

A close-up portrait of a young boy with light skin, freckles, and blue eyes. He is looking directly at the camera with a neutral expression. The background is dark and out of focus.

john boyne

băiatul
cu pijamale
în dungii

JOHN BOYNE

BĂIATUL CU PIJAMALE ÎN DUNGI

JOHN BOYNE

BĂIATUL CU
PIJAMALE ÎN DUNGI

Lui Jamie Lynch

RECUNOȘTINȚA

Pentru toate sfaturile și cele mai mici comentarii și pentru că nu m-au lăsat niciodată să-mi pierd concentrarea asupra povestirii mele, multe mulțumiri lui David Fickling, Bellei Pearson și Lindei Sargent. Și, pentru că s-a aflat în spatele tuturor acestora încă de la început, mulțumiri ca întotdeauna agentului meu Simon Trewin.

De asemenea, mulțumiri vechii mele prietene Janette Jenkins, pentru cât de mult m-a încurajat după ce a citit manuscrisul.

CAPITOLUL UNU

Bruno face o descoperire

Într-o după-amiază, când Bruno se întoarse acasă de la școală, fu surprins să o găsească pe Maria, menajera familiei – care întotdeauna își ținea capul plecat și nu ridica niciodată privirea de pe covor –, în dormitorul lui, scoțându-i lucrurile din șifonier și împachetându-le în patru cutii mari de lemn, chiar și obiectele pe care le dăduse el, care îi aparțineau în exclusivitate și care nu erau treaba nimănui altcuiva.

– Ce faci? o întrebă el cât putea de politicoasă, chiar dacă nu era deloc încântat să vină acasă și să găsească pe cineva umblându-i prin avuți, dar mama îi spusese că trebuia să o trateze întotdeauna pe Maria cu respect și să nu imite modul în care vorbea tatăl lui cu ea. Ia-ți mâinile de pe lucrurile mele!

Maria clătină din cap și arătă spre scara din spatele lui, unde tocmai apăruse mama. Era o

femeie înaltă cu părul lung, roșcat, pe care îl ținea strâns la spate într-un fel de plasă. Mama își freca mâinile nervoasă, de parcă n-ar fi vrut să spună ceva sau nu i-ar fi venit să creadă ceva.

– Mamă, i se adresă Bruno, îndreptându-se spre ea, ce se întâmplă? De ce umblă Maria prin lucrurile mele?

– Le împachetează, explică mama.

– Le împachetează? mai întrebă el, derulând în minte evenimentele ultimelor câteva zile, să vadă dacă nu cumva fusese deosebit de neascultător sau folosise cu voce tare acele cuvinte pe care nu-i era permis să le folosească, iar acum era trimis de acasă din cauza asta. Totuși, nu-și putu aminti nimic. De fapt, în ultimele câteva zile, se purtase exemplar cu toată lumea și nu-și amintea să fi făcut vreo problemă. De ce? întrebă el iar. Ce am făcut?

Dar mama plecase în dormitorul ei, unde se afla Lars majordomul, care împacheta și lucrurile ei. Ea oftă și ridică mâinile în sus frustrată, după care se îndreptă din nou spre scară urmată de Bruno, care n-avea intenția să lase problema așa, fără nici o explicație.

– Mamă, insistă el. Ce se întâmplă? Ne mutăm?

– Vino cu mine jos, spuse mama, conducându-l spre sufrageria cea mare, unde săptămâna trecută fusese Fury la cină. Vorbim acolo!

Bruno coborî în viteză și o depăși pe scări, iar când ea intră, el o aștepta deja în sufragerie. O privi un moment fără să spună nimic și observă că în dimineața aceasta nu reușise să se machieze prea bine, deoarece pleoapele îi erau mai roșii ca de obicei, așa cum erau ale lui după ce făcea vreo năzbâtie, era pedepsit și termina plângând.

– Nu trebuie să fii îngrijorat, Bruno, spuse mama, așezându-se încet pe scaunul pe care stătuse frumoasa femeie blondă care venise la cină cu Fury și-i făcuse semn cu mâna când tata închisese ușile. De fapt, totul e pe cale să devină o mare aventură.

– Ce anume? întrebă el. Sunt trimis de acasă?

– Nu, nu numai tu, răspunse ea, aproape zâmbind pentru o clipă. Plecăm toți. Tatăl tău și eu, Gretel și cu tine. Toți patru.

Bruno reflectă la cele auzite și se încruntă. Nu l-ar fi deranjat în mod deosebit dacă Gretel ar fi fost trimisă de acasă, deoarece ea era un Caz fără Speranță și nu-i făcea decât neplăceri. Dar nu părea cinstit ca toți să trebuiască să plece odată cu ea.

– Unde? întrebă el. Unde mergem exact? De ce nu putem să rămânem aici?

– Serviciul tatălui tău, explică mama. Tu știi cât e de important, nu-i așa?

– Sigur că da, acceptă Bruno, dând din cap, deoarece în casă la ei existaseră întotdeauna atât de mulți vizitatori – bărbați în uniforme fantastice, femei cu mașini de scris, de care el nu trebuia să se atingă – și care au fost întotdeauna foarte politicoși cu tata, spunându-și unul altuia că era un om demn de stimă și că Fury avea planuri mari pentru el.

– Ei bine, uneori, când cineva e foarte important, continuă mama, omul al cărui angajat este îi cere să se ducă în altă parte, unde există o treabă foarte specială pe care el trebuie să o facă.

– Ce fel de treabă? întrebă Bruno, deoarece, dacă era să fie cinstit cu el însuși – ceea ce încercase întotdeauna – nu era prea sigur ce fel de slujbă avea tata.

Într-o zi, la școală, toți au vorbit despre tații lor. Karl a spus că tatăl lui era băcan și Bruno știa că era adevărat, deoarece avea o băcănie în centrul orașului. Daniel a spus că tatăl lui era profesor și Bruno știa că era adevărat, deoarece predă la clasele mai mari, pline de băieți de care era întotdeauna înțelept să te ferești. Martin a spus că tatăl lui era bucătar-șef și Bruno știa că e adevărat deoarece uneori îl lua pe Martin de la școală și era îmbrăcat întotdeauna cu o bluză albă de lucru și

cu un șorț în carouri, de parcă tocmai ar fi ieșit din bucătărie.

Dar când l-au întrebat pe Bruno ce făcea tatăl lui, el a deschis gura să răspundă, apoi și-a dat seama că nici el nu știa. Tot ce putea să spună era că tatăl lui era un om important și că Fury avea planuri mari pentru el. O, și că purta o uniformă formidabilă!

– E o treabă foarte importantă, răspunse mama, ezitând o clipă. Un serviciu care necesită un om foarte special care să-l ducă la îndeplinire. Poți înțelege asta, nu-i așa?

– Și trebuie să mergem toți? mai întreabă Bruno.

– Sigur că da, răspunse mama. Doar nu vrei ca tata să se ducă fără noi la noua lui slujbă și să stea acolo singur, nu-i așa?

– Presupun că nu, răspunse Bruno.

– I-am lipsi foarte mult, dacă n-am fi cu el, adăugă mama.

– Cine i-ar lipsi mai mult? întreabă Bruno. Eu sau Gretel?

– I-ați lipsi amândoi la fel, răspunse mama, pentru că nu-i plăceau favoritismele, lucru pe care Bruno îl respecta, mai ales de când știa că în realitate el era favoritul ei.

– Dar ce o să se întâmple cu casa noastră? întrebă Bruno. Cine va avea grijă de ea cât suntem plecați?

Mama oftă și se uită în jur la camera în care se aflau, de parcă și-ar fi luat rămas-bun de la ea. Era o casă foarte frumoasă și avea în total cinci etaje, dacă includeai și pivnița unde bucătarul pregătea mâncarea, iar Maria și Lars stăteau la masă certându-se și aruncându-și unul altuia cuvinte despre care se spunea că nu ar trebui folosite, și dacă includeai și cămăruța de la mansardă, cu ferestrele ei înclinate, de unde Bruno putea să vadă tot Berlinul, când se ridica în vârful picioarelor și se ținea strâns de tocul lor.

– Pentru moment, va trebui să închidem casa, răspunse mama. Dar cândva ne vom întoarce.

– Și ce se întâmplă cu bucătarul? întrebă Bruno. Și cu Lars? Și cu Maria? Doar n-o să rămână să locuiască aici?

– Vin cu noi, explică mama. Dar, destul cu întrebările! Poate că ar trebui să urci și să o ajuți pe Maria la împachetat.

Bruno se sculă în picioare, dar nu plecă. Mai avea câteva întrebări de pus, înainte de a-și permite să abandoneze chestiunea.

– Și cât de departe e asta? întrebă el. Noul serviciu, vreau să spun. E mai departe de doi kilometri?

– O, Doamne, răspuse mama răsând, deși era un răs ciudat, deoarece nu arăta deloc fericită și și întorsese fața de la Bruno, ca și cum s-ar fi ascuns de el. Da, Bruno, adăugă ea apoi. Sunt mai mult de doi kilometri. De fapt, mult mai mulți.

Ochii lui Bruno se făcură mari și gura lui schiță un „O!”. Își simți brațele lipindu-i-se de trup, așa cum se întâmpla de câte ori îl surprindea ceva.

– Doar nu vrei să spui că plecăm din Berlin? întrebă el, trăgând aer în piept în timp ce vorbele îi ieșeau din gură.

– Mi-e teamă că da, răspuse mama dând tristă din cap. Serviciul tatălui tău e...

– Dar ce se va întâmpla cu școala? întrebă Bruno întrerupând-o, un lucru pe care știa că nu avea voie să-l facă, dar simțind că de data aceasta va fi iertat. Și ce va fi cu Karl, și cu Daniel, și cu Martin? Cum vor ști unde sunt când mă vor căuta?

– Va trebui să le spui la revedere prietenilor tăi pentru o vreme, rosti mama. Deși sunt sigură că îi vei revedea. Și, te rog, nu o mai întrerupe pe mama ta când vorbește, adăugă ea.

Deși acestea erau niște vești ciudate și neplăcute, în mod clar Bruno n-avea voie să încalce regulile de politețe ce îi fuseseră impuse.

– Să le spun la revedere? întrebă el, privind-o surprins. Să le spun la revedere? repetă, scuipând cuvintele, ca și cum ar fi avut gura plină de biscuiții pe care-i sfărâmasese în mici bucățele, dar pe care nu-i înghițise încă. Să le spun la revedere lui Karl, și lui Daniel, și lui Martin? continuă el cu un ton ridicat, lucru nepermis în casă. Dar ei sunt cei mai buni trei prieteni ai mei, pe viață!

– O, îți vei face și alți prieteni, spuse mama, agitându-și mâna în aer pentru a-l expedia, ca și cum a-ți face prieteni pe viață era o treabă ușoară.

– Dar avem niște planuri, protestă el.

– Planuri? întrebă mama, ridicând o sprânceană. Ce fel de planuri?

– Ei bine, e un fel de a spune, răspunse Bruno, care nu putea să dezvăluie natura exactă a planurilor – în special pentru următoarele câteva săptămâni, căci urma vacanța de vară, iar ei nu mai trebuiau să-și petreacă tot timpul făcând doar planuri, ci chiar puteau să le pună direct în aplicare.

– Regret, Bruno, spuse mama, dar planurile voastre vor trebui să mai aștepte. N-avem de ales.

– Dar, mamă!

– Bruno, destul! punctă ea răstit la el și ridicându-se în picioare pentru a-i demonstra cât era de serioasă când i-a spus să înceteze. Să fim cinstiți, chiar săptămâna trecută te-ai plâns de cât de multe lucruri s-au schimbat recent pe aici.

– Ei bine, nu mi-a plăcut că trebuie să stingem noaptea toate luminile, admise el.

– Toată lumea trebuie să facă asta, afirmă mama. Ne oferă siguranță. Și, cine știe, poate că, vom fi mai puțin în pericol, dacă ne vom muta. Acum vreau să urci și să o ajuți pe Maria la împachetat. Nu avem prea mult timp pentru pregătiri, așa cum mi-ar fi plăcut, din cauza unor oameni.

Bruno dădu din cap și plecă trist, știind că acei „unii oameni“ făceau parte din lumea celor maturi, din lumea tatălui său, din care se presupunea că el nu face parte.

Începu să urce scările, ținându-se de balustradă și întrebându-se dacă noua casă, din locul acela nou, unde era noul serviciu, va avea o balustradă tot atât de bună pentru a aluneca pe ea așa cum era aceasta. Pentru că balustrada din această casă începea de la ultimul etaj – din fața cămăruței unde stătea în vârful picioarelor, ținându-se strâns de tocul ferestrei pentru a putea vedea tot Berlinul – până la parter, exact în fața celor două uși uriașe de stejar. Și lui Bruno nu-i plăcea nimic mai mult

decât să se urce pe balustrada de la ultimul etaj și să alunece în jos prin toată casa, șuierând în trecere, ca vântul.

La penultimul etaj se afla camera mamei și a tatălui, precum și baia cea mare, unde el nu avea voie să intre. Mai jos, pe următorul etaj se afla camera lui și cea a lui Gretel, precum și baia cea mică, pe care se presupunea că ar trebui să o folosească mult mai des decât o făcea în realitate. Apoi ajungeai la parter, unde cădeai de pe capătul balustradei și trebuia să aterizezi exact în picioare, sau pierdeai cinci puncte și trebuia să o iei de la capăt.

Balustrada era cel mai minunat lucru din această casă – asta și faptul că bunicul și bunica locuiau atât de aproape – reflectă el, întrebându-se dacă și ei veneau la noul serviciu, deoarece era greu să crezi că vor fi lăsați singuri aici. De Gretel nu avea nimeni nevoie prea mult, deoarece era un Caz fără Speranță – deci, ar fi fost mult mai bine dacă ar fi rămas să aibă grijă de casă – dar bunicul și bunica? Ei bine, asta era cu totul altă problemă.

Bruno urcă încet scările spre camera lui, dar, înainte de a intra, se uită jos la parter și o văzu pe mama intrând în biroul tatălui, care se afla față în față cu sufrageria – un loc interzis în permanență și

fără excepție – și o auzi vorbindu-i tare, până ce tata strigă și mai tare decât mama și asta puse capăt conversației. Apoi ușa biroului se închise și Bruno nu mai putu să audă nimic, așa că se gândi că era mai bine să se ducă în camera lui și să preia împachetatul de la Maria, deoarece ea s-ar putea să scoată afară din șifonier toate obiectele lui personale, fără nici o grijă sau considerație, chiar și pe cele dosite, care îi aparțineau în exclusivitate și nu voia să se atingă nimeni de ele.

CAPITOLUL DOI

Casa cea nouă

Când văzu pentru prima oară noua lor casă, ochii lui Bruno se făcură mari și gura lui făcu un „O“, iar brațele i se lipiră de trup. Părea să fie exact opusul fostei lor case și nu-i venea să creadă că vor locui acolo cu adevărat.

Casa din Berlin se afla pe o stradă liniștită, pe care mai erau câteva case mari, ca a lor, și era întotdeauna plăcut să le privești, și în ele locuiau băieți cu care se juca (dacă erau prietenoși) sau stătea departe de ei (dacă-l necăjeau). Noua casă era retrasă, într-un loc pustiu și dezolant, și nu se mai vedeau pe nicăieri alte case, ceea ce însemna că nu vor fi nici alte familii în jur și nici alți băieți cu care să se joace, indiferent dacă erau prietenoși sau îl necăjeau.

Casa din Berlin era enormă și, deși locuiau în ea de nouă ani, încă mai putea să găsească unghere și nișe pe care nu reușise încă să le exploreze. Erau chiar camere întregi – ca biroul tatălui, un loc

interzis în permanență și fără excepție – în care nu reușise să intre. Noua casă însă avea trei caturi: etajul de sus, unde se aflau toate cele trei dormitoare și o singură baie, un parter cu o bucătărie, o sufragerie și un nou birou pentru tata (care avea aceleași restricții ca și cel vechi, cu siguranță) și o pivniță unde dormeau servitorii.

În jurul casei din Berlin se aflau alte străzi cu case mari și, când mergeai spre centrul orașului, întâlneai întotdeauna oameni care hoinăreau de-a lungul lor și se opreau să stea de vorbă unul cu altul sau se grăbeau spunând că nu au timp să se oprească, nu astăzi, când aveau o sută și una de treburi de făcut. Existau magazine cu vitrine strălucitoare și tarabe cu fructe și legume și tăvi uriașe pline până sus cu varză, morcovi, conopidă și porumb. Unele dădeau pe dinafară de încărcate ce erau cu praz, ciuperci, ceapă și varză de Bruxelles; altele cu salată și fasole verde, dovlecei și păstârnac. Uneori îi făcea plăcere să se oprească în fața tarabelor, să închidă ochii și să inspire aromele, simțind cum i se învârtea capul, amețit de atâtea mirosuri amestecate, dulci și pline de viață. În jurul noii case nu existau străzi, nimeni nu hoinărea de-a lungul lor, nimeni nu se grăbea pe acolo și în mod cert nu existau nici prăvălii și nici tarabe cu fructe și legume. Când închise ochii, simți totul în jur pustiu și rece, ca și cum ar fi fost

în cel mai singuratic loc de pe pământ. În mijlocul lui nicăieri.

La Berlin existau mese așezate pe trotuare și uneori, când se întorcea acasă de la școală cu Karl, Daniel și Martin, bărbați și femei stăteau la ele, bând băuturi spumoase și râzând în gura mare; oamenii care stăteau la aceste mese trebuiau să fie foarte glumeți, așa crezuse el întotdeauna, pentru că, indiferent ce spuneau, cineva întotdeauna râdea. Cât despre noua casă, aceasta avea ceva care-l făcea pe Bruno să gândească că acolo nimeni nu va râde niciodată; că nu era nimic de râs și nimic care să-ți facă plăcere.

– Cred că a fost o idee proastă, rosti Bruno după câteva ore de la sosire, în timp ce la etaj Maria îi despacheta cuferele (totuși, Maria nu era singura menajeră din casa cea nouă: mai erau încă trei, niște ființe de-a dreptul costelive și care vorbeau în șoaptă, doar una cu alta. Era și un bătrân care, i se spusese, se afla acolo pentru a curăța zilnic zarzavat și care la cină aștepta lângă masa lor și care arăta foarte nefericit și destul de supărat).

– Nu ni se permite luxul de a gândi, răspunse mama, deschizând cutia ce conținea un set de șaizeci și patru de pahare, pe care i le dăduseră bunicul și bunica când se măritase cu tata. Unii oameni iau toate hotărârile în locul nostru!

Bruno nu știa ce voise să spună cu asta, așa că se prefăcu că nu a auzit nimic.

– Cred că a fost o idee proastă, repetă el. Cred că cel mai bun lucru ar fi să uităm totul și pur și simplu să ne întoarcem acasă. Putem apoi să considerăm asta drept o experiență, adăugă el expresia învățată de curând și pe care hotărâse să o folosească cât mai des posibil.

Mama zâmbi și puse cu grijă paharele pe masă.

– Am altă expresie pentru tine, spuse ea. Trebuie să vedem partea plină a paharului.

– Ei bine, nu știu ce să facem, răspunse Bruno. Cred că ar trebui să-i spui tatei că te-ai răzgândit și, ei bine, dacă trebuie să stăm aici tot restul zilei și să cinăm aici în seara aceasta și să dormim aici în această noapte pentru că suntem obosiți, atunci totul e în regulă, dar mâine-dimineață trebuie să ne trezim devreme dacă vrem să ajungem înapoi la Berlin la ora ceaiului.

Mama oftă.

– Bruno, de ce nu te duci tu sus, să o ajuți pe Maria să despacheteze? întrebă ea.

– Dar n-are nici un sens să despachetăm dacă vom sta doar...

– Bruno, du-te, te rog! se răsti mama, deoarece era perfect în regulă ca ea să-l întrerupă, dar invers nu era permis. Suntem aici, asta e casa noastră

pentru un viitor previzibil și trebuie să vedem partea plină a paharului. Mă înțelegeți?

Nu înțelesese ce înseamna „viitor previzibil“ și i-o spuse și mamei.

– Înseamnă că aceasta e casa noastră acum, Bruno, răspunse mama. Și cu asta, am terminat.

Bruno simți o durere în stomac, care păru să se amplifice și care, ori îl va face să strige și să țipe că toată treaba era o prostie și o nedreptate și o mare greșeală pentru care cineva va plăti cât de curând, ori pur și simplu îl va face să izbucnească în lacrimi. Nu putea să înțeleagă cum s-a ajuns aici. Într-o zi era perfect mulțumit, jucându-se acasă, având cei mai buni trei prieteni pe viață, alunecând pe balustradă, încercând să stea în vârful picioarelor pentru a vedea tot Berlinul, iar acuma, era immobilizat aici, în această casă rece și neprimitoare, cu trei cameriste care șușoteau între ele și un chelner nefericit și supărat, și unde nimic nu părea să-l mai poată înveseli vreodată.

– Bruno, vreau să te duci sus și să despachetezi și vreau să faci asta chiar acum, rosti mama cu voce hotărâtă, astfel încât el își dădu seama că vorbea serios.

Așa că se răsuci pe călcâie și plecă de acolo, fără să mai scoată un cuvânt. Putea să simtă cum lacrimile îi inundau ochii, dar era hotărât să se abțină.

Urcă scările și se întoarse încet, de jur împrejur, într-un cerc complet, sperând să găsească o ușiță sau un ungher tihnit, unde până la urmă să poată face un număr satisfăcător de explorări, dar nu văzu nimic. La etajul acesta nu erau decât patru uși, două de fiecare parte, față în față. O ușă spre camera lui, o ușă spre camera lui Gretel, o ușă spre camera mamei și a tatălui și o ușă spre baie.

– Acesta nu e un cămin și nu va fi niciodată, murmură el în șoaptă, în timp ce se îndrepta spre propria lui cameră, unde își găsi toată îmbrăcămintea împrăștiată pe pat și cutiile cu jucării și cărți încă nedespachetate.

Era evident că Maria nu-i cunoștea prioritățile.

– Mama m-a trimis să te ajut, rosti el încet, iar Maria dădu din cap și arătă spre o sacoșă mare ce conținea toate șosetele, maiourile și chiloții lui.

– Dacă le sortezi, ai putea să le pui în comoda de acolo, îi spuse ea, arătând spre o comodă urâtă din partea cealaltă a camerei, de lângă o oglindă acoperită de praf.

Bruno oftă și deschise sacoșa; era plină cu lenjerie și n-ar fi dorit nimic mai mult decât să se târască înăuntru și să sperie că, după ce se va trezi, va fi iar acasă.

– Ce crezi tu despre toate astea, Maria? întrebă el după o lungă perioadă de tăcere, deoarece întotdeauna îi plăcuse de Maria și o considera ca făcând parte

din familie, cu toate că tata spunea că nu e decât o servitoare și că era plătită prea bine pentru asta.

– Despre care toate? întrebă ea.

– Despre astea, răspunse el, ca și cum era cel mai evident lucru din lume. Să vii într-un loc ca acesta. Nu crezi că am făcut o mare greșeală?

– Nu e treaba mea să mă pronunț, conașule Bruno, răspunse Maria. Mama ți-a explicat despre serviciul tatălui tău și...

– O, m-am săturat să aud mereu de serviciul tatălui meu, răspunse Bruno, întrerupând-o. Dacă mă întrebi pe mine, asta e tot ce aud. Serviciul tatălui meu în sus, serviciul tatălui meu în jos. Ei bine, dacă serviciul tatălui meu înseamnă că trebuie să ne mutăm din casa noastră și de la balustrada alunecoasă și de la cei mai buni trei prieteni ai mei pe viață, atunci cred că tata ar trebui să se gândească de două ori în privința serviciului lui, nu-i așa?

Chiar în acel moment, afară pe hol se auzi un pocnet și Bruno ridică privirea și văzu ușa de la camera mamei și tatălui deschizându-se puțin. Înțepeni, incapabil un moment să se miște. Mama era încă jos, ceea ce însemna că acolo era tata și probabil că auzise tot ce spusese el. Privea ușa, abia îndrăznind să respire, întrebându-se dacă tata va ieși de acolo și-l va lua jos cu el, pentru o discuție serioasă.

Apoi ușa se deschise larg și Bruno făcu un pas înapoi, când apărură altcineva, nu tata. Era un bărbat mult mai tânăr și nu la fel de înalt ca tata, dar purta același gen de uniformă, numai că fără atât de multe decorații. Arăta foarte serios și chipiul îi era bine îndesat pe cap. Dar, în jurul tâmpelilor, Bruno putu să vadă că avea un păr foarte blond, aproape anormal de galben. În brațe ducea o cutie și se îndreptă spre scară, dar se opri o clipă când îl văzu pe Bruno stând și privindu-l. Îl măsură pe băiat de sus până jos, ca și cum n-ar fi văzut niciodată un copil și nu știa ce trebuia să facă cu el: să-l mănânce, să-l ignore sau să-l arunce pe scări. În loc de asta, îi făcu lui Bruno un semn rapid din cap și-și continuă drumul.

– Cine a fost ăsta? întrebă Bruno.

Tânărul păruse atât de serios și de preocupat, încât își închipui că trebuia să fie cineva foarte important.

– Unul dintre soldații tatălui tău, presupun, răspunse Maria, care stătuse foarte dreaptă când apăruse tânărul și își ținuse strâns mâinile în față, ca cineva care se roagă. Privise în jos spre pământ și nu la el, ca și cum i-ar fi fost frică că se putea transforma în stană de piatră dacă se uita direct la fața lui; se relaxă doar după ce el plecă. Cu timpul, vom ajunge să-l cunoaștem!

– Nu cred că-mi place de el, rosti Bruno. E prea serios.

– Și tatăl tău e foarte serios, afirmă Maria.

– Da, dar el e tată, explică Bruno. Tații trebuie să fie serioși. Nu contează dacă sunt băcani sau profesori sau bucătari-șefi sau comandanți, continuă el, înșirând toate serviciile pe care le cunoștea ca onorabile, exercitate de tați respectabili și ale căror denumiri le repetase de mii de ori. Dar omul acela nu cred că arată ca un tată. Deși era foarte serios, asta e clar.

– Ei bine, au un serviciu foarte serios, comentă Maria cu un suspin. Sau, așa cred ei. Dar, dacă aș fi în locul tău, aș sta departe de soldați.

– Nu văd ce altceva am putea face, afirmă Bruno trist. Nici măcar nu cred că va exista cineva cu care să mă joc, altcineva în afară de Gretel și, la urma urmei, ce distracție ar mai fi și asta? Ea e un Caz fără Speranță.

Simțea că era gata să plângă din nou, dar se opri, nevrând să pară un copilăș în ochii Mariei. Privi în jurul camerei, fără să ridice complet ochii de la pământ, încercând să vadă dacă era ceva interesant de descoperit. Nu era. Ori nu părea să fie. Dar, chiar atunci, ceva îi atrase atenția. Într-un colț al camerei, pe partea opusă ușii, se afla o fereastră ce ajungea aproape din tavan până jos pe perete, asemănătoare puțin cu cea de la ultimul etaj al casei din Berlin, dar nu chiar așa de înaltă. Bruno

o privi și se gândi că ar putea să se uite afară, chiar fără să fie nevoie să stea în vârful picioarelor.

Se îndreptă încet spre ea, sperând că de acolo va putea să vadă tot drumul până la Berlin și casa lui, și străzile din jur, și mesele unde oamenii stăteau și beau băuturi spumoase și-și spuneau unul altuia povești hilare. Merse încet, deoarece îi era frică să nu fie dezamăgit. Dar era doar o cameră de băiat mic și totul era atât de strâmt, încât ajunse curând la fereastră. Își lipi fața de geam, văzu ce se află afară și, de această dată, când ochii i se făcură mari și gura lui schiță un „O“, mâinile i se lipiră de trup, fiindcă ceva îl făcu să înghețe și să se simtă lipsit complet de siguranță.

CAPITOLUL TREI

Cazul fără Speranță

Bruno era convins că ar fi fost mai bine să o fi lăsat pe Gretel la Berlin să aibă grijă de casă, deoarece ea nu era nimic altceva decât o pacoste. De fapt, o auzise în nenumărate ocazii descriindu-se ca fiind Pacostea Pacostelor.

Gretel era cu trei ani mai mare decât Bruno și, de când își putea aduce el aminte, îi dăduse să înțeleagă că ea era șefa când venea vorba de evenimente ce îi includeau pe amândoi. Lui Bruno nu-i plăcea să admită că îi era puțin frică de ea, dar dacă era cinstit cu el însuși – ceea ce încercase întotdeauna să fie – trebuia să admită că într-adevăr îi era.

Apoi, avea niște obiceiuri dăunătoare, așa cum te-ai fi așteptat din partea unei surori. Dimineța stătea mult prea mult timp în baie pentru o singură acțiune și părea că nu-i păsa de Bruno, care aștepta afară, disperat, țopăind de pe un picior pe altul.

Gretel avea o colecție mare de păpuși, așezate pe rafturi de jur împrejurul camerei ei, care se uitau fix la el când intra înăuntru și-l urmăreau tot timpul, spionându-l. Era sigur că, dacă s-ar fi dus în camera ei să exploreze, când ea era plecată de acasă, acestea i-ar fi raportat fiecare mișcare a lui. Avea și niște prietene extrem de nesuferite, care credeau că e ceva foarte inteligent să-și bată joc de el, o treabă pe care el n-ar fi făcut-o niciodată dacă ar fi avut cu trei ani mai mult decât ele. Pentru prietenele nesuferite ale lui Gretel se părea că nu exista plăcere mai mare decât să-l chinuie și să-i spună vorbe urâte, de câte ori mama sau Maria nu erau de față.

– Bruno nu are nouă ani, are numai șase, repeta iar și iar cu voce melodioasă una dintre ele, un adevărat monstru, dansând în jurul lui și dându-i ghionturi în coaste.

– Nu am șase ani, am nouă, protesta el, încercând să scape.

– Atunci de ce ești așa de mic? întreba „monstrul“. Toți cei de nouă ani sunt mai mari decât tine!

Asta era adevărat și constituie un punct deosebit de dureros pentru Bruno. Pentru el, faptul că nu era tot atât de înalt ca restul băieților din clasa lui era o sursă constantă de neplăceri. De fapt, nu le ajungea decât până la umăr. Când mergea pe stradă cu Karl, Daniel și Martin, oamenii îl confundau uneori cu

fratele mai mic al unuia dintre ei, când el era chiar al doilea ca vârstă.

– Deci, trebuie că ai doar șase, insistă „monstrul“ și Bruno plecă în fugă și se apuca din nou de exercițiile lui de extensie, sperând că într-o dimineață se va trezi cu 30 sau chiar 60 de centimetri în plus.

Așa că, unul dintre lucrurile bune că nu se mai aflau la Berlin era că nici una dintre ele nu va mai fi în preajmă pentru a-l chinui. Poate că dacă va fi forțat să stea o vreme în noua casă, poate chiar o lună, va mai crește până la întoarcerea acasă și atunci ele nu vor mai putea să mai spună așa ceva despre el. Trebuia să țină minte asta dacă voia să facă ceea ce sugerase mama, adică să vadă partea plină a paharului.

Intră alergând în camera lui Gretel, fără să bată la ușă, și o descoperi aranjându-și mulțimea de păpuși pe rafturile din jurul camerei.

– Ce faci aici? țipă ea, întorcându-se spre el. Nu știi că nu trebuie să intri în camera unei doamne fără să bați la ușă?

– Nu ți-ai luat toate păpușile cu tine, nu-i așa? întrebă Bruno, care se obișnuise să ignore cea mai mare parte dintre întrebările surorii lui și, în locul lor, să pună el câteva.

– Sigur că le-am luat, replică ea. Doar nu-ți închipui că le-am lăsat acasă? Asta pentru că s-ar

putea să treacă multe săptămâni, înainte de a ne întoarce acolo.

– Săptămâni? întrebă Bruno, părând dezamăgit, dar de fapt încântat, deoarece se resemnase cu ideea de a petrece acolo cel puțin o lună. Chiar asta crezi?

– Ei bine, l-am întrebat pe tata și mi-a spus că vom sta aici până într-un viitor previzibil.

– Ce este exact un viitor previzibil? întrebă Bruno, așezându-se pe marginea patului.

– Înseamnă săptămâni de acum înainte, răspunse Gretel cu o mișcare inteligentă a capului. Poate vreo trei.

– Atunci e în regulă, comentă Bruno. Atât timp cât va fi doar un viitor previzibil și nu o lună. Urâsc locul acesta.

Gretel se uită la fratele ei mai mic și descoperi că, pentru prima oară, era de acord cu el.

– Știu ce vrei să spui, zise ea. Nu e deloc simpatice aici, nu-i așa?

– E oribil, sublinie Bruno.

– Ei bine, da, zise Gretel, confirmând. Acum e oribil. Dar, odată ce casa va fi curățată puțin, probabil că nu va arăta chiar așa de rău. L-am auzit pe tata spunând că cei care au stat aici la Out-With¹ înaintea noastră și-au părăsit slujba în grabă și n-au avut timp să facă locul mai plăcut pentru noi.

---

¹ afară cu (în lb. engleză în orig.)

– Out-With? întrebă Bruno. Ce este un Out-With?

– Nu e *un* Out-With, Bruno, răspuse Gretel cu un suspin. Doar Out-With.

– Ei bine, atunci ce e Out-With? repetă el. Afară cu ce?

– Acesta e numele casei, explică Gretel. Out-With.

Bruno reflectă asupra celor auzite. Nu văzuse nici un semn afară care să indice că așa se numea și nici pe ușa din față nu văzuse nimic scris. Casa lui din Berlin nu avea nume; i se spunea doar Nr. 4.

– Dar ce înseamnă asta? întrebă exasperat. Afară cu ce?

– Afară cu persoana care a locuit aici înaintea noastră, îmi închipui, răspuse Gretel. Trebuie să însemne că n-a făcut o treabă prea bună și că cineva a spus afară cu el și să luăm un om care poate să facă treaba bine.

– Vrei să spui tata!

– Sigur că da, răspuse Gretel, care întotdeauna vorbea despre tata ca și cum acesta nu ar fi făcut niciodată vreo greșeală și nu ar fi fost niciodată furios și venea întotdeauna la ea pentru a o săruta de noapte bună, înainte ca ea să adoarmă.

Cu privire la ultima parte, dacă Bruno ar fi fost realmente cinstit și nu doar trist în legătură cu mutarea, ar fi admis că tata făcea la fel și cu el.

– Deci noi suntem aici la Out-With pentru că cineva a spus: afară cu persoana dinaintea noastră?

– Exact, Bruno, răspuse Gretel. Acum dă-te jos de pe cuvertura mea. O șifonezi.

Bruno sări în picioare de pe pat și ateriză cu o bufnitură pe covor. Sunetul care se auzi nu-i plăcu deloc. Suna parcă a gol și hotărî imediat că ar fi mai bine să nu sară prea des prin această casă, deoarece s-ar putea să se prăbușească peste ei.

– Nu-mi place aici, rosti el pentru a suta oară.

– Știu că nu-ți place, zise Gretel. Dar nu e nimic de făcut în legătură cu asta, nu-i așa?

– Îmi lipsesc Karl și Daniel și Martin!

– Și mie îmi lipsesc Hilda și Isobel și Louise!

Bruno încercă să-și amintească care dintre cele trei era monstrul.

– Ceilalți copii nu mi se par prea prietenoși, comentă Bruno și Gretel se opri brusc, uitând să mai așeze pe raft o păpușă dintre cele mai îngrozitoare și se răsuci pentru a-l privi fix.

– Ce ai spus? întrebă ea.

– Am spus că ceilalți copii nu par prea prietenoși, repetă el.

– Ceilalți copii? întrebă Gretel confuză. Care copii? Eu n-am văzut nici un copil.

Bruno se uită prin cameră. Era și acolo o fereastră, însă camera lui Gretel era pe partea cealaltă a holului, vizavi de camera lui, așa că fereastra era

îndreptată în cu totul altă direcție. Încercând să nu-și dezvăluie intenția, el se îndreptă nepăsător spre fereastră. Își băgă mâinile în buzunarele pantalonilor scurți și încercă să fluiere o melodie pe care o știa, fără să se uite deloc la sora lui.

– Bruno? întrebă Gretel. Ce naiba faci? Ai înnebunit?

El continuă să se plimbe și să fluiere și nu se uită la ea până nu ajunse la fereastră, care printr-un mare noroc era suficient de joasă pentru ca el să poată privi afară. Se uită pe geam și văzu mașina cu care sosiseră, precum și încă trei sau patru aparținând soldaților care lucrau pentru tata. Unii dintre ei se învârteau pe acolo fumând și râzând de ceva, în timp ce aruncau priviri neliniștite spre casă. În spatele lor se întindea drumul și mai departe se afla o pădure, care părea demnă de a fi explorată.

– Bruno, ești bun te rog să-mi explici ce ai vrut să spui cu ultima ta remarcă? întrebă Gretel.

– Acolo e o pădure, rosti Bruno, ignorând-o.

– Bruno! se repezi Gretel, îndreptându-se spre el atât de repede încât el sări de lângă fereastră și se lipi de perete.

– Ce e? întrebă el, prefăcându-se că nu știa despre ce era vorba.

– Ceilalți copii, zise Gretel. Ai spus că nu par deloc prietenoși.

– Ei bine, așa e, răspunse Bruno, simțindu-se prost pentru că-i judecase înainte de a-i întâlni, luându-se doar după aparențe, lucru pe care mama îi spusese mereu să nu-l facă.

– Dar *care* alți copii? întrebă Gretel. Unde sunt?

Bruno zâmbi și se îndreptă spre ușă, indicându-i lui Gretel să-l urmeze. Ea oftă profund, urmându-l. Se opri o clipă pentru a pune păpușa pe pat, dar apoi se răzgândi și o luă cu ea, strângând-o la piept în timp ce intra în camera fratelui ei, unde fu aproape doborâtă de Maria, care ieșea ca o vijelie ținând în mână ceva care semăna foarte mult cu un șoarece mort.

– Sunt acolo, zise Bruno, ducându-se la fereastră și privind afară.

Nu se întoarse să vadă dacă Gretel mai era în cameră. Era atât de preocupat să-i privească pe copii! Timp de câteva clipe uită chiar că ea se afla acolo.

Gretel încă nu se apropiase, dorind cu disperare să se uite și ea, doar că ceva, în legătură cu felul în care vorbise fratele ei și felul în care privea afară, o neliniști brusc. Bruno nu fusese până acum capabil să o păcălească în legătură cu ceva și era absolut sigură că nici acum nu ar fi putut, dar ceva o făcu să nu mai fie sigură dacă mai voia să-i vadă pe copiii aceia. Înghiți în sec și rosti o rugăciune tăcută, pentru ca într-adevăr întoarcerea la Berlin

să aibă loc în viitorul acela previzibil și nu într-o lună, așa cum sugerase Bruno.

– Ei bine? rosti el, întorcându-se și văzând că sora lui, cu cozile ei aurii perfecte care parcă te provocau să tragi de ele, era tot în prag strângându-și păpușa la piept. Nu vrei să-i vezi?

– Sigur că da, răspunse ea, și se îndreptă ezitând spre el. Atunci dă-te la o parte din drum, mai adăugă, dându-i un cot.

Acea primă după-amiază la Out-With era o zi strălucitoare, plină de lumină, și soarele tocmai apăruse din spatele unui nor când Gretel privi pe fereastră. După o clipă, ochii i se obișnuiră, soarele dispăru din nou și ea văzu exact despre ce vorbise Bruno.

CAPITOLUL PATRU

Ce au văzut copiii pe fereastră

În primul rând, nici nu erau copii. Cel puțin nu toți. Erau băieți mici și băieți mari, tați și bunici. Poate că și câțiva unchi. Și persoane singure, care nu păreau să aibă nici un fel de rude și nici nevoie de compania cuiva.

– Cine sunt? întrebă Gretel uimită, cum rămăsese și fratele ei în aceste zile. Ce fel de loc e ăsta?

– Nu sunt sigur, zise Bruno, încercând să fie cât mai cinstit posibil. Dar nu e așa de frumos ca acasă, asta știu sigur.

– Și unde sunt fetele? mai întrebă ea. Și mamele? Și bunicile?

– Poate că locuiesc în altă parte, sugeră Bruno.

Gretel fu de acord. Nu voia să se mai uite, dar era foarte dificil să-și ia ochii de acolo. Mai ales că tot ce văzuse până acum era doar pădurea ce se afla în fața geamului ei, care arăta puțin cam întunecată, dar era un loc bun pentru picnicuri dacă existau și

niște luminișuri în ea. În partea aceasta a casei însă, peisajul era foarte diferit.

Începea destul de drăguț. Chiar sub fereastra lui Bruno se afla o grădină. Suficient de lată și plină de flori plantate în straturi perfect ordonate, îngrijite de cineva care știa că a crește flori într-un loc ca acesta era un lucru bun. Grădina părea ca o mică sursă de lumină, în colțul unui castel uriaș dintr-un ținut mlăștinos și cețos, într-o noapte de iarnă întunecoasă.

Dincolo de flori exista un pavaj foarte plăcut și o bancă din lemn, unde Gretel se putea vedea stând la soare și citind o carte. Banca avea și o plăcuță prinsă pe ea, dar de la această distanță nu putea să citească inscripția. Era întoarsă cu fața spre casă, ceea ce în mod obișnuit ar fi fost un lucru ciudat, dar în această situație putea să înțeleagă de ce.

La aproximativ șase metri depărtare de grădină și de flori și de banca cu plăcuță, totul era altfel. Exista acolo un gard uriaș de sârmă, care se întindea pe toată lungimea casei și mai departe, prelungindu-se în ambele direcții, chiar mai departe decât putea ea să vadă. Gardul era foarte înalt, mai înalt decât casa în care stăteau și, din loc în loc, era susținut de stâlpi uriași din lemn, ca niște stâlpi de telegraf. În vârful gardului erau fixate uriașe suluri de sârmă ghimpată, în formă de spirală, și Gretel se înfioră la vederea țepilor ascuțiți.

Dincolo de gard nu era iarbă; de fapt, nu se vedea nici un fel de verdeață pe nicăieri. În schimb, solul era format dintr-un pământ nisipos și cât vedeai cu ochii nu se zăreau decât barăci scunde, și din loc în loc clădiri mari pătrate, și mai departe unul sau două coșuri fumegânde. Deschise gura pentru a spune ceva, dar în același moment își dădu seama că nu putea găsi nici un cuvânt pentru a-și exprima surpriza, așa că făcu singurul lucru rațional posibil, adică o închise la loc.

– Vezi? întrebă Bruno dintr-un colț al camerei, foarte mulțumit pentru că, indiferent ce era acolo, și indiferent cine erau ei, el îi văzuse primul și putea să-i vadă de câte ori voia, pentru că se vedeau de la fereastra dormitorului lui, nu al ei, și deci îi aparțineau lui, el era regele a tot ceea ce făceau, iar ea era doar umilul lui suspus.

– Nu înțeleg, zise Gretel. Cine a construit un loc care să arate atât de nesuferit?

– E un loc nesuferit, nu-i așa? fu de acord Bruno. Cred că barăcile acelea au doar parter. Uită-te cât de scunde sunt.

– Trebuie să fie un tip modern de case, reflectă Gretel. Tata urăște lucrurile moderne.

– Atunci, astea n-o să-i placă prea mult, comentă Bruno.

– Nu, confirmă Gretel. Rămase nemișcată timp îndelungat, privindu-le. Avea doisprezece ani și era

considerată una dintre cele mai istețe fete din clasa ei, așa că strânse din buze și-și îngustă ochii, forțându-și creierul să înțeleagă la ce anume se uita. Dar în minte nu-i veni decât o singură explicație. Acest loc trebuie să fie „la țară“ zise Gretel întorcându-se pentru a-și privi triumfătoare fratele.

– La țară?

– Da, e singura explicație, nu vezi? Când eram acasă, la Berlin, ne aflam la oraș. De aceea erau acolo atât de mulți oameni și atât de multe case și școlile erau pline și nu puteai să te streкори spre centrul orașului într-o sâmbătă după-amiază, fără să fii îmbrâncit de colo-colo.

– Da... acceptă Bruno, dând din cap și încercând să rețină ideea.

– Dar la ora de geografie am învățat că la țară trăiesc fermieri și animale și că ei produc alimente, că există terenuri uriașe ca acesta, unde trăiesc și muncesc oameni, care ne trimit toată mâncarea cu care ne hrănim noi. Ea privi din nou pe fereastră la terenul uriaș ce se întindea în fața ei și la distanțele dintre barăci. Asta trebuie să fie. Suntem la țară. Poate că aceasta e casa noastră de vacanță, adăugă ea plină de speranță.

Bruno reflectă puțin, apoi scutură din cap.

– Eu nu cred, rosti cu mare convingere.

– Tu ai *nouă ani*, îl contrazise Gretel. Cum ai putea să știi? Când o să ajungi de vârsta mea, vei înțelege lucrurile acestea mult mai bine.

– S-ar putea să fie așa, zise Bruno conștient că era mai mic, nefiind însă de părere că acest lucru însemna că nu avea dreptate. Dar, dacă aici e la țară, așa cum spui tu, atunci unde sunt animalele despre care vorbești?

Gretel deschise gura să-i răspundă, dar nu-i veni în minte nici un răspuns satisfăcător, așa că se uită din nou pe fereastră și începu să le caute cu privirea, însă animalele nu erau de găsit nicăieri.

– Ar fi trebuit să fie vaci și porci, și oi, și cai, continuă Bruno. Dacă ar fi o fermă, vreau să spun. Ca să nu mai vorbim de găini și de rațe.

– Și nu există nimic de felul acesta, admise încet Gretel.

– Și dacă aici se produc alimente, așa cum ai spus tu, adăugă Bruno, bucurându-se enorm, atunci cred că terenul ar trebui să arate mult mai bine, nu-i așa? Nu cred că ai putea să cultivi ceva în noroiul ăsta.

Gretel privi din nou și dădu afirmativ din cap. Era o fată isteată, care nu insista să aibă în permanență dreptate, cu atât mai mult cu cât toate dovezile erau împotriva ei.

– Atunci poate că nu e o fermă, comentă ea.

– Nu e, fu de acord Bruno.

– Ceea ce înseamnă că acest loc nu poate fi „la țară“, mai zise ea.

– Nu, nu cred că e, răspuse el.

– Ceea ce înseamnă de asemenea că, până la urmă, probabil că asta nu e casa noastră de vacanță, trase ea concluzia.

– Nici eu nu cred că e, rosti Bruno.

Se așeză pe pat și pentru o clipă își dori ca Gretel să se așeze lângă el și să-l cuprindă cu brațul și să-i spună că totul va fi bine și că mai curând sau mai târziu vor îndrăgi locurile astea noi și că nu vor mai dori niciodată să se întoarcă la Berlin. Dar ea tot mai privea pe fereastră și de această dată nu se uita la flori sau la pavaj, la banca cu plăcuța de pe ea sau la gardul înalt, la stâlpii de telegraf din lemn sau la sulurile de sârmă ghimpată, la clădirile mici sau la coșurile fumegânde; ci se uita la oameni.

– Cine sunt oamenii ăștia? întrebă ea cu voce slabă, părând să aștepte un răspuns nu de la Bruno, ci de la altcineva. Și ce fac ei acolo?

Bruno se ridică și pentru prima oară rămaseră alături, umăr la umăr, privind ce se întâmpla la nici cincisprezece metri de noua lor casă.

Indiferent încotro se uitau vedeau oameni, înalți, scunzi, bătrâni, tineri. Unii stăteau în grup, perfect nemișcați și cu mâinile lipite de corp, încercând să-și țină capul sus, în timp ce un soldat mărșăluia prin fața lor deschizând și închizând

repede gura, strigând parcă la ei. Unii erau așezați într-un fel de șir lung și duceau niște roabe dintr-o parte a taberei în alta, împingându-le până în spatele unei barăci unde dispăreau. Câțiva stăteau lângă o baracă într-un grup tăcut, cu ochii în pământ, părând că participau la un fel de joc în care nu voiau să fie recunoscuți. Alții mergeau în cârje și mulți aveau capetele bandajate. Unii cărau lopeți și erau conduși de grupuri de soldați spre un loc departe de privirile lor.

Bruno și Gretel puteau vedea sute de oameni, și erau atât de multe barăci în fața lor, iar câmpul se întindea atât de departe, încât era imposibil să-l cuprindă cu privirea. Păreau că acolo puteau să fie oameni cu miile.

– Și locuiesc atât de aproape de noi, rosti Gretel încruntându-se. La Berlin, pe frumoasa noastră stradă liniștită, existau doar șase case. Aici sunt așa de multe! De ce a primit tata serviciu în locul acesta atât de nesuferit și cu atât de mulți vecini? Mi se pare lipsit de sens.

– Uită-te acolo, zise Bruno.

Gretel privi spre locul indicat de degetul lui și văzu în depărtare un grup de copii înghesuți unul într-altul ieșind dintr-o baracă, alungați de un grup de soldați. Cu cât se striga mai tare la ei, cu atât se strângeau mai mult unul în altul, apoi când unul dintre soldați se repezi la ei, se despărțiră și păreau

că fac ceea ce le ceruse el, înșirându-se pe un singur rând. Și atunci toți soldații începură să râdă și să aplaude.

– Trebuie că e un fel de repetiție, sugeră Gretel, nebăgând de seamă că unii dintre copiii mai mari, poate chiar de o vârstă cu ea, plâneau.

– Ți-am spus că pe aici există copii, zise Bruno.

– Nu sunt copii cu care aș vrea eu să mă joc, afirmă Gretel cu voce hotărâtă. Arată foarte murdari. Hilda și Isobel și Louise făceau baie în fiecare dimineață, eu la fel. Copiii aceștia par să nu fi făcut baie în viața lor.

– E foarte murdar pe acolo, aprobă Bruno. Poate că nu au băi?

– Nu fi prost, zise Gretel, deși i se spusese de nenumărate ori că nu trebuie să-i spună așa fratelui ei. Ce fel de oameni sunt cei care nu au băi?

– Nu știu, răspunse Bruno. Oameni care nu au apă caldă!

Gretel mai privi câteva minute afară și se întoarse apoi înfiorându-se.

– Mă duc la mine în cameră să-mi aranjez păpușile, zise ea. De acolo, peisajul e mult mai frumos.

Cu această remarcă, plecă traversând holul spre camera ei și închise ușa, dar nu se apucă imediat de aranjatul păpușilor. În schimb, se așeză pe pat și se gândi la o mulțime de lucruri.

Și în mintea fratelui ei se strecură un gând, așa cum se uita la sutele de oameni muncind în depărtare, gândul că toți, băiețași, băieți mai mari, tați, bunici, unchi și oameni singuri, care nu par să aibă nici o rudă, purtau același fel de îmbrăcăminte: pijamale cenușii în dungi și pe cap bonete, tot cenușii în dungi.

– Ce neobișnuit! murmură el, înainte de a se îndepărta de la fereastră.

CAPITOLUL CINCI

Interzis în permanență și fără excepție

Nu era decât un singur lucru de făcut: să vorbească cu tata.

În dimineața plecării, tata nu părăsise Berlinul odată cu ei. Plecase cu câteva zile înainte, în seara zilei în care Bruno venise acasă și o găsisse pe Maria umblându-i printre lucruri, chiar și printre cele dosite, care îi aparțineau în exclusivitate și nu erau treaba nimănui altcuiva. Următoarele câteva zile, mama, Gretel, Maria, bucătarul, Lars și Bruno le petrecuseră împachetând lucrurile în cutii, pe care le încărcară apoi într-un camion, pentru a fi duse la noua lor casă de la Out-With.

Apoi, în ultima dimineață, când casa era goală și nu mai semăna cu adevăratul lor cămin, ultimele lucruri fură puse în ultimele valize și o mașină oficială cu fanioane roșu-cu-negru pe capotă se opri la ușa lor, așteptându-i.

Mama, Maria și Bruno părăsiră ultimii casa și Bruno fu convins că mama nu-și dăduse seama că menajera se afla acolo, deoarece – pe când aruncau o ultimă privire prin holul pustiu, unde petrecuseră atât de multe zile fericite și unde era locul în care în decembrie era așezat bradul de Crăciun, locul unde în zilele ploioase erau lăsate umbrelele ude într-un suport special, locul unde Bruno trebuia să-și lase ghetele pline de noroi când venea acasă, ceea ce nu făcuse niciodată – mama dădu din cap și spuse ceva foarte ciudat:

– N-ar fi trebuit să-l lăsăm pe Fury să vină la cină. Oamenii aceștia și ambiția lor de a parveni! Imediat ce spuse aceasta, se întoarse și Bruno putu să-i vadă ochii în lacrimi, dar tresări violent când descoperi că Maria o privea. Maria, adăugă ea speriată. Am crezut că ești la mașină.

– Tocmai plecam, doamnă, zise Maria.

– N-am vrut să spun... începuse mama, dând din cap din ce în ce mai speriată. Încercam să sugerez...

– Tocmai plecam, doamnă, repetă Maria, care probabil că nu știa că mama nu trebuie întreruptă, și trecu repede pragul, fugind la mașină.

Mama se încruntă apoi ridică din umeri, ca și cum de acum nimic nu mai conta.

– Vino Bruno, zise ea, apucându-l de mână și încuind ușa în urma lor. Să sperăm că vom reuși să revenim, cândva, când totul se va termina.

Mașina oficială cu fanioane pe capotă îi dusesese la gară, unde existau două linii despărțite de un peron lat. De fiecare parte a acestuia se afla un tren ce-și aștepta călătorii. Pentru că foarte mulți soldați patrulau pe ambele laturi ale peronului și pentru că liniile erau despărțite și de o construcție lungă, destinată omului cu fanionul de semnalizare, Bruno nu observă mulțimea aceea de oameni decât cu câteva clipe înainte ca el și familia lui să urce, alături de foarte puține persoane, într-un tren confortabil, cu multe locuri goale și aer proaspăt când coborai geamurile. Dacă trenurile ar merge în direcții diferite, cugetă el, n-ar părea atât de ciudat, dar nu era așa; amândouă erau orientate spre răsărit. Pentru o clipă, îi trecu prin minte să traverseze în fugă peronul și să le spună oamenilor de acolo ce multe locuri goale erau în trenul lui, dar hotărî că nu putea s-o facă, pentru că dacă așa ceva n-ar fi înfuriat-o pe mama, în mod sigur ar fi înfuriat-o pe Gretel, și asta era și mai rău.

Când sosiră la Out-With, la noua lor casă, Bruno nu-și văzu tatăl. Apoi, când ușa dormitorului părinților se deschisese puțin, crezuse că era el, dar nu fusese decât acel soldat tânăr și neprietenos, care-l privise pe Bruno fără nici un pic de căldură. Nu auzi nici vocea tunătoare a tatălui și nici bocănitul greu al cizmelor lui pe podelele de la parter. Totuși, existau o mulțime de oameni care

veneau și plecau și, în timp ce se întreba ce ar fi de făcut, auzi mare agitație la parter și ieși în hol, pentru a arunca o privire peste balustradă.

Jos, ușa biroului tatălui era deschisă și cinci bărbați stăteau în fața ei, răsând și strângându-și mâinile. Tata se afla în mijlocul lor și arăta foarte elegant în uniforma lui proaspăt călcată. Părul lui negru și des fusese de curând pomădat și periat, și, așa cum îl privea de sus, Bruno simți față de el o teamă amestecată cu respect și uimire. Nu-i plăcea cum arătau ceilalți bărbați. Nici unul nu era la fel de frumos ca tata. Și nici uniformele lor nu erau proaspăt călcate. Și nici vocile lor nu erau tunătoare. Și nici cizmele lor nu erau la fel de lustruite. Toți țineau chipiul sub braț și păreau că se întrec în a atrage atenția tatălui. Bruno nu putu să înțeleagă decât puține fraze, atâtea câte ajungeau până la el.

— ... a făcut greșeli din clipa în care a ajuns aici. S-a ajuns în situația ca Fury să nu mai aibă de ales, ci... spunea unul.

— ... l-a disciplinat! continuă altul. Și eficient. La începutul lui patruzeci și doi ne-a lipsit eficiența, și fără asta...

— ... e clar, e clar ce spun cifrele. E clar, Comandante... rosti al treilea.

— ... și dacă mai construim unul, afirmă ultimul, imaginați-vă ce am putea să facem atunci... imaginați-vă doar...!

Tata ridică mâna, ceea ce îi făcu pe ceilalți să tacă. Apoi începu să dea din mâini ca un șef de orchestră.

– Domnilor, rosti el, și acum Bruno putu să distingă fiecare cuvânt, deoarece nu se născuse încă un bărbat care să fie în stare să se facă auzit în toată încăperea ca tata. Apreciez părerile și încurajările voastre. Dar ce a fost a trecut. Acum ne aflăm în fața unui nou început, dar să lăsăm acest început să debuteze mâine. Pentru moment, ar fi cazul să-mi ajut familia să se acomodeze, altfel voi avea aici la fel de multe neplăceri câte au și cei de colo, înțelegeți, nu?

Toți bărbații izbucniră în râs și strânseră mâna tatălui. Iar la plecare se așezară în rând, ca niște soldați de plumb și își azvârliră brațele în sus, așa cum îl învățase tata pe Bruno să salute, făcând o mișcare bruscă cu palma întinsă, din dreptul pieptului în față, în timp ce strigau cele două vorbe pe care Bruno fusese învățat să le spună de câte ori i se adresa cineva. După care plecară, iar tata intră în biroul lui, interzis în permanență și fără excepție.

Bruno coborî scările încet și ezită o clipă în fața ușii. Îi părea rău că, în ora de când sosise, tata nu urcase să-i spună „bună“, dar i se explicase de nenumărate ori cât de ocupat era și că nu putea să fie deranjat cu nimicuri cum ar fi să-i spună lui

„bună“. Însă soldații plecaseră, așa că ar trebui să fie în regulă dacă aș bate la ușă, reflectă el.

Bruno fusese în biroul tatălui de la Berlin doar de câteva ori, de obicei când fusese neastâmpărat și tata trebuise să aibă o discuție serioasă cu el. Totuși, regula cu privire la biroul de acolo era una dintre cele mai importante reguli pe care le învățase Bruno vreodată și nu era așa de prostuț să-și închipuie că nu era valabilă și aici, la Out-With. Dar, pentru că nu se văzuseră de câteva zile, se gândi că nu se va supăra nimeni dacă va intra.

Așa că bătu cu grijă la ușă. De două ori, încet.

Poate că tata nu auzise, poate că nu bătuse destul de tare, dar nu apăru nimeni. Așa că bătu din nou, de data aceasta mai tare, și acum auzi vocea tunătoare dinăuntru strigând:

– Intră!

Bruno apăsă pe clanță și pași înăuntru, luând poziția obișnuită cu ochii mari, gura în formă de „O“ și brațele lipite de trup. Restul casei putea să fie întunecos, mohorât și fără posibilități de explorare, dar această cameră era altfel. Pentru început, observă tavanul foarte înalt și un covor în care Bruno avu impresia că se scufundă. Pereții erau de abia vizibili, fiind acoperiți cu rafturi de mahon închis la culoare, înțesate de cărți, ca și în biblioteca aflată în casa din Berlin. Pe perete existau niște ferestre enorme, care dădeau spre grădină, iar în fața

lor era amenajat un loc confortabil, în centrul căruia, așezat la un birou masiv de stejar, se afla însuși tata, care, când intră Bruno, ridică ochii de pe hârtii și schiță un zâmbet larg.

– Bruno, rosti el, înconjurând biroul și strângând cu putere mâna băiatului, pentru că tata nu era genul de om care să îmbrățișeze pe cineva, spre deosebire de mama și de bunica, care o făceau puțin prea des pentru gustul lui, îmbrățișări însoțite de sărutări umede. Băiatul meu! adăugă tata după o clipă.

– Bună tata, zise Bruno repede, puțin cam intimidat de splendoarea camerei.

– Bruno, mă pregăteam să vin sus să te văd în câteva minute, te asigur că asta intenționez, zise tata. Dar a trebuit mai întâi să pun capăt unei întâlniri și să termin de scris o scrisoare. Ai sosit cu bine?

– Da, tata, confirmă Bruno.

– Le-ai ajutat pe mama și pe sora ta să închidă casa?

– Da, tata, repetă Bruno.

– Atunci, sunt mândru de tine, adăuga tata aprobator. Stai jos, băiete.

Îi arată un fotoliu larg care se afla în fața biroului său și Bruno se cocoță pe el, fără ca picioarele să-i atingă podeaua, în timp ce tata se întoarce la locul lui de la birou și-l privi. O vreme nici unul dintre ei

nu mai scoase nici un cuvânt, apoi într-un târziu tata rupse tăcerea.

– Deci, întrebă el. Tu ce crezi?

– Ce cred? întrebă Bruno. Ce cred eu despre ce?

– Despre noua ta locuință. Îți place?

– Nu, răspunse Bruno repede, deoarece totdeauna încercase să fie cinstit și știa că, dacă ar fi ezitat numai o secundă, n-ar mai fi avut curajul să spună ce gândea. Cred că trebuie să ne întoarcem acasă, adăugă apoi plin de curaj.

O clipă zâmbetul tatălui se șterse și privi spre scrisoarea din fața lui, înainte de a ridica din nou ochii, ca și cum ar fi vrut să judece cu grijă răspunsul.

– Ei bine, dar suntem acasă, Bruno, spuse tata în cele din urmă cu voce blândă. Out-With e noua noastră casă.

– Dar la Berlin când ne întoarcem? mai întrebă Bruno, în timp ce inima îi sărise din piept la auzul celor spuse de tata. E mult mai plăcut acolo, adăugă el.

– Haide, haide, zise tata, de parcă ar fi dorit să nu fi auzit vorbele lui Bruno. Hai să nu mai spunem așa ceva, adăugă el. O casă nu e o clădire sau o stradă sau un oraș sau ceva atât de material ca niște cărămizi și niște mortar. O casă e locul unde se află familia ta, nu-i așa?

– Da, dar...

– Și familia noastră se află aici, Bruno. La Out-With. *Ergo*, deci aceasta e casa noastră.

Bruno nu înțelese ce înseamnă *ergo*, dar nici nu avea nevoie, pentru că avea un raționament inteligent de făcut:

– Dar bunicul și bunica sunt la Berlin. Și ei sunt tot familia noastră. Deci aceasta nu poate fi casa noastră.

Tata reflectă dând din cap. Și așteaptă un lung moment înainte de a răspunde:

– Da, Bruno, ei sunt acolo. Dar tu și eu și mama și Gretel suntem cele mai importante persoane din familia noastră și acesta e locul unde locuim noi acum. La Out-With. Deci, nu mai arăta așa de nefericit în privința asta! (Deoarece, în mod evident, Bruno arăta nefericit în privința asta). Nu i-ai acordat nici o șansă. Ar putea să-ți placă aici.

– Nu-mi place, insistă Bruno.

– Bruno... rosti tata cu voce obosită.

– Karl nu e aici, și nici Daniel, și nici Martin, și nu există nici alte case în jur și nici tarabe cu fructe și legume și nici străzi și nici cafenele cu mese așezate afară și nimeni nu te îmbrânțește de colo-colo în după-amiezile de sâmbătă.

– Bruno, în viață există lucruri pe care trebuie le facem, pentru că nu avem de ales, rosti tata, și Bruno putu să-și dea seama că începuse să-l obosească discuția. Și mi-e teamă că acesta e unul

dintre ele. Acesta e serviciul meu, un serviciu important. Important pentru țară. Important pentru Fury. Într-o zi vei înțelege.

– Vreau să merg acasă, îngăimă Bruno.

Putea să simtă lacrimile izvorându-i din ochi și nu voia nimic altceva, decât ca tata să-și dea seama ce îngrozitor loc era Out-With și să fie de acord că era timpul să plece.

– E nevoie să accepți că aici ești acasă, zise el, un comentariu cu totul diferit de cel așteptat de Bruno, ceea ce-l dezamăgi. Și aceasta pentru un viitor previzibil.

Bruno închise ochii o clipă. În viața lui nu insistase prea mult pentru susținerea vreunei cauze și în mod clar nu se dusesse niciodată la tata cu o dorință atât de puternică de a-i schimba hotărârea, însă ideea de a rămâne aici, ideea că va trebui să trăiască într-un loc atât de îngrozitor, unde nu era nimeni cu care să se joace, îl copleșea. Când, puțin mai târziu, deschise ochii, tata se ridicase de la birou și se așezase într-un fotoliu lângă Bruno. Îl privi cum deschide o cutiuță de argint, ia o țigară și o ciocănește pe birou înainte de a o aprinde.

– Îmi amintesc că, pe vremea când eram copil, începu tata, existau lucruri pe care nu voiam să le fac, dar când tata spunea că ar fi mai bine pentru toată lumea să le fac, porneam cu dreptul înainte și le rezolvam.

– Ce fel de lucruri? întrebă Bruno.

– O, nu știu, răspuse tata ridicând din umeri. Oricum, nu contează. Eram copil și nu știam ce e bine și ce e rău. De exemplu, uneori nu voiam să stau în casă și să-mi termin temele; voiam să ies afară să mă joc cu prietenii exact cum faci tu, și acum, privind în urmă, văd cât de prost eram.

– Deci, îți dai seama cum mă simt, zise Bruno plin de speranță.

– Da, însă îmi dădeam seama și că tata, bunicul tău, știa ce era mai bine pentru mine și eram fericit când acceptam acest adevăr. Crezi că mi-aș fi clădit o viață atât de plină de succese, dacă n-aș fi învățat când să argumentez și când să tac din gură și să execut ordinele? Ce zici, Bruno? Așa crezi?

Bruno se uită în jur. Privirea îi căzu pe fereastra din colțul încăperii și reflectă că probabil de la ea putea vedea peisajul acela oribil, pe care-l știa.

– Ai făcut ceva rău? întrebă el după un timp. Ceva care l-a înfuriat pe Fury?

– Eu?!? răspuse tata, privindu-l surprins. Ce vrei să spui?

– Ai făcut ceva rău la serviciu? Știu că toată lumea spune că ești un bărbat important și că Fury are planuri mari pentru tine, dar nu te-ar fi trimis el într-un loc ca ăsta dacă n-ai fi făcut ceva rău, pentru care să te pedepsească.

Tata râse, ceea ce-l supără mai tare pe Bruno; nimic nu îl necăjea mai mult decât amuzamentul celor mari la vorbele lui când nu știa ceva, în special când încerca să capete răspunsuri la întrebări.

– Nu înțelegi semnificația unui astfel de post, zise tata.

– Ei bine, nu cred că ai fost prea bun la serviciu dacă a trebuit să plecăm toți din casa noastră frumoasă și de lângă prietenii noștri și să venim într-un loc oribil ca acesta. Cred că ai făcut ceva rău, așa că ar trebui să te duci și să-i ceri scuze lui Fury, poate că așa se va termina totul. Poate că o să te ierte dacă vei fi foarte sincer.

Cuvintele îi scăpaseră, înainte de a se gândi dacă erau de bun simț sau nu; dar când le auzi rostite, își dădu seama că nu prea era genul de lucruri ce trebuiau spuse tatălui; acum însă îi scăpaseră, fuseseră spuse și nu putea să le ia înapoi. Înghiți nervos în sec și, după câteva minute de tăcere, se uită din nou la tata, care-l privea cu fața împietrită. Bruno își umezi buzele și se uită în altă parte. Simți că n-ar fi o idee bună să-i susțină privirea.

Și după alte câteva minute neplăcute de tăcere, tata se ridică încet din fotoliul de lângă el, se înapoie la birou și-și puse țigara în scrumieră.

– Mă întreb dacă ești curajos, rosti el încet, ca și cum încă mai analiza ideea în minte, sau complet lipsit de respect. Poate că nu e un lucru așa de rău.

– N-am vrut să spun...

– Dar acum taci, zise tata, ridicând vocea și întrerupându-l, deoarece regulile normale ale vieții de familie nu erau valabile și pentru el. M-am străduit să țin cont de sentimentele tale, Bruno, deoarece știam că această mutare a fost grea pentru tine. Și am ascultat tot ce ai avut de spus, cu toate că uneori m-am gândit că tinerețea și lipsa ta de experiență te-au făcut să fii insolent. Și cred că ți-ai dat seama că n-am reacționat. Dar a venit momentul când trebuie pur și simplu să accepți...

– Nu vreau să accept! strigă Bruno, clipind uimit, deoarece nu-și închipuia că poate striga atât de tare (de fapt, îl luase total prin surprindere). Se încordă gata să o ia la fugă, dacă se dovedea necesar. Dar astăzi nimic nu părea să-l înfurie pe tata – deși, dacă Bruno ar fi fost cinstit cu el însuși, ar fi trebuit să admită că tata se înfuria foarte rar; devenea, în schimb, distant, acesta fiind felul lui de a pune punct discuției; în loc să strige sau să alerge după el, dădea doar din cap indicând că întrevederea a luat sfârșit.

– Du-te în camera ta, Bruno, zise el cu o voce atât de liniștită încât Bruno știa că acum vorbea serios, așa că se ridică cu lacrimi de frustrare în ochi.

Se îndreptă spre ușă, dar înainte de a o deschide, se întoarse pentru o ultimă întrebare.

– Tată, începu el.

– Bruno, n-am intenția să... începu tata iritat.

– Nu despre asta e vorba, rosti repede Bruno.

Vreau doar să te mai întreb ceva.

Tata oftă, dar îi indică că poate întreba și că aceasta va pune capăt conversației, fără alte argumente.

Bruno se gândi profund, dorind să formuleze întrebarea exact și corect, chiar dacă părea la fel de grosolană și neavenită.

– Cine sunt toți oamenii aceia de afară? zise el, în sfârșit.

Tata înclină capul spre stânga, părând ușor derutat de întrebare.

– Soldați, Bruno, răspuse el. Și secretari. Personal de serviciu. I-ai văzut desigur pe toți și înainte.

– Nu, nu despre ei e vorba, interveni Bruno. Ci despre oamenii pe care îi văd de la fereastra mea. Cei din barăcile din depărtare. Toți sunt îmbrăcați la fel.

– A, oamenii aceia, zise tata, dând din cap și zâmbind ușor. Oamenii aceia... Ei bine, aceia nu sunt oameni, Bruno.

Bruno se încruntă.

– Nu sunt oameni? întreabă fără să-și dea seama ce voia tata să spună.

– Ei bine, cel puțin nu în felul în care înțelegem noi termenul, continuă tata. Dar nu trebuie să te

îngrijoreze. Nu au nimic de a face cu noi. Și nici tu nu ai nimic în comun cu ei. Stai în noul tău cămin și poartă-te bine, asta e tot ce-ți cer. Acceptă situația în care ne aflăm și totul va fi mult mai ușor.

– Da tată, răspunse Bruno complet nemulțumit de răspuns.

Când deschise ușa, tata îl strigă stând în picioare cu o sprânceană ridicată interogativ. Bruno își aminti felul în care tatăl lui saluta și ce cuvinte spunea și-l imită perfect.

Își lipi picioarele și-și aruncă brațul drept în aer, după care izbi din călcâie și pronunță cu voce cât mai puternică și mai clară – ca și tatăl lui – cuvintele spuse de el de fiecare dată când se despărțea de un soldat.

– *Heil Hitler*, rosti Bruno, presupunând că acesta era un alt mod de a spune: „Ei bine, acum la revedere și o după-amiază plăcută!“

CAPITOLUL ȘASE

Menajera plătită prea bine

Câteva zile mai târziu, Bruno stătea întins pe pat în camera lui, privind fix tavanul de deasupra capului. Zugrăveala albă era crăpată și începuse să cadă într-un mod foarte neplăcut, spre deosebire de spoiala casei din Berlin, care nu fusese niciodată jupuită și căreia i se adăuga un strat nou de var în fiecare vară, când mama chema zugravii. În după-amiaza aceasta stătea întins privind crăpăturile ca pânda de păianjen și mijindu-și ochii, pentru a-și imagina ce ar putea ascunde ele. Își închipuia insectele care locuiau în spațiul dintre zugrăveală și tavan și care nu fuseseră niciodată alungate, astfel încât crăpătura se adâncea și se deschidea din ce în ce mai mult, când acestea încercau să-și facă un loc prin care să se strecoare, căutând o gaură pe unde să iasă. Nimeni, reflectă Bruno, nici chiar insectele nu vor să stea la Out-With.

– Totul e oribil aici, rosti cu voce tare, deși nu era nimeni în jur să-l audă, dar cuvintele rostite îl

făcură să se simtă cumva mai bine. Urăsc această casă, urăsc camera mea, urăsc chiar și zugrăveala de pe pereți. Urăsc tot. Absolut tot.

Exact când termină de vorbit, pe ușă intră Maria, în brațe cu un vraf de lucruri de-ale lui, spălate, uscate și călcate. Când îl văzu stând întins în pat, ezită o clipă, apoi plecă ușor capul și se îndreptă liniștită spre șifonier.

– Bună, rosti Bruno, deși a vorbi cu o servitoare nu era același lucru cu a vorbi cu niște prieteni, dar, nefiind nimeni în jur cu care să discute, să vorbească cu ea era mai de bun simț decât să vorbească cu el însuși. Gretel nu era de găsit pe nicăieri și începuse să se îngrijoreze că va înnebuni de plictiseală.

– Conașule Bruno, rosti liniștită Maria, începând să-i separe vestele de pantaloni și de lenjerie și punând totul în diverse sertare și rafturi.

– Bănuiesc că ești tot atât de nefericită ca și mine în privința acestui nou aranjament, zise Bruno, și ea se întoarse pentru a-l privi, cu o expresie ce sugera că nu înțelegea ce voia să spună. Despre asta vorbesc, explică el în continuare, ridicându-se și privind în jur. Despre tot ce e aici. E îngrozitor, nu-i așa? Tu nu urăști locul acesta?

Maria deschise gura să răspundă, apoi o închise la fel de repede. Părea că judecă cu grijă răspunsul, că alege cuvintele potrivite, că e gata să le rostească, apoi, gândindu-se mai bine, renunță să le mai spună.

Bruno o cunoștea de când se știa – venise să lucreze la ei când el avea doar trei ani – și în cea mai mare parte a timpului se înțeleșeseră destul de bine, dar ea nu-i spusese niciodată nimic despre viața ei dinainte. Nu făcea decât să continue să trudească, lustruind mobilierul, spălând rufe, ajutând la cumpărături și la gătit, uneori ducându-l pe el la școală și luându-l de acolo, deși asta fusese ceva obișnuit când Bruno avea opt ani; după ce împlinise nouă ani, hotărâse că e destul de mare pentru a merge la școală și a se întoarce acasă singur.

– Deci nu-ți place aici? întrebă ea până la urmă.

– Să-mi placă? replică Bruno, râzând ușor. Să-mi placă? repetă el mai tare. Sigur că nu-mi place! E oribil. N-ai nimic de făcut, nu ai pe nimeni cu care să vorbești, pe nimeni cu care să te joci. Doar n-o să-mi spui că ești încântată că ne-am mutat aici, nu-i așa?

– Întotdeauna mi-a plăcut grădina casei din Berlin, rosti Maria, răspunzând parcă la o întrebare cu totul diferită. Îmi plăcea să stau acolo la soare și să-mi mănânc prânzul sub copacul acoperit de iederă de lângă pod. Florile erau așa de frumoase acolo! Parfumul! Felul în care albinele zburau prin aerul înconjurător, fără să te deranjeze niciodată, dacă le lăsați în pace!

– Deci nu-ți place aici? întrebă Bruno. Crezi că e rău, așa cum cred și eu?

Maria se încruntă.

– N-are importanță, răspunse ea.

– Ce n-are importanță?

– Ceea ce cred eu.

– Ei bine, sigur că are, zise Bruno iritat, de parcă ea i-ar fi făcut intenționat în ciudă. Doar faci parte din familie, nu-i așa?

– Nu sunt sigură că tatăl tău ar fi de acord cu asta, răspunse Maria, permițându-și un zâmbet, deoarece o mișcase ceea ce spusese el.

– Ei bine, ai fost adusă aici împotriva voinței tale, exact cum am fost și eu. Dacă mă întrebi pe mine, toți suntem în aceeași barcă. Și ia apă!

Pentru o clipă, lui Bruno i se păru că Maria e gata să-i spună ce gândește. Pusese restul rufelor pe pat și-și încleștase pumnii, parcă ar fi fost teribil de furioasă în legătură cu ceva. Gura i se deschise, dar rămase imobilă o clipă, ca și cum era speriată de toate lucrurile pe care ar fi putut să le spună dacă și-ar fi permis.

– Spune, Maria, insistă Bruno. Pentru că, dacă toți simțim la fel, poate vom putea să-l convingem pe tata să ne întoarcem acasă.

Ea privi liniștită câteva clipe dincolo de el, apoi clătină cu tristețe din cap înainte de a răspunde.

– Tatăl tău știe ce e mai bine, răspunse ea. Asta trebuie să crezi tu.

– Nu cred că așa voi face, zise Bruno. Eu cred că a greșit îngrozitor.

– Atunci e o greșeală pe care trebuie să o ispășim toți.

– Când greșesc eu, sunt pedepsit, insistă Bruno, iritat că regulile erau valabile întotdeauna doar pentru copii și niciodată pentru adulți (în ciuda faptului că ei erau cei care le stabileau). Tată prost, adăugă cu voce scăzută.

Ochii Mariei se deschiseră mari și făcu un pas spre el, acoperindu-și gura cu mâinile într-o atitudine plină de oroare. Apoi privi în jur, pentru a se asigura că nimeni nu-i ascultă și că n-a auzit ce a spus Bruno.

– Nu trebuie să spui așa ceva, zise ea. Nu trebuie să spui niciodată ceva de felul acesta despre tatăl tău.

– Nu văd de ce, răspunse Bruno; îi era puțin rușine de ceea ce spusese, dar ultimul lucru pe care intenționa să-l facă era să înghită tot ce i se spunea, când de părerea lui nu părea să-i pese nimănui.

– Pentru că tatăl tău e un om bun, rosti Maria. Un om foarte bun. Are grijă de noi toți.

– Aducându-ne aici, în mijlocul pustietății, vrei să spui? Asta înseamnă că are grijă de noi?

– Sunt multe fapte pe care le-a făcut tatăl tău, continuă ea. Multe fapte de care trebuie să fii mândru. La urma urmei, dacă n-ar fi fost tatăl tău, unde aş fi eu acum?

– Presupun că la Berlin, rosti Bruno. Muncind într-o casă frumoasă. Mâncându-ți prânzul sub iederă și lăsând albinele în pace.

– Tu nu-ți aduci aminte când am venit eu să lucrez la voi, nu-i așa? întrebă ea liniștită așezân-

du-se pe marginea patului, ceva ce nu făcuse niciodată. Cum ai putea? Aveai doar trei ani. Tatăl tău m-a luat și m-a ajutat când am avut mai mare nevoie. Mi-a dat un serviciu, un cămin. Mâncare. Nu poți să-ți imaginezi ce înseamnă să-ți fie foame! N-ai fost niciodată flămând, nu-i așa?

Bruno se încruntă. Ar fi vrut să menționeze că se simțea cam flămând chiar în acel moment, dar în schimb se uită la Maria și-și dădu seama, pentru prima oară, că niciodată nu o băgase în seamă ca pe o persoană cu viața și povestea ei proprie. La urma urmei, ea nu făcuse altceva (după câte știa el) decât să fie menajera familiei. Nici măcar nu era sigur dacă o văzuse vreodată îmbrăcată altfel decât în uniforma ei de menajeră. Dar când se gândea la asta, așa cum făcea acum, trebuia să admită că în viața ei au existat și alte lucruri, nu numai să-l servească pe el și pe familia lui. Gândea și ea, la fel ca el. Simțea lipsa unor lucruri, a unor prieteni pe care ar fi vrut să-i revadă, la fel ca el. Și probabil că plângea și ea în somn, în fiecare noapte de când se aflau aici, exact ca niște băieți mai mici și mai puțin curajoși decât el. Și era și drăguță, își dădu el seama, simțindu-se puțin ciudat descoperind asta.

– Mama mea l-a cunoscut pe tatăl tău când era de vârsta ta, continuă Maria după câteva clipe. Ea a lucrat pentru bunica ta. A fost croitoreasa ei și a însoțit-o în turnee prin toată Germania, când era tânără. Ea îi aranja toaletele pentru concerte – le spăla,

le călca, le repara. Niște rochii magnifice! Și broderiile, Bruno! Ca niște opere de artă, fiecare. Nu găsești croitorese ca ea în zilele noastre. Clătină din cap și zâmbi amintirilor, în timp ce Bruno asculta răbdător. Mama avea grijă ca toate toaletele să fie pregătite de câte ori intra bunica ta în cabină înainte de un spectacol. Iar după ce bunica ta s-a retras, mama a rămas prietena ei și a primit de la ea o mică pensie, dar, vremurile fiind grele, tatăl tău mi-a oferit și mie un serviciu, primul pe care l-am avut vreodată. Câteva luni mai târziu, mama s-a îmbolnăvit grav și a avut nevoie de spitalizare și tatăl tău a aranjat totul, deși nu avea nici o obligație. El i-a plătit îngrijirea din propriul buzunar, deoarece era prietena mamei lui. Și pe mine m-a luat în casa voastră din același motiv. Și, când mama a murit, el a suportat cheltuielile de înmormântare. Așa că, să nu mai spui niciodată că tatăl tău e prost, Bruno. Nu în fața mea. N-am să permit asta.

Bruno își mușcă buzele. Sperase ca Maria să fie de partea lui în campania pentru plecarea de la Out-With, dar acum își dădea seama cui îi era credincioasă. Și, după ce auzise povestea aceasta, trebuia să admită că nu putea să fie decât mândru de tatăl lui.

– Ei bine, zise el incapabil să se gândească la ceva mai inteligent, presupun că a fost frumos din partea lui.

– Da, răspunse Maria, ridicându-se și îndreptându-se spre fereastră, cea prin care Bruno putea să vadă barăcile și oamenii din depărtare. A fost foarte

amabil cu mine, continuă ea liniștită privind pe fereastră la oamenii și soldații ce-și vedeau de treburile lor. Are multă bunătate în suflet, în mod cert are, de aceea mă mir...

Se depărtă de fereastră și vocea i se frânse brusc, ca și cum era gata să plângă.

– Ce te miră? întrebă Bruno.

– Mă mir ce... cum poate...

– Cum poate, ce? insistă Bruno.

De jos se auzi zgomotul unei uși trântite, care se răspândi prin toată casa puternic ca o împușcătură, încât îl făcu pe Bruno să sară în picioare și pe Maria să-i scape un mic țipăt. Bruno auzi pași ce tropăiau pe scări, urcând spre ei din ce în ce mai repede, și se urcă în pat lipindu-se de perete, înspăimântat brusc de ceea ce s-ar fi putut întâmpla în continuare. Își ținu respirația așteptându-se la cine știe ce neplăceri, dar nu era decât Gretel, Cazul fără Speranță. Își vârî capul pe ușă și păru surprinsă să-l găsească pe fratele ei și pe menajera familiei stând la taclale.

– Ce se întâmplă? întrebă Gretel.

– Nimic, răspunse Bruno în defensivă. Ce vrei? Ieși afară!

– Ieși tu afară, replică ea, cu toate că se aflau în camera lui, apoi se întoarse să se uite la Maria îngustându-și suspicioasă ochii. Pregătește-mi baia, Maria, fii bună! porunci ea.

– De ce nu ți-o pregătești singură? se repezi Bruno.

– Deoarece e treaba menajerei, răspunse Gretel, privindu-l fix. Pentru asta se află aici.

– Nu pentru asta e aici, strigă Bruno, ridicându-se și îndreptându-se spre ea. Nu se află aici doar pentru a munci pentru noi tot timpul, să știi. Mai ales treburi pe care putem să le facem și singuri.

Gretel îl privi la rândul ei ca pe un nebun, apoi o privi pe Maria, care dădu repede din cap.

– Desigur, domnișoară Gretel, rosti ea. Tocmai am terminat de făcut ordine în șifonierul fratelui tău. Vin imediat la tine.

– Ei bine, să nu dureze prea mult, zise Gretel dură – deoarece, spre deosebire de Bruno, nu se gândise niciodată că și Maria e o ființă cu sentimente, exact ca ale ei – după care ieși închizând ușa și îndreptându-se spre camera ei.

Maria nu o urmări cu privirea, dar obrajii ei căpătară o culoare roz.

– Continuu să cred că tata a făcut o greșală teribilă, comentă Bruno încet după câteva minute, simțind nevoia de a se scuza pentru comportamentul surorii lui, dar neștiind dacă e bine sau nu să o facă.

Situații ca aceasta îl făceau întotdeauna pe Bruno să se simtă foarte prost, deoarece în sufletul lui știa că nu ai nici o scuză să fii nepoliticos cu cineva, chiar dacă muncea pentru tine. La urma urmei, existau și unele lucruri cum ar fi manierele.

– Chiar dacă tu crezi asta, nu trebuie să o spui cu voce tare, interveni repede Maria, îndreptându-se

spre el și părând că ar fi vrut să-l facă să-și vină în fire. Promite-mi că n-ai s-o faci.

– Dar de ce? întrebă el, încruntându-se. Nu spun decât ceea ce simt. Mi se permite să fac asta, nu-i așa?

– Nu, răspunse ea. Nu ți se permite.

– Nu mi se permite să spun ce simt? repetă el neîncrezător.

– Nu, insistă ea cu voce iritată, pentru că trebuia să insiste. Taci din gură în legătură cu asta, Bruno. Știi ce multe ne cazuri ai putea să provoci? Pentru noi toți?

Bruno o privi fix. Era ceva în ochii ei, un fel de îngrijorare disperată, pe care n-o văzuse niciodată la ea și care îl tulbură.

– Ei bine, murmură el, ridicându-se și îndreptându-se spre ușă, brusc dornic să se depărteze de ea. Nu spuneam decât că nu-mi place aici, asta e tot. Făceam doar conversație, în timp ce-mi aranjai lucrurile. Nu e ca și cum aș plănui să fug sau ceva de genul acesta. Deși, dacă aș face-o, nu cred că cineva ar putea să mă condamne.

– Dar mama și tatăl tău ar fi îngrijorați de moarte, afirmă Maria. Bruno, dacă ai puțin bun simț, vei sta liniștit, te vei concentra asupra obligațiilor tale școlare și vei face ceea ce-ți spune tatăl tău. Trebuie să facem în așa fel încât să fim în siguranță, până ce totul se va termina. Oricum, asta e ceea ce intenționez eu să fac. La urma urmei, ce am

putea să facem altceva? Nu e treaba noastră să schimbăm lucrurile.

Brusc, fără nici un motiv, Bruno simți nevoia copleșitoare de a plânge. Asta îl surprinse și pe el și clipi repede de câteva ori, pentru ca Maria să nu vadă cum se simțea. Deși, când se uită din nou în ochii ei, îi trecu prin minte că în ziua aceea era probabil ceva ciudat în aer, deoarece și ochii ei arătau parcă plini de lacrimi. Una peste alta, începu să se simtă foarte prost, așa că îi întoarse spatele Mariei și se îndreptă spre ușă.

– Unde te duci? întrebă ea.

– Afară, răspunse Bruno furios. Dacă asta e într-adevăr treaba ta!

Merse încet, dar, odată ce ieși din cameră, se grăbi spre scări, pe care le coborî în fugă cu pași mari, simțind deodată că, dacă nu ieșea curând din casă, l-ar fi părăsit tot curajul. Și în câteva secunde fu afară și începu să alerge în jur, în nevoia de puțină mișcare, orice l-ar fi putut obosi. În depărtare se vedea poarta, care ducea la drumul care ducea la gară, care ducea acasă, dar ideea de a merge acolo, ideea de a fugi și a rămâne singur fără nimeni altcineva era și mai neplăcută decât ideea de a rămâne.

CAPITOLUL ȘAPTE

Cum profită mama de pe urma unei fapte
pe care n-a făcut-o

La câteva săptămâni după ce el și familia lui sosiseră la Out-With și fără perspectiva vreunei vizite a lui Karl sau a lui Daniel sau a lui Martin la orizont, Bruno hotărî că ar fi mai bine să încerce să găsească un mod de a se distra singur, altfel încet-încet va înnebuni.

Nu cunoștea decât un singur om pe care-l considera nebun, și aceasta era Herr Roller, un bărbat de aproximativ aceeași vârstă cu tata, care locuia după colț de vechea casă din Berlin. Era văzut adesea umblând în sus și-n jos pe stradă, la orice oră din zi sau din noapte, certându-se groaznic cu el însuși. Uneori, în timpul acestor certuri, disputa nu i se mai părea de ajuns și se apuca să lovească umbra, pe care chiar el o arunca pe perete. Uneori se lupta cu toată puterea cu umbra lui, lovind cu pumnii în zid până ce-i sângerau, după care cădea

în genunchi și începea să plângă tare și să-și dea cu palmele peste cap. În câteva rânduri, Bruno îl auzise folosind acele cuvinte pe care el n-avea voie să le folosească și, când făcuse asta, Bruno abia se abținuse să nu chicotească.

– Nu trebuie să râzi de bietul Herr Roller, îi spusese mama într-o după-amiază, când îi povestise ultima lui escapadă. Nu ai idee prin ce a trecut în viață.

– E nebun, zisese Bruno, rotindu-și degetul la tâmplă și fluierând, pentru a demonstra cât de nebun își închipuia el că este. Acum câteva zile, continuă el, a alergat pe stradă după o pisică și a invitat-o să ia ceaiul cu el.

– Și pisica ce a spus? întrebuse Gretel, care își făcea un sandwich într-un colț al bucătăriei.

– Nimic, explicase Bruno, era o pisică.

– Vorbesc serios, insistase mama. Franz era un tânăr foarte drăguț – îl știi de când eram fetiță. Era amabil, serios și un as pe ringul de dans, ca Fred Astaire. Dar a fost rănit groaznic în timpul Marelui Război, o rană la cap, de aceea se comportă așa. Nu e nimic de râs. Nu ai idee prin ce au trecut tinerii atunci. Suferințele lor!

La vremea acestei discuții, Bruno nu avea decât șase ani și nu fusese prea sigur la ce se referă mama.

– S-a întâmplat cu mulți ani în urmă, îi explicase ea când o întrebuse. Înainte de a te naște tu. Franz

a fost unul dintre tinerii care au luptat în tranșee. Tatăl tău l-a cunoscut foarte bine pe vremea aceea; cred că au făcut războiul împreună.

– Și ce i s-a întâmplat? întrebuse Bruno.

– Nu mai contează, răspunsese mama. Războiul nu e un subiect potrivit pentru o conversație. Mi-e teamă că în curând vom petrece prea mult timp vorbind despre așa ceva.

Asta se întâmplase cu trei ani înainte de venirea la Out-With și între timp Bruno nu se mai gândise prea mult la Herr Roller, dar brusc căpătă convingerea că, dacă nu va face ceva rațional, ceva la care să-și folosească mintea, înainte să-și dea seama va ajunge și el să hoinărească pe străzi luptându-se cu el însuși și invitând animalele domestice la evenimente sociale.

Deci, pentru a se menține în formă, Bruno petrecu o lungă sâmbătă dimineața și toată după-amiaza căutând noi posibilități de distracție. La o anumită distanță de casă – în partea camerei lui Gretel și imposibil de văzut de la fereastra dormitorului său – exista un stejar mare, cu trunchiul foarte gros. Un copac înalt, cu ramuri viguroase, destul de puternice pentru a susține greutatea unui băiețel. Părea atât de bătrân, încât Bruno hotărî că trebuie să fi fost plantat la sfârșitul Evului Mediu, o perioadă pe care o studiasese recent și o găsisese foarte interesantă – mai ales acea parte privind

cavalerii, care plecau în aventuri spre ținuturi îndepărtate și, ajungând acolo, descopereau lucruri interesante.

Nu avu nevoie decât de două obiecte pentru a pune la punct noua lui joacă: o frânghie și un cauciuc. Frânghia era destul de ușor de găsit, deoarece în pivnița casei existau baloturi întregi, și nu-i luă prea mult timp ca să facă ceva extrem de periculos, adică să găsească un cuțit ascuțit și să taie o bucată lungă, atâta cât își închipuia el că avea nevoie. O duse la stejar și o lăsă acolo pe pământ, pentru folosire ulterioară. Cauciucul însă era altă problemă.

În această dimineață anume, nici mama și nici tata nu erau acasă. Mama ieșise devreme și luase trenul până la cel mai apropiat oraș, pentru a schimba atmosfera, în timp ce tata fusese văzut îndreptându-se în direcția barăcilor și a oamenilor ce se vedeau de la fereastra lui Bruno. Dar, ca de obicei, lângă casă existau parcate o mulțime de camioane și jeepuri ale soldaților și, deși știa că era imposibil să fure un cauciuc de la unul dintre ele, exista totuși posibilitatea să găsească pe undeva un cauciuc de rezervă.

Cum ieși afară, o văzu pe Gretel stând de vorbă cu locotenentul Kotler și, fără prea mult entuziasm, hotărî că el ar fi cea mai indicată persoană pe care să o întrebe. Locotenentul Kotler era tânărul ofițer pe care-l văzuse Bruno în prima lui zi la Out-With,

soldatul care apăruse în capul scărilor și îl privise o clipă, înainte de a da din cap și a-și continua drumul. De atunci, Bruno îl revăzuse de nenumărate ori – intra și ieșea din casă, parcă el era stăpânul locului și biroul tatei în mod clar nu-i era interzis – dar nu vorbiseră prea des. Bruno nu era sigur de ce, știa doar că nu-l plăcea pe locotenentul Kotler. Atmosfera din jurul lui îl făcea să înghețe și să o ia la goană. Totuși, nu era nimeni altcineva pe care să-l întrebe, așa că se îndreptă spre el, cu toată încrederea de care era în stare, pentru a-l saluta.

De cele mai multe ori, tânărul locotenent arăta foarte elegant, hoinărind pe acolo într-o uniformă ce părea să fi fost călcată chiar atunci, înainte de a o îmbrăca. Cizmele lui negre străluceau de atâta lustru, iar părul blond deschis era pieptănat într-o parte, despărțit de o cărare și pomădat cu ceva care-l făcea să stea perfect și lăsa să se vadă toate urmele pieptenelui, ca un teren care tocmai fusese arat. De asemenea, era parfumat cu atât de multă colonie, încât puteai să-i simți prezența de la distanță. Bruno învățase să nu stea sub vânt față de el, sau risca să leșine de miros.

Totuși, în această zi, poate pentru că era o sâmbătă dimineața atât de însorită, nu era chiar atât de spilcuit. În loc de asta, peste pantaloni purta o vestă albă și părul îi cădea pe frunte în dezordine. Brațele îi erau surprinzător de bronzate și avea

genul acela de mușchi pe care Bruno ar fi dorit să-i aibă și el. Bruno fu de-a dreptul surprins cât de tânăr arăta azi; de fapt, îi amintea de băieții mai mari de la școală, cei pe care trebuia să-i ocolești în permanență. Locotenentul Kotler era prins într-o discuție cu Gretel și ceea ce îi spunea el trebuie să fi fost formidabil de nostim, deoarece ea râdea tare și-și rula bucele pe degete, în zuluți.

– Bună, rosti Bruno, apropiindu-se de el.

Gretel îl privi iritată.

– Ce vrei? întrebă ea.

– Nu vreau nimic, se repezi Bruno, privind-o. Am venit doar să spun „bună“.

– Trebuie să-l ierți pe fratele meu mai mic, Kurt, i se adresă ea locotenentului Kotler. Are doar nouă ani, să știi.

– Bună dimineața, omulețule, zise Kotler, întinzând mâna și – spre disperarea lui Bruno – trecându-și-o prin părul lui, un gest care-l făcu să simtă nevoia de a-l trânti la pământ și a-i juca cu picioarele pe cap. De ce te-ai trezit atât de devreme, sâmbătă dimineața?

– Nu e prea devreme, răspunse Bruno. E aproape zece.

Locotenentul Kotler ridică din umeri.

– Când eram de vârsta ta, mama nu putea să mă scoată din pat până la prânz. Spunea că niciodată

nu voi crește destul de mare și de puternic dacă dorm toată ziua.

– Ei bine, se pare că a greșit, nu-i așa? Își exprimă Gretel simpatia.

Bruno însă o privi cu antipatie. Folosise vocea ei prostească, care suna ca și cum n-avea pic de minte. Nimic nu i-ar fi plăcut lui Bruno mai mult, decât să plece de lângă cei doi și să nu aibă de-a face cu ceea ce discutau ei, dar nu avea de ales. Trebuia să țină seama de interesele lui și să-i ceară locotenentului Kotler ceva de neimaginat: o favoare!

– Mă întreb dacă aş putea să-ți cer o favoare? zise Bruno.

– Poți să-mi ceri, zise locotenentul Kotler, ceea ce o făcu pe Gretel să râdă din nou, deși nu spusese deloc ceva de nostim.

– Mă întreb dacă există pe undeva niște cauciucuri disponibile, continuă Bruno. Poate de la unul din jeepuri. Sau de la un camion. Vreunul pe care nu-l mai folosiți.

– Singurul cauciuc de rezervă pe care l-am văzut pe aici de curând aparține sergentului Hoffschneider și îl ține în jurul mijlocului, răspunse locotenentul Kotler, schițând din buze ceva ce semăna a zâmbet.

Lui Bruno, cele spuse nu i se părură că ar avea vreun sens, dar pe Gretel o amuzară atât de mult, încât păru gata să înceapă să țopăie.

– Ei bine, are nevoie de el? întrebă Bruno.

– Sergentul Hoffschneider? se minună locotenentul Kotler. Da, mi-e teamă că da. E foarte atașat de cauciucul lui de rezervă.

– Încetează Kurt, zise Gretel, ștergându-și lacrimile. Nu te înțelege. Are doar nouă ani.

– O, taci din gură odată, te rog, strigă Bruno, privindu-și iritat sora. Fusese destul de rău că trebuie să vină să-i ceară o favoare locotenentului Kotler, dar lucrurile deveniseră și mai rele pentru că propria lui soră îl ironiza tot timpul. Oricum, nici tu nu ai decât doisprezece, adăugă el. Așa că, încetează să pretinzi că ești mai mare decât ești.

– Am aproape treisprezece, Kurt, se repezi ea fără să mai râdă și cu fața împietrită de oroare. O să am treisprezece în câteva săptămâni. Sunt adolescentă. Exact ca tine.

Locotenentul Kotler zâmbi și dădu din cap, dar nu comentă. Bruno îl privi fix. Dacă ar fi fost alt adult de față, și-ar fi dat ochii peste cap sugerând că toată lumea știa că fetele sunt toante, iar surorile total ridicole. Dar nu exista nimeni. Doar locotenentul Kotler.

– Oricum, zise Bruno, ignorând privirea furioasă pe care i-o arunca Gretel, în afară de cine ai spus, mai există și altcineva care s-ar putea să aibă un cauciuc de rezervă?

– Desigur, răspuse locotenentul Kotler, care nu mai zâmbea, ci devenise brusc plictisit. Dar la ce-ți trebuie?

– M-am gândit să fac un leagăn, răspunse Bruno. Știi, dintr-un cauciuc și niște frânghie agățată de ramurile unui copac.

– A, adevărat, comentă locotenentul Kotler, dând din cap cu înțelepciune, ca și cum astfel de lucruri făceau parte din amintirile lui foarte îndepărtate, în ciuda faptului că, așa cum afirmase Gretel, nu era decât un adolescent. Am făcut și eu leagăne când eram copil. Prietenii mei și cu mine am petrecut multe după-amiezi fericite dându-ne în leagăn.

Bruno fu surprins că puteau să aibă ceva în comun (și mai uimit să audă că locotenentul Kotler avusese vreodată prieteni!).

– Așa că, ce crezi? întrebă el. O să găsec așa ceva pe aici?

Locotenentul Kotler îl privi fix și păru că stă în cumpănă înainte de a-i răspunde, parcă nesigur dacă să-i dea un răspuns simplu sau să încerce să-l enerveze cum făcea de obicei. Apoi îl zări pe Pavel – bătrânul care venea în fiecare după-amiază la bucătărie, pentru a curăța zarzavatul pentru cină, înainte de a-și îmbrăca jiletca albă și de a servi la masă – îndreptându-se spre casă, și aceasta îl făcu să se hotărască.

– Hei, tu...! strigă el, adăugând un cuvânt pe care Bruno nu-l înțelese. Vino aici, tu... spuse el iar cuvântul, și ceva din tonul aspru cu care fusese rostit

îl făcu pe Bruno să privească în lături și să se simtă rușinat că lua parte la toată povestea asta.

Pavel veni spre ei și Kotler îi vorbi insolent, în ciuda faptului că era destul de tânăr pentru a-i fi nepot.

– Du-l pe omulețul ăsta în magazia din spatele casei. Înșirate pe lângă zid se află niște cauciucuri vechi. O să-și aleagă unul și tu îl vei duce unde îți va spune el, ai înțeles?

Pavel își ținea boneta în mâini și dădu din cap, ceea ce însemna că și-l aplecă și mai mult.

– Da, domnule, rosti încet, atât de încet de parcă n-ar fi spus nimic.

– Și, după aceea, când te întorci la bucătărie, spală-te bine pe mâini înainte de a te atinge de vreun aliment, tu... murdar.

Locotenentul Kotler repetă cuvântul pe care-l folosise deja de două ori și scui pă în timp ce vorbea. Bruno se uită la Gretel, care privea cu adorație cum strălucește soarele în părul locotenentului Kotler, dar ca și fratele ei, părea ușor stânjenită. Nici unul nu vorbise vreodată cu Pavel, dar era un chelner foarte bun și astfel de oameni nu creșteau în copaci, după cum se exprimase tata.

– Acum pleacă, adăugă locotenentul Kotler, și Pavel se întoarse și porni spre magazie urmat de Bruno, care din când în când întorcea capul spre sora lui și spre tânărul soldat, simțind nevoia impetuoasă de a se duce înapoi și a o lua pe Gretel de

acolo, în ciuda faptului că era plictisitoare, egoistă și în cea mai mare parte a timpului nu-i păsa de el. Dar, la urma urmei, aceasta e treaba ei. Totuși, era sora lui! Și nu-i plăcea ideea să o lase singură cu cineva ca locotenentul Kotler. Pur și simplu nu putea să-l descrie altfel decât că era de-a dreptul periculos.

Accidentul avu loc două ore mai târziu, după ce Bruno găsisse un cauciuc corespunzător și Pavel îl dusesse până la stejarul cel mare, din curtea care se vedea de la fereastra lui Gretel, și, după ce Bruno se urcase și coborâse din el de nenumărate ori, pentru a lega cât mai bine frânghia, întâi de creangă și apoi de cauciuc. Până în acel moment operația fusese un succes uriaș. Mai făcuse asta și înainte, dar atunci fusese ajutat de Karl, de Daniel și de Martin. De data aceasta însă, făcuse totul singur și treaba fusese mult mai complicată. Totuși, cum-necum, reușise și astfel, după câteva ore, era instalat fericit pe cauciuc și se legăna încoace și încolo, ca și cum n-ar fi avut altă grijă pe lume, ignorând faptul că era unul dintre cele mai incomode leagăne pe care le construise în viața lui.

Stătea cu burta pe cauciuc și-și folosea picioarele pentru a-și face vânt proptindu-le de pământ. De fiecare dată când cauciucul se dădea înapoi, se ridica în aer atât de mult încât aproape lovea trunchiul copacului, ajungând destul de aproape pentru ca Bruno să-și poată propti picioarele de el

și să-l împingă din ce în ce mai tare și din ce în ce mai sus, cu fiecare oscilație. Treaba funcționa foarte bine, până când mâna cu care se ținea de cauciuc alunecă puțin, exact în clipa în care el se proptise de copac împingând leagănul și, înainte de a-și da seama, corpul i se răsuci și căzu, cu un picior prins în marginea cauciucului și cu burta lovindu-se de pământ cu o bufnitură.

O clipă fu cuprins ca de întuneric, apoi își reveni. Stătea lungit pe pământ și, când cauciucul reveni, îl izbi în cap, iar el țipă și se trase într-o parte. Când se ridică în picioare, simți că brațul și piciorul îi erau rănite, deoarece căzuse cu toată greutatea pe ele, dar nu atât de grav încât să se fi rupt. Își cercetă mâna acoperită de zgârieturi și, când se uită la cot, văzu și o tăietură destul de urâtă. Totuși, piciorul era într-o situație mai rea. Uitându-se la genunchi, exact sub tivul șortului văzu o tăietură adâncă, ce părea că tocmai asta așteptase, ca el să o privească, deoarece imediat ce-i dădu atenție începu să sângereze abundent.

— O, Doamne, rosti Bruno tare, privind-o și întrebându-se ce era de făcut. Dar nu fu nevoie să se întrebe prea multă vreme, deoarece leagănul fiind pe aceeași parte a casei cu bucătăria unde Pavel, chelnerul care-l ajutase să găsească cauciucul, curăța cartofi la fereastră, acesta văzuse accidentul. Când Bruno ridică din nou ochii, descoperi că Pavel venea repede spre el și de abia atunci se

simți destul de în siguranță pentru a permite senzației de amețală, care-i dăduse târcoale până atunci, să-l copleșească. Era gata să cadă, dar de data aceasta nu ajunsese la pământ, pentru că Pavel îl prinse în brațe și-l susținu.

– Nu știu ce s-a întâmplat, rosti el. Nu mi se părea periculos.

– Te-ai avântat prea sus, răspuse Pavel cu voce liniștită, ceea ce-l făcu imediat pe Bruno să se simtă și mai în siguranță. Tocmai te priveam și mă gândeam că în orice clipă se putea întâmpla ceva neplăcut.

– Și chiar așa s-a întâmplat, comentă Bruno.

– Sigur că da!

Pavel îl cără spre casă, peste pajiște, îl duse în bucătărie și-l așeză pe unul dintre scaunele de lemn.

– Unde e mama? întrebă Bruno, privind în jur după prima persoană pe care o căuta întotdeauna când se accidenta.

– Mi-e teamă că mama ta nu s-a întors încă, răspuse Pavel, care îngenunchease pe dușumea în fața lui și-i examina genunchiul. Sunt numai eu aici.

– Atunci ce se va întâmpla? întrebă Bruno cuprins ușor de panică, o emoție ce ar fi putut să-i provoace și lacrimi până la urmă. Aș putea să sângerez până mor.

Pavel râse blând și clătină din cap.

– N-ai să sângerezi până mori, îl asigură el, trăgând un scaun și așezând piciorul lui Bruno pe

el. Nu te mișca o clipă. Parcă era o trusă de prim ajutor pe aici!

Bruno îl urmărește cu privirea în timp ce se învârte prin bucătărie, scoțând trusa verde de prim ajutor dintr-un dulap și umplând un castron mic cu apă, pe care întâi o încercă cu degetul, să se asigure că nu e prea rece.

– Va fi nevoie să merg la spital? întrebă Bruno.

– Nu, nu, răspunse Pavel, îngenunchind din nou și, înmuind o bucată de pânză uscată în castron, atinse ușor genunchiul lui Bruno, ceea ce-l făcu să tresară de durere, în ciuda faptului că rana nu era chiar atât de dureroasă. E doar o tăietură mică. Nici măcar nu vei avea nevoie de copci.

Bruno se încruntă și-și mușcă buza nervos, în timp ce Pavel curăța rana de sânge. Apoi îi puse pe ea o altă bucată de pânză ținând-o strâns câteva minute. Când o ridică încet, sângerarea încetase și, scoțând din trusa de prim ajutor o sticlă cu un unguent verde, unse rana, ceea ce îi provocă o atare usturime lui Bruno încât țipă „au“ de câteva ori într-o succesiune rapidă.

– Nu e chiar atât de rău, reluă Pavel cu voce blândă și amabilă. Nu provoca răul, gândindu-te că e mai dureros decât e în realitate!

Acesta i se păru lui Bruno un raționament foarte corect, așa că rezistă tentației de a mai striga „au“. Când Pavel termină de aplicat unguentul verde, luă un bandaj din trusa de prim ajutor și-l lipi pe rană.

– Iată, zise el, acum e mai bine, nu-i așa?

Bruno dădu din cap și se simți cam rușinat că nu s-a comportat atât de curajos pe cât ar fi vrut.

– Mulțumesc, zise el.

– Cu multă plăcere, rosti Pavel. Acum trebuie să stai pe scaun câteva minute, înainte de a începe să mergi din nou, bine? Lasă rana să se liniștească. Și astăzi să nu te mai apropii de leagănul ăla.

Bruno dădu din cap și-și ținu piciorul întins pe scaun în timp ce Pavel se duse la chiuvetă și-și spălă cu grijă mâinile, curățindu-le chiar și pe sub unghii cu o perie de sârmă, înainte de a le usca și a se înapoia la cartofi.

– Ai să-i spui mamei ce s-a întâmplat? îl chesonă Bruno, care petrecuse ultimele câteva minute întrebându-se dacă din cauza accidentului va fi privit ca un erou sau ca un prost, pentru că își construise o capcană atât de periculoasă.

– Eu cred că o să vadă ea însăși, răspunse Pavel, care luă niște morcovi de pe masă și se așeză jos vizavi de Bruno începând să-i curețe pe un ziar vechi.

– Da, așa presupun și eu, răspunse Bruno. Probabil că va dori să mă ducă la doctor.

– Eu nu cred, spuse Pavel liniștit.

– Nu se știe niciodată, zise Bruno, care nu voia ca accidentul lui să fie trecut așa ușor cu vederea (la urma urmei, era cel mai emoționant lucru care i se întâmplase de când sosise aici). S-ar putea să fie mai rău decât pare!

– Nu e, comentă Pavel, care de-abia asculta ce-i spunea Bruno, morcovii reținându-i atenția mai mult.

– Ei bine, dar cum poți să știi tu asta? întrebă repede Bruno iritat, în ciuda faptului că acesta era de fapt omul care venise și-l ridicase de pe pământ și-l adusese înauntru având grijă de el. Tu nu ești doctor.

Pavel se opri o clipă din curățatul morcovilor și se uită la Bruno peste masă, cu capul mult aplecat, dar privindu-l totuși, ca și cum se întreba ce să răspundă la o astfel de întrebare. Oftă și păru că se gândește profund înainte de a-i răspunde:

– Ba da, sunt.

Bruno îl privi fix, surprins. Așa ceva i se părea total lipsit de sens.

– Dar ești chelner, zise el încet. Și cureți zarzavat pentru cină. Cum poți să fii și doctor?

– Tinere, zise Pavel (și Bruno aprecie faptul că avu amabilitatea de a-i spune „tinere“ în loc de „omulețule“, cum îi spunea locotenentul Kotler). În mod categoric, sunt doctor. Doar pentru că cineva privește noaptea cerul, nu înseamnă că e astronaut, știi doar.

Bruno nu înțelese ce voia să spună Pavel, dar ceva îl făcu să-l privească pentru prima oară cu mai multă atenție. Era un bărbat scund și foarte slab, cu degete lungi și trăsături ascuțite. E mai bătrân decât tata, dar mai tânăr decât bunicul, ceea ce înseamnă totuși că e destul de bătrân și, deși Bruno nu-l

cunoscuse înainte de a veni la Out-With, ceva în legătură cu fața lui îl făcea să creadă că în trecut purtase barbă.

Acum nu.

– Nu înțeleg, zise Bruno, dorind să primească amănunte. Dacă ești doctor, de ce servești la masă? De ce nu lucrezi undeva într-un spital?

Pavel ezită un lung moment înainte de a răspunde și Bruno nu mai rosti nici un cuvânt. Nu era sigur de ce, dar simțea că cel mai politic lucru pe care trebuia să-l facă era să aștepte până ce Pavel va fi gata să vorbească.

– Înainte de a veni aici, am practicat medicina, rosti el în sfârșit.

– Ai practicat? întrebă Bruno, care nu era familiarizat cu acest cuvânt. Atunci înseamnă că nu erai foarte bun?

Pavel zâmbi.

– Eram chiar foarte bun, răspunse el. Vezi tu, întotdeauna am vrut să fiu medic. De pe vremea când eram un băiețel. De pe vremea când eram de vârsta ta.

– Eu vreau să fiu explorator, zise repede Bruno.

– Îți doresc noroc, îi ură Pavel.

– Mulțumesc.

– Și ai descoperit ceva?

– Acasă la Berlin erau multe de explorat, își aminti Bruno. Dar acolo era o casă mare, mai mare

decât ai putea să-ți imaginezi, așa că erau o mulțime de locuri de explorat. Aici nu e la fel.

– Nimic nu e la fel aici, fu de acord Pavel.

– Când ai venit la Out-With? întrebă Bruno.

Pavel puse morcovul și cuțitul de curățat jos și reflectă câteva secunde.

– Cred că sunt aici dintotdeauna, zise el în final, cu voce scăzută.

– Ai crescut aici?

– Nu, răspunse Pavel, dând din cap. Nu, nu aici.

– Dar tocmai ai spus...

Înainte de a continua, afară se auzi vocea mamei. Imediat, Pavel sări de unde stătea și se întoarse la chiuveta cu morcovi și la cuțit și la ziarul plin de coji și îi întoarse spatele lui Bruno, aplecându-și și mai mult capul și nemaiscoțând nici o vorbă.

– Ce naiba ți s-a întâmplat? întrebă mama când intră în bucătărie. Apoi se aplecă pentru a examina pansamentul care acoperea rana lui Bruno.

– Am făcut un leagăn și apoi am căzut din el, explică Bruno. Leagănul m-a lovit în cap și aproape am leșinat, dar Pavel a ieșit și m-a ridicat, și m-a curățat și mi-a pus un pansament, care m-a usturat foarte tare, dar n-am plâns. N-am plâns deloc, nu-i așa, Pavel?

Pavel se întoarse spre ei, foarte puțin și cu tot trupul, dar nu ridică privirea.

– Rana a fost curățată, spuse el liniștit, fără să răspundă întrebării lui Bruno. Nu trebuie să fiți îngrijorată.

– Du-te în camera ta, Bruno, zise mama care părea foarte stânjenită.

– Dar...

– Nu sta la discuții cu mine – du-te în camera ta! insistă ea, și Bruno coborî de pe scaun, lăsându-și toată greutatea pe ceea ce hotărâse să numească piciorul lui rău, astfel că-l duru puțin. Se întoarse și părăsi încăperea, dar încă mai putu s-o audă pe mama spunându-i lui Pavel „mulțumesc“, exact când se îndrepta spre scări, ceea ce îl făcu pe Bruno fericit, deoarece era evident pentru oricine că, dacă n-ar fi fost Pavel, ar fi sângerat de moarte. Dar mai auzi ceva înainte de a urca scările, ultima vorbă a mamei adresată chelnerului care se declarase doctor: „Dacă întreabă Comandantul, îi vom spune că eu l-am pansat pe Bruno.“

Ceea ce acestuia i se păru un lucru grozav de egoist și un fel al mamei de a profita de pe urma unui lucru pe care nu îl făcuse.

CAPITOLUL OPT

De ce a plecat bunica ca o furtună

Cele două persoane din familie care-i lipseau cel mai mult lui Bruno erau bunicul și bunica. Locuiau amândoi într-un apartament mic de lângă tarabele cu fructe și legume și, când Bruno se mută la Out-With, bunicul avea aproximativ șaptezeci și trei de ani, ceea ce, după părerea lui Bruno, îl făcea să fie cel mai bătrân om din lume. Într-o după-amiază, Bruno făcuse un calcul că, dacă ar trăi toată viața lui de până acum, iar și iar de opt ori, ar fi fost cu un an mai tânăr decât bunicul.

Bunicul își petrecuse toată viața conducând un restaurant din centrul orașului și unul dintre angajații lui fusese tatăl prietenului lui Bruno, care lucra acolo ca bucătar-șef. Deși bunicul nu mai gătea și nici nu mai servea la mesele din restaurant, cea mai mare parte a zilelor și-o petrecea acolo, stând la bar de vorbă cu clienții în fiecare după-amiază, luând

masa de seară și rămânând acolo până la ora închiderii răsând cu prietenii lui.

Bunica nu părea bătrână, în comparație cu celelalte bunici ale băieților. De fapt, când află Bruno cât de bătrână era – șaiszeci și doi de ani – fu uluit. Îl întâlnise pe bunicul când era tânără, la unul dintre concertele ei, și acesta reușise să o convingă să se mărite cu el, în ciuda tuturor viciilor lui. Ea avea părul lung și roșu, surprinzător de asemănător cu al nurorii ei, și ochii verzi și susținea că toate acestea din cauză că undeva în familia ei exista o urmă de sânge irlandez. Bruno știa întotdeauna când o petrecere de familie ajungea la apogeu, deoarece bunica stătea pe lângă pian, cineva așteptând ca să se așeze la el și ca lumea să o roage să cânte.

– Ce înseamnă asta? striga ea, ținându-și o mână la piept, ca și cum însăși ideea îi tăia respirația. Doriți un cântec anume? Pentru că s-ar putea să nu-l știu. Mi-e teamă, tinere, că zilele când cântam eu au rămas mult în urmă.

– Cântă! Cântă! striga toată lumea care participa la petrecere și după o pauză corespunzătoare – uneori lungă cam de zece-douăsprezece secunde – se întorcea în sfârșit spre tânărul de la pian și spunea cu o voce repezită și plină de umor:

– *La vie en rose*, Mi bemol, te rog. Și încearcă să ții pasul cu modificările.

Petrecerile de acasă de la Bruno erau întotdeauna dominate de cântecul bunicii, care dintr-un anumit motiv păreau mereu să coincidă cu momentul în care mama pleca din locul de desfășurare a petrecerii și se ducea la bucătărie, urmată de unele dintre prietenele ei. Tata rămânea întotdeauna să asculte, și Bruno la fel, deoarece nu exista nimic care să-i placă mai mult decât să o audă pe bunica cum își dădea drumul la voce în toată amplexarea ei și cum smulgea aplauzele oaspeților când termina. În plus, *La vie en rose* îl înfiora și făcea să i se ridice părul pe ceafă.

Bunicii îi plăcea să creadă că Bruno sau Gretel vor urca la rândul lor pe scenă și de fiecare Crăciun și de fiecare petrecere aniversară inventa o mică scenetă pentru ei trei, pe care o jucau în fața mamei, a tatălui și a bunicului. Scria ea însăși textul și, după cum considera Bruno, întotdeauna își rezerva cele mai bune replici, deși lui nu-i păsa prea mult. De obicei, exista și un cântec.

– *E cântecul pe care l-ați dorit?* întreba ea mai întâi – și acesta era momentul când Bruno făcea o scamatorie și Gretel dansa.

Sceneta se termina întotdeauna cu Bruno, care recita un lung poem al unuia dintre Marii Poeți, cuvinte pe care le găsea foarte greu de înțeles, dar care, într-un fel, sunau din ce în ce mai frumos pe măsură ce le recita.

Asta însă nu era partea cea mai grozavă a acestor mici producții. Cea mai grozavă parte era că bunica făcea costumele, atât pentru Bruno, cât și pentru Gretel. Indiferent ce rol juca, indiferent câte replici avea în comparație cu ale surorii sau ale bunicii, Bruno era întotdeauna costumat adecvat, ca un prinț, sau ca un șeic arab, sau o dată chiar ca un gladiator roman. Uneori purta coroană, și, când nu avea coroană, existau sulite. Și, când nu existau nici sulite, erau bice sau turbane. Nimeni nu știa niciodată cu ce va apărea bunica data următoare, dar, cu o săptămână înainte de Crăciun, Bruno și Gretel erau convocați zilnic acasă la ea, pentru repetiții.

Însă ultima scenetă jucată de ei se terminase într-un mod dezastruos și Bruno încă își mai amintea cu tristețe episodul, deși nu era sigur ce se întâmplase și de ce se dezlănțuise cearta.

Cu o săptămână înainte, casa fusese cuprinsă de o mare agitație, stârnită de faptul că acum Maria, bucătarul și Lars majordomul îi spuneau tatei „Comandante“, ca și toți soldații care veneau și plecau de acolo, folosind casa – după cum observase Bruno – ca și cum era a lor personală, nu a lor. Săptămâni întregi fusese mare fierbere. Mai întâi au venit la cină Fury și frumoasa femeie blondă, ceea ce adusese întreaga casă în impas, apoi a fost treaba cea nouă cu numirea tatălui „Comandante“. Mama îi spusese lui Bruno să se ducă să-l felicite

pe tata și el o făcu, deși dacă era să fie sincer cu el însuși (ceea ce întotdeauna încercase să fie), nu era prea sigur de ce îl felicita.

În ziua de Crăciun, tata își pusese uniforma lui nou-nouță, cea scrobită și călcată pe care acum o purta în fiecare zi, și când apăru cu ea, toată familia aplaudase. Într-adevăr, era ceva special. În comparație cu ceilalți soldați, care intrau și ieșeau din casă, el era cu totul altfel și parcă toți îl respectau mai mult decât până acum. Mama se îndreptase spre el și îl sărutase pe obraz și își plimbase mâna pe pieptul lui, remarcând cât de fină i se părea stofa. Bruno fusese și el deosebit de impresionat de toate decorațiile de pe uniformă și i se permisesse să-și pună chipiul pe cap un foarte scurt moment, cu condiția ca mâinile să-i fie curate.

Bunicul fusese foarte mândru de fiul lui când îl văzuse în noua uniformă, doar bunica nu era deloc impresionată. După ce se servise cina și după ce ea și Gretel și Bruno își jucaseră sceneta, bunica se așezase tristă pe unul dintre fotolii și îl privise pe tata dând din cap, ca și cum el constituia pentru ea o uriașă dezamăgire.

– Mă întreb – unde am greșit oare cu tine, Ralf? întrebuse ea. Mă întreb dacă toate piesele pe care le-am jucat cu tine când erai mic nu te-au făcut cumva să ajungi aici. Îmbrăcat ca o paiată.

– Ei, mamă, răspunsese tata cu voce tolerantă. Știi bine că nu e momentul.

– Îmbrăcat în uniforma aia, continuase ea, ca și cum asta ar face din tine ceva special. Nici măcar nu-ți pasă ce înseamnă în realitate. Ce simbolizează ea!

– Nathalie, am mai discutat despre asta și înainte, intervenise bunicul, deși toată lumea știa că atunci când bunica avea ceva de spus, găsea întotdeauna cuvintele potrivite, indiferent cât de nepopulară devenea.

– Tu ai discutat, Matthias, răspunsese bunica. Eu n-am fost decât un perete gol căruia i te adresai. Ca de obicei.

– Mamă, asta e o petrecere, intervenise tata suspinând. Și e Crăciunul. Hai să nu stricăm atmosfera.

– Îmi amintesc când a început Marele Război, zise bunicul mândru, privind în foc și dând din cap. Îmi amintesc că ai venit acasă să ne spui că te-ai înrolat și eram sigur că nu-ți va face decât rău.

– Și chiar i-a făcut, Matthias, insistase bunica. Uită-te la el, ai dovada.

– Și acum uită-te la tine, continuase bunicul, ignorând-o. Mă simt atât de mândru să te văd promovată într-o poziție cu atâta responsabilitate! Să-ți ajuți astfel țara să-și recapete onoarea, după toate daunele mari ce i s-au adus. Represalii, în sus și-n jos!

– O, îți dai seama ce vorbești? țipase bunica. Mă întreb, care dintre voi doi e mai nebun?

– Dar, Nathalie, intervenise mama, încercând să calmeze lucrurile, nu ai impresia că Ralf arată foarte frumos în noua lui uniformă?

– Frumos? întrebuse bunica, aplecându-se înainte și privindu-și fix nora, ca și cum aceasta își pierduse mințile. Frumos, ai spus? Nebuno! Asta ai tu impresia că e important pe lume? Să arăți frumos?

– Eu arăt frumos în costumul meu de maestru de manej? întrebuse și Bruno, pentru că asta îmbrăcase el pentru petrecerea din noaptea aceea – o uniformă roșu cu negru ca a unui circar – și era foarte mândru de el însuși.

Dar imediat ce vorbise regretase că o făcuse, pentru că toți adulții își întorseseră privirea în direcția lui și a lui Gretel, ca și cum uitaseră cu desăvârșire că se aflau și ei acolo.

– Sus, copii, zisese repede mama. Plecați în camerele voastre.

– Dar nu vrem, protestase Gretel. Nu am putea să ne jucăm aici jos?

– Nu, copii, insistase ea. Duceți-vă sus și închideți ușile după voi.

– Oricum, asta e tot ce vă interesează pe voi soldații, zisese bunica, ignorându-i cu desăvârșire pe copii. Să arătați frumoși în uniformele voastre.

Să vă puneți uniforma și să faceți lucrurile acelea oribile, îngrozitoare, pe care le faceți. Mă faci să-mi fie rușine. Dar pe mine însămi mă acuz, Ralf, nu pe tine.

– Copii, plecați imediat! repetase mama, bătând din palme, așa că ei nu mai avuseseră de ales, se ridicaseră și plecaseră.

Dar în loc să meargă direct în camerele lor, închiseseră ușa și se așezaseră pe trepte, încercând să audă ce vorbeau cei mari acolo jos. Vocea mamei și cea a tatălui erau înăbușite și greu de înțeles, a bunicului nu putea fi auzită deloc, iar a bunicii era surprinzător de neclară. În sfârșit, după câteva minute, ușa se deschisese brusc și Gretel și Bruno se repeziseră în sus pe scări, în timp ce bunica își lua mantoul de pe cuierul din hol.

– Mi-e rușine! strigase ea înainte de a ieși. Ca fiul meu să fie...

– Patriot, strigase tata, care probabil că nu învățase niciodată regula că nu trebuie să-ți întreprinzi mama.

– Într-adevăr, patriot! continuase ea să strige. Și oamenii ăia care au cinat în casa asta! De ce? Pur și simplu îmi vine să vărs. Și tu, în această uniformă mă faci să-mi doresc să-mi scot ochii! mai adăugase ea, înainte de a ieși ca o furtună din casă, izbind ușa în urma ei.

După toate acestea, Bruno nu o mai văzuse prea des pe bunica și nu avusese nici ocazia de a-i spune la revedere, înainte de a se muta la Out-With, dar îi lipsea foarte mult, astfel încât hotărî să-i scrie o scrisoare.

În ziua aceea, luă un toc și hârtie și îi scrise cât de nefericit era acolo și cât de mult ar fi dorit să fie acasă, la Berlin. Îi povesti despre casă și grădină, și despre banca cu plăcuța de pe ea și despre gardul înalt și stâlpii de telegraf din lemn și spiralele de sârmă ghimpată și terenul îngrozitor din spatele lor, și barăcile și clădirile mici și coșurile fumegânde și soldații, dar cel mai mult îi povesti despre oamenii care locuiau acolo și despre pijamalele și bonetele lor în dungi și apoi îi spuse cât de mult îi lipsea ea și semnă scrisoarea „nepotul tău iubitor, Bruno“.

CAPITOLUL NOUĂ

Bruno își amintește că îi plăceau explorările

O bună perioadă de timp de când se aflau la Out-With nu se produse nici o schimbare.

Bruno continua să se certe cu Gretel, care era și mai neprietenoasă de câte ori se afla în toane rele, ceea ce era mult prea des, pentru că era un Caz fără Speranță.

Și tot mai dorea să se întoarcă acasă la Berlin, deși amintirile de acolo începuseră să se estompeze și, fără să-și dea seama, treceau săptămâni întregi fără să se mai gândească să trimită o nouă scrisoare bunicului sau bunicii, ca să nu mai vorbim de a se așeza și a scrie.

Soldații continuau să vină și să plece zilnic, ținând ședințe în biroul tatălui, birou tot interzis în permanență și fără excepție. Locotenentul Kotler continua să bântuie pe acolo cu cizmele lui negre, de parcă nimeni nu era mai important pe lume decât el și, când nu se afla cu tata, stătea de vorbă în

drum cu Gretel, care râdea isteric și-și răsucea părul pe degete sau șușotea singur în cameră cu mama.

Servitorii tot mai veneau și spălau, uscau, găteau, curățau, serveau și aruncau ce nu era necesar, ținând gura închisă dacă nu li se vorbea. Maria continua să-și petreacă majoritatea timpului făcând ordine în lucruri și asigurându-se ca fiecare articol de îmbrăcăminte nefolosit în mod curent de Bruno să fie împăturit frumos în șifonier. Și Pavel continua să vină în fiecare după-amiază, să curețe cartofi și morcovi, apoi își îmbrăca jiletca albă și servea cina (din când în când, Bruno îl surprindea aruncându-și ochii spre genunchiul lui, unde se mai vedea încă o mică cicatrice de la accidentul de la leagăn, dar în afară de asta nu își mai vorbiră niciodată).

Apoi lucrurile se schimbă. Tata hotărâse că era timpul ca cei doi copii să-și reia studiile și, deși lui Bruno i se părea ridicol ca școala să aibă doar doi elevi, atât mama, cât și tata au fost de acord că zilnic trebuia să vină un profesor particular, care să le ocupe diminețile și după-amiezile cu lecții. Câteva zile mai târziu, un bărbat cu numele de Herr Liszt sosi cu mașina duduind și zguduindu-și oasele pe drumul de acces și astfel începu școala. Herr Liszt era un mister pentru Bruno. Deși cea mai mare parte a timpului era destul de prietenos,

neridicând niciodată mâna la el cum făcuse fostul învățător de la Berlin, ceva în ochii lui îl făcea pe Bruno să simtă că în străfundurile lui exista un fel de furie, care nu aștepta decât un motiv ca să izbucnească.

Lui Herr Listz îi plăceau în mod deosebit istoria și geografia, în timp ce Bruno prefera artele și lectura.

– Materiile acestea nu-ți sunt de nici un folos, insista profesorul. O cât de mică înțelegere a științelor sociale e mult mai importantă zilele acestea și la vârsta ta.

– Bunica ne-a permis întotdeauna să jucăm în piese, când eram la Berlin, afirmă Bruno.

– Bunica ta nu era profesoara voastră, nu-i așa? întrebă Herr Liszt. Era doar bunica voastră. Eu sunt aici profesor, așa că vei studia obiectele despre care spun eu că sunt importante și nu doar ceea ce-ți place ție.

– Dar cărțile nu sunt importante? întrebă Bruno.

– Cărțile despre lucruri care contează în lume, da, explică Herr Listz. Dar nu cărți de povești. Nu cărți despre lucruri care nu s-au întâmplat niciodată. Cât de multe știi tu despre istoria voastră, tinere? (Spre lauda sa, Herr Listz i se adresa lui Bruno cu „tinere“, ca și Pavel, spre deosebire de locotenentul Kotler.)

– Ei bine, știu că m-am născut pe 15 aprilie, 1934, zise Bruno.

– Nu despre istoria *ta* e vorba, îl întrerupse Herr Liszt. Nu despre istoria ta personală. Ci despre cine ești, de unde vii. Tradiția familiei tale. Patria, *Vaterland*-ul¹.

Bruno se încruntă, reflectând. Nu era sigur dacă tata avea vreun teren, deoarece, deși casa din Berlin era un cămin mare și confortabil, în jurul ei nu era prea mult spațiu pentru grădină. Și era destul de mare ca să-și dea seama că Out-With nu le aparținea, cu tot terenul care exista acolo.

– Nu știu prea multe, răspunse el, în sfârșit. Deși știu câte ceva despre Evul Mediu. Îmi plac istoriile cu cavaleri, aventuri și explorări.

Herr Liszt scoase un șuierat printre dinți și scutură capul furios.

– Atunci chiar de asta mă aflu aici, să schimb totul, rosti cu voce sinistră. Să-ți scot din cap cărțile de povești și să te învăț mai multe despre locul căruia îi aparții. Despre marile nedreptăți ce ți s-au făcut.

Bruno dădu din cap și se simți destul de încântat, dându-și seama că, până la urmă, i se va explica de ce au fost forțați toți să-și părăsească căminul confortabil și să vină în acest loc oribil, căci aceasta

---

¹ patria, „țara, terenul tatălui“ (în lb. germană în orig.)

era cea mai mare nedreptate care i se făcuse vreodată, în scurta lui viață.

Câteva zile mai târziu, singur în cameră, Bruno începu să se gândească la tot ce-i plăcuse să facă acasă și nu mai putuse să facă de când venise la Out-With. Cea mai mare parte dintre acțiuni erau imposibil de pus în practică, pentru că nu avea nici un prieten cu care să se joace, iar Gretel nu se jucase niciodată cu el. Exista însă ceva ce putea să facă și singur și făcuse tot timpul cât se aflase la Berlin: explorase.

– Când eram copil, își spuse Bruno, de obicei îmi plăcea să explorez. Și asta la Berlin, unde cunoșteam toate cotloanele și puteam să găsesc orice voiam cu ochii închiși. Aici însă n-am făcut încă nici o explorare. Poate că ar fi timpul să încep.

Și astfel, înainte de a-și schimba hotărârea, Bruno sări jos din pat și începu să răscolească prin șifonier după un palton și o pereche de ghete vechi – genul de îmbrăcăminte care, considera el, ar putea fi îmbrăcată de un explorator adevărat – și fu gata de plecare.

În casă nu avea ce să exploreze. Nu semăna cu casa din Berlin, unde își amintea vag că existau sute de unghere, nișe, cămăruțe ciudate, să nu mai vorbim de etajul cinci dacă socoteai și pivnița, și cămăruța de la mansardă, cu fereastra de la care puteai să te uiți afară, dacă te ridicai în vârful

picioarelor. Nu, asta era o casă îngrozitoare pentru explorat. Dacă era ceva de făcut, nu se putea face decât afară.

De luni bune, Bruno tot privea pe fereastra dormitorului său grădina și banca cu plăcuța de pe ea, gardul înalt, stâlpii de telegraf din lemn și toate celelalte despre care îi scrisese bunicii în recenta lui scrisoare. Și cu toate că se uitase adesea la oamenii aceia foarte diferiți în pijamalele lor în dungii, nu reușise să afle cine erau și ce făceau ei în acel loc. Ca și cum acolo se afla alt oraș, cu oameni care locuiau și munceau împreună, pe lângă casele în care locuiau. Dar oare erau chiar atât de diferiți? Oamenii din lagăr purtau aceeași îmbrăcăminte, pijamale și bonete de pânză în dungii; oamenii care se învârteau prin casa lor (cu excepția mamei, a lui Gretel și a lui) purtau uniforme de calitate diferite și decorații, și chipie, și căști, și banderole roșii aprins cu negru pe braț și arme și păreau teribil de țepeni întotdeauna, și nimeni nu trebuia să creadă altceva. Care era exact diferența dintre ei? se întreba el. Și cine hotăra cine se îmbrăca în pijamale în dungii și cine cu uniforme?

Desigur, uneori cele două grupuri se amestecau. Îi văzuse adesea dincolo pe oamenii din partea lui de gard și, când se uita mai bine, era clar că ei dețineau comanda. Oamenii în pijamale săreau în sus de fiecare dată când se apropiau soldații și uneori

cădeau la pământ, iar uneori nici măcar nu se mai ridicau, trebuind să fie târâți de acolo. „E nostim că nu m-am întrebat niciodată ce e cu oamenii aceia“, gândi Bruno. Și este nostim că soldații se duc mereu acolo – îl văzuse chiar și pe tata de nenumărate ori – dar nici unul dintre oamenii aceia nu fusese invitat să le întoarcă vizita și să vină aici.

Uneori – nu foarte des, doar uneori – unii dintre soldați rămâneau la cină și cu aceste ocazii se serveau multe băuturi spumoase, dar în clipa în care Gretel și Bruno băgau în gură ultima îmbucătură, erau trimiși în camerele lor, după care jos se dezlănțuiau o groază de zgomote și niște cântece oribile. În mod evident, tata și mama se distrau în compania soldaților – putea să afirme Bruno. Dar nu invitaseră niciodată la cină pe vreunul dintre oamenii cu pijamale în dungi.

Părăsind casa, Bruno ocoli prin spate și se uită la fereastra dormitorului său, care parcă nu mai era chiar atât de înaltă. Probabil că ai putea să sari de acolo, fără să-ți provoci prea mult rău, judecă el, deși nu-și putea imagina de ce ar fi încercat o faptă atât de nebunească. Poate doar dacă ar lua foc casa și ar rămâne prins înăuntru, dar chiar și atunci acțiunea părea destul de riscantă.

Se uită spre dreapta cât de departe putu să vadă; în lumina soarelui părea că gardul înalt continuă la nesfârșit, ceea ce-l încânta, deoarece însemna că neștiind ce se află acolo putea să meargă să descopere;

la urma urmei, asta însemna să explorezi (există și ceva bun în ce le predase Herr Liszt la lecțiile de istorie: despre oameni precum Christofor Columb și Amerigo Vespucci; oameni cu o istorie și o viață atât de aventuroasă și de interesantă, care nu făceau decât să întărească în mintea lui Bruno dorința de a fi la fel ca ei, când va crește mare).

Înainte de a se îndrepta într-acolo, mai era totuși ceva de cercetat, și anume, banca. În toate aceste luni în care privise de la distanță plăcuța, îi spusese „banca cu plăcuță“; totuși nu avea idee ce scria pe ea. Privind în stânga și-n dreapta, pentru a se asigura că nu vine nimeni, alergă la ea și se ghemui alături pentru a citi. Era o placă mică de bronz și Bruno citi în surdină, doar pentru el:

„Ridicată cu ocazia inaugurării“. Ezită. „Lagărului Out-With, continuă el împiedicându-se ca de obicei când îi rostea numele, iunie 1940“.

Întinse mâna și o atinse o clipă; bronzul era foarte rece, așa că-și retrase repede degetele și trase adânc aer în piept, înainte de a începe călătoria. Singurul lucru la care Bruno încerca să nu se gândească era că i se spusese de nenumărate ori, atât de mama, cât și de tata, că nu avea voie să meargă în direcția aceea, că nu avea voie să meargă nicăieri în apropierea gardului sau a taberei și, mai ales, la Out-With îi era interzisă orice explorare.

Fără excepție.

CAPITOLUL ZECE

Punctul care deveni o Pată, care deveni un Strop,
care deveni o Siluetă, care deveni un Băiat

Mersul de-a lungul gardului îi luă lui Bruno mai mult decât se așteptase; părea că se întinde din ce în ce mai departe, o groază de kilometri. Merse și merse, și, când privea în urmă, casa în care locuia devenea din ce în ce mai mică, până când dispăru cu totul din vedere. În tot acest timp, nu văzu pe nimeni aproape de gard; și nici nu găsi porți care să-i permită să intre înăuntru, astfel că deveni disperat că explorarea avea să fie un eșec total. De fapt, cu toate că gardul continua cât vedeai cu ochii, barăcile și clădirile și fuioarele de fum dispăruseră departe în urmă, iar gardul părea că nu-l mai desparte acum de nimic, decât de un teren pustiu.

După ce merse aproape o oră și începuse să-i fie foame, se gândi că poate făcuse suficientă explorare pentru o singură zi și ar fi mai bine să se întoarcă. Dar, chiar în acel moment, în depărtare văzu un punct și își miși ochii, pentru a vedea ce e.

Bruno își aminti o carte pe care o citise, în care un om se rătăcise în deșert și, pentru că nu avusese nici alimente și nici apă timp de mai multe zile, începuse să-și imagineze că vede restaurante minunate și fântâni uriașe, dar când încerca să mănânce sau să bea, acestea dispăreau în neant, el rămânând doar cu pumnii plini de nisip. Se întrebă dacă nu aceasta se întâmpla și cu el, acum.

Însă, în timp ce reflecta astfel, picioarele îl dușeră pas cu pas din ce în ce mai aproape de punctul din depărtare, care între timp devenise o pată, apoi se transformă într-un strop. Și în curând după aceea, stropul deveni o siluetă. După care, când Bruno se apropie și mai mult, văzu că nu era nici punct, nici pată, nici strop, nici siluetă, ci o făptură.

De fapt, era un băiat.

Bruno citise destule cărți despre exploratori, pentru a ști că nimeni nu poate fi niciodată sigur de ceea ce va găsi. De cele mai multe ori, exploratorii dădeau peste ceva interesant, care era pur și simplu acolo, ocupându-se de treburile proprii și așteptând să fie descoperit (ca America). Altă dată exploratorii descopereau ceva ce ar fi fost, probabil, mai bine să fie lăsat în pace (ca un șoarece mort în spatele unui dulap).

Băiatul aparținea primei categorii. Era doar acolo, ocupându-se de treburile lui și așteptând să fie descoperit.

Când văzu că punctul devenise pată, care devenise strop, care devenise o siluetă, care devenise un băiat, Bruno încetini pasul. Deși îi despărțea gardul, știa că nu poți să fii niciodată suficient de grijuliu cu străinii și întotdeauna e bine să te apropii de ei cu prudență. Așa că, merse mai departe și, nu după mult timp, ajunseră față în față.

– Bună, salută Bruno.

– Bună, răspuse băiatul.

Acesta era mai mic decât Bruno și se așezase pe pământ cu o expresie amărâtă. Era îmbrăcat cu aceleași pijamale în dungi, cum purtau toți oamenii de pe partea aceea a gardului, și pe cap avea o bonetă de pânză tot în dungi. Nu purta nici un fel de încălțăminte sau șosete și avea picioarele murdare. Pe braț se vedea o banderolă cu o stea pe ea.

La început, când Bruno se apropie de băiat, acesta ședea pe pământ cu picioarele încrucișate, privind fix țărâna din fața lui. După o clipă însă, ridică ochii și Bruno îi văzu fața. Era o față de-a dreptul ciudată. Pielea era de culoare cenușie, dar nu semăna cu nici un cenușiu pe care îl văzuse Bruno vreodată. Avea ochi foarte mari de culoarea caramelelor cu cacao; albul lor era foarte alb și când băiatul se uită la el, tot ce putu să vadă Bruno fu o pereche de ochi enormi și triști.

Bruno era sigur că nu văzuse niciodată în viața lui un băiat mai slab și mai trist, așa că hotărî că ar fi mai bine să-i vorbească.

– Explorez, îl informă el.

– Da?!? zise băiețelul.

– Da. Cam de două ore.

La drept vorbind, nu era chiar adevărat. Bruno explora doar de puțin peste o oră, dar nu credea că ar fi un lucru prea rău dacă exagera puțin. Nu semăna cu o minciună pe care o spui pentru a părea mai aventuros decât în realitate.

– Și ai descoperit ceva? întrebă băiatul.

– Foarte puțin.

– Adică nimic?

– Ei bine, te-am găsit pe tine, zise Bruno după o clipă.

Se uită la băiat și îi trecu prin minte să-l întrebe de ce e atât de trist, dar ezită, pentru că i se păru că putea să pară grosolan. Știa că uneori, oamenii triști nu voiau să fie întrebați în legătură cu asta; iar alteori ofereau ei singuri explicația și câteodată nici nu se mai opreau, vorbind despre asta luni întregi. În cazul de față, Bruno consideră că trebuie să aștepte. Descoperise ceva în timpul explorării și acum, pentru că în sfârșit putea să vorbească cu unul dintre oamenii din partea cealaltă a gardului, i se părea o idee bună să profite de ocazie.

Se așeză pe jos, pe partea lui de gard, și își încrucișă picioarele întocmai ca băiețelul acela,

regretând că nu adusese cu el niște ciocolată sau poate un pateu, pe care să le împartă.

– Locuiesc în casa de pe partea aceasta a gardului, zise Bruno.

– Adevărat? Am văzut odată casa, de la distanță, dar nu te-am văzut și pe tine.

– Camera mea e la primul etaj, explică Bruno. De acolo pot să văd exact peste gard. Apropo, mă numesc Bruno.

– Eu sunt Shmuel, zise băiețelul.

Bruno se încruntă, nesigur dacă a auzit bine.

– Cum ai spus că te cheamă? întrebă el.

– Shmuel, repetă băiețelul, ca și cum ar fi fost lucrul cel mai normal din lume. Numele tău care ai spus că e?

– Bruno, răspuse el.

– N-am auzit niciodată un astfel de nume, zise Shmuel.

– Nici eu n-am auzit numele tău, niciodată, zise Bruno. Shmuel! Se gândi puțin. Shmuel, repetă el. Îmi place cum sună când îl pronunț. Sună ca un şuierat de vânt.

– Bruno, zise Shmuel dând din cap încântat. Da, cred că și mie îmi place numele tău. Sună ca atunci când cineva își masează brațele pentru a se încălzi.

– N-am întâlnit niciodată pe cineva cu numele Shmuel, rosti Bruno.

– Există duzini de Shmueli de partea aceasta a gardului, comentă băiețelul. Probabil sute. Aș vrea să am un nume numai al meu.

– Eu n-am întâlnit niciodată pe nimeni cu numele Bruno, sublinie acesta. În afară de mine, desigur. Cred că sunt singurul.

– Atunci ești norocos, zise Shmuel.

– Presupun că da. Câți ani ai? întrebă apoi Bruno. Shmuel se gândi și își privi degetele, mișcându-le în aer, de parcă încerca să socotească.

– Am nouă ani, răspuse el. Ziua în care m-am născut a fost 15 aprilie 1934.

Ochii lui Bruno se făcură mari și gura lui schiță un „O“!

– Nu-mi vine să cred, zise el.

– De ce nu? întrebă Shmuel.

Bruno clătină repede din cap.

– Nu înseamnă că nu te cred pe *tine*. Doar că sunt surprins, asta e tot. Deoarece și ziua în care m-am născut *eu* e tot 15 aprilie 1934. Ne-am născut amândoi în aceeași zi.

Shmuel căzu pe gânduri.

– Așa că și tu ai nouă ani, comentă el.

– Da. Nu e ciudat?

– Foarte ciudat, răspuse Shmuel. Pentru că sunt duzini de Shmueli de partea aceasta a gardului, dar nu cred să fi întâlnit vreodată pe cineva născut în aceeași zi cu mine.

– Suntem ca niște gemeni, comentă Bruno.

– Cam așa ceva, fu de acord Shmuel.

Deodată, Bruno se simți foarte fericit. În minte îi apărură imaginile lui Karl și a lui Daniel și a lui Martin, cei trei cei mai buni prieteni ai lui pe viață și își aminti ce mult se distraseră împreună la Berlin, înțelegând totodată cât de singur fusese la Out-With.

– Ai mulți prieteni? întrebă Bruno, aplecându-și puțin capul într-o parte, în timp ce aștepta răspunsul.

– O, da, zise Shmuel. Ei bine, un fel de prieteni.

Bruno se încruntă. Sperase ca Shmuel să-i spună că nu are, ceea ce ar fi făcut să mai aibă ceva în comun.

– Prieteni *aproșiți*? mai întrebă el.

– Hm, nu foarte apropiați, răspunse Shmuel. Dar, de partea aceasta a gardului, sunt o mulțime ca noi – băieți cam de vârsta noastră, vreau să spun. Și ne certăm destul de des. Iată de ce am venit aici. Să fiu singur.

– E așa nedrept, zise Bruno. Nu înțeleg de ce trebuie ca eu să fiu imobilizat aici, de partea aceasta a gardului, unde nu există nimeni căruia să-i vorbesc și cu care să mă joc, iar tu ai duzini de prieteni, cu care probabil că te joci ore întregi, în fiecare zi. Va trebui să vorbesc cu tata despre asta.

– De unde vii? întrebă Shmuel, îngustându-și ochii și privindu-l curios pe Bruno.

– De la Berlin.

– Unde e asta?

Bruno deschise gura să răspundă, dar descoperi că nu era prea sigur.

– În Germania, desigur. Tu nu vii din Germania?

– Nu, eu sunt din Polonia, răspunse Shmuel.

Bruno se încruntă.

– Atunci de ce vorbești germana? întrebă el.

– Pentru că ai spus „bună“ în germană. Așa că am răspuns tot în germană. Tu poți vorbi poloneza?

– Nu, răspunse Bruno, răsând nervos. Nu cunosc pe nimeni care să poată vorbi două limbi. Mai ales dintre cei de vârsta noastră.

– Mama e profesoară la școala mea; ea m-a învățat germana, explică Shmuel. Vorbește și franceza. Și italiana. Și engleza. E foarte deșteaptă. Eu nu vorbesc nici franceza, nici italiana, încă, dar mi-a spus că într-o zi mă va învăța engleza, deoarece s-ar putea să am nevoie să o cunosc.

– Polonia, zise Bruno gânditor, cântărind cuvântul. Nu e la fel de grozavă ca Germania, nu-i așa?

Shmuel se încruntă.

– De ce nu? întrebă el.

– Ei bine, pentru că Germania e cea mai mare țară, răspunse Bruno, amintindu-și ceva ce-l auzise pe tatăl lui discutând de nenumărate ori cu bunicul. Suntem superiori.

Shmuel se uită la el, dar nu spuse nimic, și Bruno simți o dorință aprigă să schimbe subiectul, deoarece spunând această frază nu i se păruse ceva

prea corect, iar ultimul lucru pe care-l dorea era ca Shmuel să creadă că e lipsit de amabilitate.

– Oricum, unde e Polonia? întrebă el după câteva clipe de tăcere.

– Ei bine, în Europa, răspunse Shmuel.

Bruno încercă să-și amintească țările despre care învățase la ultimele ore de geografie cu Herr Liszt.

– Ai auzit vreodată de Danemarca? întrebă apoi.

– Nu, răspunse Shmuel.

– Cred că Polonia e în Danemarca, zise Bruno, devenind din ce în ce mai confuz, cu toate că încerca să pară inteligent. Pentru că se află la depărtare de mulți kilometri, continuă el pentru mai multă siguranță.

Shmuel îl privi o clipă, apoi deschise și închise gura de două ori, ca și cum își studia cu grijă cuvintele.

– Dar Polonia e aici, zise el în final.

– Da? se miră Bruno.

– Da, aici e. Iar Danemarca e mai departe, atât de Polonia, cât și de Germania.

Bruno se încruntă. Auzise de toate aceste locuri, dar întotdeauna i se păruse greu să le ordoneze în minte.

– Ei bine, da, zise el. Dar totul e relativ, nu-i așa? Depărtarea, vreau să spun.

Voia să abandoneze subiectul, deoarece începuse să creadă că greșea în totalitate, luând totodată

hotărârea ca pe viitor să dea mai multă atenție orelor de geografie.

– N-am fost niciodată la Berlin, zise Shmuel.

– Iar eu nu cred să fi fost vreodată în Polonia, înainte de a veni aici, zise Bruno, ceea ce era adevărat. Asta, dacă într-adevăr aici e Polonia.

– Sunt sigur că e, răspunse liniștit Shmuel. Deși nu este partea ei cea mai frumoasă.

– Nu?

– De unde vin eu e mult mai frumos.

– Dar în mod sigur nu așa de frumos ca la Berlin, comentă Bruno. La Berlin aveam o casă mare, cu cinci niveluri, dacă socotești pivnița și cămăruța de la mansardă cu fereastră. Și există străzi drăguțe și magazine și tarabe cu legume și fructe și o mulțime de cafenele. Dar dacă vei merge vreodată acolo, nu ți-aș recomanda să hoinărești prin oraș sâmbăta după-amiază, deoarece pe străzi sunt prea mulți oameni și ești îmbrâncit de colo-colo. Dar a fost mult mai frumos, înainte de a se schimba lucrurile!

– Ce vrei să spui? întrebă Shmuel.

– Ei bine, de obicei la Berlin era liniște, explică Bruno, căruia nu-i plăcea să vorbească despre felul cum se schimbaseră lucrurile. Puteam să citesc noaptea în pat. Acum însă, deseori se stârnește un zgomot mare și înspăimântător și trebuie să stingem luminile când se lasă întunericul.

– De unde vin eu e mult mai frumos decât la Berlin, zise Shmuel, care nu fusese niciodată la

Berlin. Toată lumea e foarte prietenoasă și există o mulțime de oameni în familia noastră și mâncarea e mult mai bună.

– Ei bine, va trebui să fim de acord că avem păreri diferite, zise Bruno, care nu voia să se certe cu noul lui prieten.

– În regulă, zise Shmuel.

– Ți place să explorezi? întrebă Bruno după o clipă.

– Nu am explorat cu adevărat niciodată, admise Shmuel.

– Când voi fi mare, intenționez să devin explorator, zise Bruno, dând repede din cap. Dar în această clipă nu pot face nimic altceva decât să citesc despre exploratori. Însă, cel puțin asta înseamnă că, atunci când voi fi și eu unul dintre ei, nu voi repeta greșelile lor.

Shmuel se încruntă.

– Ce fel de greșeli au făcut? întrebă el.

– O, nenumărate, explică Bruno. Treaba cu explorarea este că trebuie să știi dacă lucrul pe care l-ai descoperit merita să fie descoperit. Unele lucruri stau doar acolo ocupându-se de treburile proprii și așteptând să fie descoperite. Ca America. Alte lucruri, probabil e mai bine să fie lăsate în pace. Ca un șoarece mort în spatele unui dulap.

– Cred că aparțin primei categorii, zise Shmuel.

– Da, replică Bruno. Așa cred și eu. Pot să te întreb ceva? adăugă el după o clipă.

– Da, răspunse Shmuel.

Bruno se gândi profund. Voia să formuleze corect întrebarea.

– De ce sunt atât de mulți oameni de partea aceea a gardului? Și ce faceți voi acolo?

CAPITOLUL UNSPREZECE

Fury

Cu câteva luni în urmă, exact după ce tata promise noua uniformă, ceea ce însemna că toată lumea trebuia să-i spună „Comandante“, și chiar înainte ca Bruno să vină acasă și să o găsească pe Maria împachetându-i lucrurile, tata se întorsese acasă într-o seară într-o stare de mare surescitare, lucru teribil de neobișnuit pentru el, și se îndreptă spre camera de zi unde mama, Bruno și Gretel citeau.

– Joi seara! anunță el. Dacă avem alte planuri pentru joi seara, trebuie să le contramandăm.

– Poți să-ți schimbi tu planurile dacă vrei, zise mama, dar eu am aranjat să merg la teatru cu...

– Fury dorește să discute ceva cu mine, zise tata, căruia îi era permis să o întrerupă pe mama, chiar dacă nimănui altcuiva nu-i era. Am primit un telefon în după-amiaza aceasta. S-a invitat la noi la cină și singura zi în care poate să vină e joi seara.

Ochii mamei se făcură mari și gura ei schiță un „O!“. Bruno se uită la ea și se întrebă dacă așa arăta și el când era surprins de ceva.

– Doar nu vorbești serios, zise mama, devenind puțin mai palidă. Vine aici? La noi în casă?

Tata dădu din cap.

– La ora șapte seara, sublinie el. Așa că ar trebui să ne gândim la ceva special pentru cină.

– O, Doamne, zise mama, cu ochi mișcându-se repede în jur, începând deja să se gândească la toate treburile care trebuiau rezolvate.

– Cine e Fury? întrebă Bruno.

– Pronunți greșit, zise tata rostind corect.

– Fury, zise din nou Bruno încercând să pronunțe corect, dar nereușind.

– Nu, zise tata... Ooo, nu contează!

– Ei bine, dar cine e el? întrebă din nou Bruno.

Tata îl privi fix, uimit.

– Știi perfect de bine cine e Fury, zise el.

– Nu-i adevărat, îl contrazise Bruno.

– El conduce țara, idiotule, interveni Gretel, dezvăluind astfel ceea ce tind să facă surorile (lucruri de felul acesta făceau din ea un Caz atât de fără Speranță). Nu citești niciodată ziarele?

– Nu-l face pe fratele tău idiot, te rog, zise mama.

– Atunci, aș putea să spun că e prost?

– Mai bine n-ai face-o.

Gretel renunță dezamăgită, dar scoase limba la Bruno.

– Vine singur? se interesă mama.

– Am uitat să întreb, zise tata. Dar presupun că o va aduce și pe ea cu el.

– O, Doamne, rosti mama din nou, ridicându-se și analizând în minte nenumăratele treburi ce trebuiau puse la punct până joi, ceea ce însemna peste două zile.

Casa trebuia dereticată de sus până jos, geamurile spălate, masa din sufragerie băițuită și lăcuită, mâncarea comandată, uniformele menajerei și ale majordomului spălate și călcate, iar faianța și paharele lustruite până când străluceau.

Cu toate acestea, în ciuda faptului că lista părea că se lungește din ce în ce mai mult, mama reuși să termine toată treaba la timp, deși comentase întruna că seara ar putea fi un succes și mai mare, dacă unii oameni ar ajuta puțin mai mult pe lângă casă.

Cu o oră înainte ca Fury să sosească, Gretel și Bruno fură chemați jos și primiră rara invitație de a intra în biroul tatălui lor. Gretel era îmbrăcată cu o rochie albă și șosete trei sferturi, iar părul îi fusese ondulat în zulufi. Bruno îmbrăcase un șort cafeiniu-închis, o cămașă foarte albă și o cravată tot cafeiniu-închis. Pentru această ocazie, purta o pereche de pantofi noi și era foarte mândru de ei, cu toate că-i erau puțin cam mici și-l strângeau,

făcându-l să meargă greu. Toate aceste pregătiri și îmbrăcămintea frumoasă păreau totuși puțin cam extravagante, deoarece Bruno și Gretel nu erau invitați la cină; mâncaseră cu o oră mai devreme.

– Ei copii, zise tata, stând la birou și uitându-se la fiul și la fiica lui. Știți că vă așteaptă o seară foarte specială, nu-i așa? Ei dădură din cap. Și că este foarte important pentru cariera mea ca această cină să se desfășoare perfect. Dădură din nou din cap. Atunci trebuie să stabilim un număr de reguli fundamentale, încă înainte de a începe. Tata credea cu tărie în regulile fundamentale. De câte ori apărea în casă o ocazie specială sau importantă, se stabileau și mai multe reguli. Numărul unu, reluă tata. Când Fury sosește, veți sta liniștiți în hol și gata să-l salutați. Nu vorbiți, până nu vă vorbește el, și atunci răspundeți cu glas clar, pronunțând fiecare cuvânt corect. S-a înțeles?

– Da, tată, mormăi Bruno.

– Este exact felul de a vorbi care nu e de dorit, zise tata referindu-se la mormăit. Deschide gura și vorbește ca un adult. Ultimul lucru de care avem nevoie este ca unul dintre voi să se comporte ca un copil. Dacă Fury vă ignoră, nu spuneți nimic, priviți drept înainte și arătați-i respectul și curtoazia pe care un conducător așa de mare o merită.

– Desigur, tată, zise Gretel cu voce foarte clară.

– Și, când mama și cu mine vom sta la masă cu Fury, voi amândoi să rămâneți foarte cuminți în camerele voastre. Nu e permis nici alergatul prin casă, nici alunecatul pe balustradă – și aici se uită în mod expres la Bruno – și nu aveți voie să ne întrerupeți. S-a înțeles? Nu vreau ca vreunul dintre voi să provoace haos. Bruno și Gretel dădură din cap și tata se ridică, pentru a da de înțeles că întrunirea luase sfârșit. Așa că, regulile fundamentale au fost stabilite, adăugă el.

Trei sferturi de oră mai târziu, soneria de la intrare sună și casa fu cuprinsă de emoție. Bruno și Gretel își luară locurile unul lângă altul la piciorul scării și mama aștepta alături de ei frângându-și nervoasă mâinile. Tata le aruncă o privire rapidă și dădu din cap, încântat de ceea ce vedea, apoi deschise ușa.

Afară se aflau două persoane: un bărbat destul de scund și o femeie înaltă.

Tata îi salută și îi invită înăuntru, unde Maria, cu capul mai plecat ca oricând, le luă pardesiele. Apoi se făcură recomandările. Vorbiră întâi cu mama, ceea ce îi oferii lui Bruno ocazia să-i studieze pe oaspeți și să hotărască, el singur, dacă meritau toată harababura ce se stârnise din cauza lor.

„Fury e cu mult mai scund decât tata și nu la fel de puternic“, își zise Bruno. Avea părul închis la culoare tuns scurt și o mustață mică, așa de micuță

că Bruno se întrebă de ce își mai bătuse capul cu ea sau dacă nu cumva pur și simplu uitase acolo o bucățică când se bărbierise. Dar femeia care stătea lângă el era cea mai frumoasă femeie pe care o văzuse Bruno în viața lui. Avea părul blond și buze foarte roșii și, în timp ce Fury vorbea cu mama, ea se întoarse și-l privi pe Bruno zâmbind, ceea ce-l făcu să roșească stingherit.

– Iar aceștia sunt copiii mei, Fury, zise tata, iar Gretel și Bruno făcură un pas înainte. Gretel și Bruno, adăugă el.

– Care e care? întrebă Fury, ceea ce făcu pe toată lumea să izbucnească în râs, cu excepția lui Bruno, care reflectă că era perfect evident care era care și că asta nu era deloc un motiv de amuzament. Fury întinse mâna și le strânse pe ale lor, iar Gretel făcu o reverență îngrijită și îndelung exercitată. Bruno fusese încântat când la repetiții nu-i reușise, fiind gata să cadă.

– Ce copii încântători, zise frumoasa femeie blondă. Și câți ani au, dacă pot să întreb?

– Eu am doisprezece, dar el are doar nouă, zise Gretel privind-și fratele cu dispreț. Pot să vorbesc franțuzește, adăugă ea, ceea ce la drept vorbind nu era adevărat; învățase la școală doar câteva fraze.

– Da? Dar de ce ai avut nevoie de asta? întrebă Fury și acum nimeni nu mai râse; în schimb, se plimbară stingheriți de pe un picior pe altul, iar

Gretel îl privi fix, nesigură dacă dorea să i se răspundă sau nu.

Totuși, problema fu rezolvată repede, când Fury, care era cel mai grosolan oaspete pe care îl văzuse Bruno vreodată, se întoarse și se îndreptă spre sufragerie, așezându-se imediat în capul mesei – pe locul tatălui! – fără nici o altă vorbă. Ușor tulburați, mama și tata îl urmară înăuntru și mama îi dădu instrucțiuni lui Lars să încâlzească supa.

– Și eu pot vorbi franceza, zise frumoasa femeie blondă, aplecându-se și zâmbind celor doi copii. Nu părea să-i fie la fel de frică de Fury, cum le era mamei și tatei. Franceza e o limbă frumoasă și tu ești foarte deșteaptă dacă ai învățat-o.

– Eva, strigă Fury din sufragerie, pocnind din degete, ca și cum ar fi chemat un cățeluș.

Femeia își dădu ochii peste cap și își îndreptă ușor spatele întorcându-se.

– Îmi plac pantofii tăi, Bruno, dar arată puțin cam strâmți pentru tine, adăugă ea cu un zâmbet. Dacă e așa, trebuie să-i spui mamei, înainte de a-ți provoca vreo rană.

– Sunt puțin cam mici, admise Bruno.

– În mod normal, eu nu port părul cu zulufi, zise Gretel, geloasă pe atenția ce i se acorda fratelui ei.

– De ce nu? întrebă femeia. E așa de frumos!

– Eva! răcni Fury pentru a doua oară, și de data aceasta ea începu să se depărteze de ei.

– A fost plăcut să vă cunosc pe amândoi, zise ea înainte de a intra în sufragerie și a se așeza la stânga lui Fury. Gretel se îndreptă spre scări, dar Bruno rămase locului împietrit, privind-o pe femeia blondă, până când ea îi surprinse privirea și îi făcu semn cu mâna, exact în momentul în care tata închidea ușile făcându-i semn din cap – de unde Bruno înțelese că era timpul să plece în camera lui, să stea cuminte, să nu facă nici un zgomot și în mod categoric să nu se dea pe balustradă.

Fury și Eva rămaseră mai bine de două ore și la plecare nici Gretel, nici Bruno nu fură invitați să le spună la revedere. Bruno îi privi plecând de la fereastra dormitorului său și observă că, atunci când se îndreptau spre mașină, care îl impresionase mult văzând că are șofer, Fury nu-i deschise însoțitoarei lui portiera; în loc de asta, se urcă și începu să citească un ziar, în timp ce ea îi spunea încă o dată la revedere mamei și-i mulțumea pentru cina plăcută.

– Ce om oribil, gândi Bruno.

Mai târziu, în aceeași noapte, Bruno auzi fragmente dintr-o discuție purtată de mama cu tata. Unele fraze pătrunseră prin gaura cheii și pe sub ușa biroului tatălui, apoi în sus pe scări, pe palier și pe sub ușa dormitorului lui Bruno. Vocile erau neobișnuit de puternice, astfel că Bruno putu să distingă câteva fragmente:

– ... să părăsim Berlinul! Și pentru un astfel de loc... spunea mama.

– ... n-avem de ales, cel puțin dacă vrem să continuăm... zicea tata.

– ... ca și cum ar fi cel mai natural lucru din lume, deși nu este, pur și simplu nu... spunea mama.

– ... ce s-ar întâmpla dacă aș fi arestat și tratat ca un... zicea tata.

– ... să-i cresc într-un loc ca... spunea mama.

– ... și aici am pus punct. Nu vreau să mai aud nici un cuvânt despre acest subiect... zicea tata.

Acesta a fost pasămite sfârșitul conversației, deoarece mama părăsi biroul tatălui, iar Bruno adormi.

Așa că, două zile mai târziu, venind acasă de la școală, o găsi pe Maria în dormitorul lui, scoțându-i din șifonier toate lucrurile și împachetându-le în patru cutii mari de lemn, chiar și pe cele dosite, care îi aparțineau în exclusivitate și nu erau treaba nimănui altcuiva. Și așa a început întreaga poveste.

CAPITOLUL DOISPREZECE

Shmuel se gândește să dea un răspuns la întrebarea lui Bruno

– Tot ce știu eu, începui Shmuel, e că înainte de a veni aici locuiam cu mama, tata și fratele meu Josef într-un apartament mic deasupra atelierului unde papa făcea ceasuri. În fiecare dimineață la ora șapte luam cu toții micul dejun și, în timp ce noi eram la școală, papa repara ceasurile pe care le aduceau oamenii, dar făcea și unele noi. Am avut un ceas frumos pe care mi l-a dat el, dar nu-l mai am. Avea capac de aur și îl întorceam în fiecare seară, înainte de a merge la culcare. Întotdeauna mi-a arătat ora exactă.

– Ce s-a întâmplat cu el? întrebă Bruno.

– Mi l-au luat, răspunse Shmuel.

– Cine?

– Soldații, desigur, răspunse Shmuel, de parcă ar fi fost cel mai evident lucru din lume. Și apoi, continuă el, într-o zi lucrurile au început să se

schimbe. Am venit acasă de la școală și mama ne făcea banderole dintr-o pânză specială, cu o stea pe ea. Ca asta! Cu degetul desenă în praful de lângă el.

– ... Și ne-a spus că, de fiecare dată când plecăm de acasă, trebuie să ne punem una din aceste banderole.

– Și tatăl meu poartă una, afirmă Bruno. Pe uniformă. E foarte frumoasă. E de un roșu aprins și cu un desen negru cu alb pe ea. Tot cu degetul, schițată și el un desen în praful de lângă gard.

– Da, dar sunt deosebite, nu-i așa? comentă Shmuel.

– Nimeni nu mi-a dat niciodată și mie o brasardă, zise Bruno.

– Iar eu n-am cerut niciodată să port una, afirmă Shmuel.

– Tot aia e, zise Bruno. Cred că mi-ar plăcea una. Nu știu pe care aș prefera-o totuși, a ta sau a tatălui meu.

Shmuel clătină din cap și continuă povestirea. Nu se gândise prea des la aceste treburi, deoarece amintirea vieții lui petrecute deasupra ceasornicăriei îl întrista foarte mult.

– Am purtat brasardele câteva luni, zise el. Apoi lucrurile s-au schimbat din nou. Într-o zi am venit acasă și mama mi-a spus că nu mai putem să locuim în casa noastră...

– Asta mi s-a întâmplat și mie! strigă Bruno, încântat că nu era singurul băiat care fusese nevoit să se mute. Vezi tu, Fury a venit la cină, și următorul lucru pe care-l știu este că ne-am mutat aici. Și urâsc locul acesta, adăugă el cu voce puternică. A venit și la voi acasă și a făcut același lucru?

– Nu, dar când ni s-a spus că nu mai putem locui în casa noastră a trebuit să ne mutăm în altă parte a Cracoviei, unde soldații au ridicat un zid înalt și mama, tata, fratele meu și cu mine a trebuit să locuim într-o singură cameră.

– Toți? întrebă Bruno. Într-o singură cameră?

– Și nu doar noi, răspunse Shmuel. Mai era o familie, în care mama și tata se certau tot timpul unul cu altul și unul dintre băieții lor mai mare ca mine mă bătea, chiar și atunci când nu făcusem nimic.

– Nu se poate să fi locuit toți într-o singură cameră, zise Bruno, scuturând din cap. N-are nici un sens.

– Toți, sublinie Shmuel dând și el din cap. În total unsprezece.

Bruno deschise gura pentru a-l contrazice iar – nu credea că într-o singură cameră ar putea locui unsprezece persoane – dar se răzgândi.

– Am locuit acolo câteva luni, continuă Shmuel, toți în aceeași cameră. Există acolo o fereastră mică, dar nu-mi plăcea să mă uit afară, pentru că nu vedeam decât zidul și uram acest zid, deoarece adevărata noastră casă era dincolo de el. Și această parte a orașului era partea cea mai urâtă, pentru că era tot timpul zgomot și era imposibil să dormi. Și l-am urât și pe Luka, băiatul care continua să mă bată, chiar când nu făcusem nimic rău.

– Uneori, și pe mine mă bate Gretel, zise Bruno. Ea e sora mea, adăugă el. Și e un Caz fără Speranță. Dar în curând voi crește mai mare și mai puternic decât ea și atunci să se ferească.

– Apoi într-o zi au venit soldații cu niște camioane mari, continuă Shmuel, care nu părea deloc interesat de Gretel. Și tuturor ni s-a spus să ne părăsim casele. O mulțime de oameni n-au vrut și s-au ascuns, peste tot pe unde au găsit un loc, dar până la urmă cred că i-au prins pe toți. Și camioanele ne-au dus la un tren și trenul... Ezită o clipă și își mușcă buzele. Lui Bruno i se păru că era gata să plângă și nu putea să înțeleagă de ce. Trenul a fost oribil, adăugă Shmuel. În vagoane erau prea mulți ca noi. Și nu aveam aer să respirăm. Și mirosea îngrozitor.

– Asta pentru că v-ați înghesuit toți într-un singur tren, zise Bruno, amintindu-și cele două garnituri pe care le văzuse în gară, când au plecat din Berlin. Când am venit înapoi, continuă el, mai era un tren de partea cealaltă a peronului, dar părea că

nu-l vede nimeni. Acela a fost cel pe care l-am luat noi. Ar fi trebuit să vă urcați și voi în el.

– Nu cred că ni s-ar fi dat voie, zise Shmuel, clătînând din cap. Nu am putut coborî din vagonul nostru.

– Ușile se află la capete, explică Bruno.

– Nu existau uși, zise Shmuel.

– Sigur că existau, zise Bruno cu un suspin. Se află la capete, repetă el. Imediat după ce treci de bufet.

– Nu exista nici o ușă, insistă Shmuel. Dacă ar fi existat, am fi coborât toți. Bruno bombăni ceva în surdină de genul „Sigur că existau“, dar cu voce tare nu mai spuse nimic, așa că Shmuel nici nu auzi nimic. Când trenul s-a oprit în sfârșit, reluă el, ne aflam într-un loc extrem de friguros și a trebuit să coborâm toți.

– Pe noi ne-a așteptat o mașină, zise Bruno, de data aceasta cu voce tare.

– Mama a fost luată de lângă noi, iar papa, Josef și cu mine am fost băgați în barăcile de colo și de atunci acolo locuim.

Shmuel arătase foarte trist în timp ce-i spunea această poveste și Bruno nu știa de ce; lui nu i se părea un lucru atât de teribil, mai ales că ceva asemănător i se întâmplase și lui.

– Sunt mulți băieți acolo? întrebă Bruno.

– Sute, răspunse Shmuel.

Ochii lui Bruno se deschiseră mari.

– Sute? întrebă uluit. Asta nu e drept. De partea aceasta a gardului nu este nimeni cu care să te joci. Nici măcar o persoană.

– Noi nu ne jucăm, zise Shmuel.

– Nu vă jucați? De ce?

– De-a ce să ne jucăm? întrebă el cu o figură confuză.

– Ei bine, nu știu, răspuse Bruno. Tot felul de jocuri. Fotbal, de exemplu. Sau explorări. Cum s-ar putea desfășura o explorare acolo? Ar fi ceva reușit?

Shmuel clătină din cap și nu răspuse. Privi apoi spre barăci, întorcându-i spatele lui Bruno. N-ar fi vrut să pună întrebarea, dar durerea din stomac îl sili.

– N-ai nimic de mâncare la tine, nu-i așa? întrebă el.

– Mi-e teamă că nu, zise Bruno. Am vrut să iau niște ciocolată, dar am uitat.

– Ciocolată, zise Shmuel foarte încet, cu limba vârâtă între dinți. Am mâncat ciocolată doar o singură dată.

– Numai o dată? Mie îmi place ciocolata. Nu mănânc niciodată destulă, pentru că mama spune că-mi stric dinții.

– Nu ai nici puțină pâine, nu-i așa?

Bruno dădu din cap.

– Absolut deloc, răspuse el. Cina nu se servește până la șase și jumătate. La ce oră luați voi cina?

Shmuel ridică din umeri și se sculă în picioare.

– Cred că ar fi mai bine să mă întorc, zise el.

– Poate că într-o seară ai putea să vii să iei cina cu noi, zise Bruno, deși nu știa sigur dacă era o idee prea bună.

– Poate, răspunse Shmuel, nepărând deloc convins.

– Sau aș putea să vin eu la tine, sugeră Bruno. Poate că aș putea să vin să mă întâlnesc cu prietenii tăi, adăugă plin de speranță.

Ar fi dorit să-i sugereze Shmuel asta, dar nu dădea semne că s-ar fi gândit la așa ceva.

– Dar te afli de partea cealaltă a gardului, comentă Shmuel.

– Pot să mă târăsc pe dedesubt, zise Bruno, lăsându-se în jos și ridicând gardul de sârmă de la pământ. În mijloc, între stâlpii de telegraf din lemn, sârma se ridica destul de mult ca un băiat atât de mic ca Bruno să poată cu ușurință să se strecoare.

Shmuel îl privi în timp ce făcea asta și se retrase nervos.

– Trebuie să mă întorc, repetă el.

– Atunci în altă după-amiază, zise Bruno.

– Nu cred că voi mai veni. Dacă mă prind, are să fie de rău.

Se întoarse și plecă, iar Bruno remarcă din nou cât de mic și de slab era noul lui prieten. Nu spuse totuși nimic, deoarece știa bine ce neplăcut putea să fie când erai criticat pentru ceva atât de important

ca înălțimea, și ultimul lucru pe care voia să-l facă era să fie lipsit de amabilitate față de Shmuel.

– Mă întorc iar mâine, strigă Bruno spre băiatul care se îndepărta, dar Shmuel nu mai răspunse; de fapt, o luase la fugă înapoi spre lagăr, lăsându-l pe Bruno singur.

Acesta hotărî că făcuse suficientă explorare pentru o singură zi și se îndreptă spre casă, emoționat de ceea ce i se întâmplase și nedorind nimic altceva decât să-i spună totul mamei, tatălui și lui Gretel – care va fi atât de geloasă, încât s-ar putea pur și simplu să facă explozie – și Mariei, și bucătarului, și lui Lars, despre aventura lui din după-amiaza aceasta și despre noul lui prieten cu nume nostim și că se născuseră în aceeași zi, dar, cu cât se apropia mai mult de casă, cu atât mai mult își dădea seama că s-ar putea să nu fie o idee prea bună.

La urma urmei, raționă el, s-ar putea ca ei să nu dorească să mă împrietenesc cu Shmuel și, în acest caz, ar putea să mă oprească să mai vin vreodată aici. Când intră pe ușa din față și simți mirosul cărnii de vită ce se frigea în cuptor, pentru cină, luase deja hotărârea că pentru moment era mai bine ca întreaga istorie să fie ținută doar pentru el și să nu scoată nici o vorbă. Va fi numai secretul lui. Ei bine, al lui și al lui Shmuel!

Bruno era de părere că, atunci când e vorba de părinți și în special de surori, ceea ce nu știau nu avea cum să-i supere.

CAPITOLUL TREISPREZECE

Sticla cu vin

Pe măsură ce săptămânile treceau, lui Bruno îi deveni din ce în ce mai clar că nu se va întoarce acasă la Berlin într-un viitor previzibil și că ar trebui să uite de alunecatul pe balustradă în confortabilul lor cămin sau de gândul că-i va revedea în curând pe Karl, sau pe Daniel, sau pe Martin.

Așa încât, cu fiecare zi care trecea, se obișnuia din ce în ce mai mult cu șederea la Out-With și încetă să se mai simtă atât de nefericit cu noua lui viață. La urma urmei, nu era ca și cum n-ar fi avut pe nimeni cu care să vorbească. În fiecare după-amiază, când se terminau orele de studiu, Bruno pornea în lungă plimbare pe lângă gard și se așeza pe jos discutând cu noul lui prieten Shmuel, până venea vremea să se întoarcă acasă, și asta începuse să atenueze neplăcerea de a nu fi la Berlin.

Într-o după-amiază, în timp ce lua din frigiderul din bucătărie pâine și brânză, cu care să-și umple

buzunarele și să le ia cu el, intră Maria și, când îl văzu ce face, se opri brusc.

– Bună, rosti Bruno încercând să pară cât mai natural posibil. M-ai speriat. Nu te-am auzit venind.

– Doar nu mănânci din nou, nu-i așa? întrebă Maria cu un zâmbet. Ai mâncat bine la prânz. Tot îți mai e foame?

– Puțin, răspuse Bruno. Mă duc la plimbare și m-am gândit că s-ar putea să flămânzesc pe drum.

Maria ridică din umeri și se îndreptă spre plită, pentru a pune o cratiță cu apă la fiert. Pe blatul de bucătărie se aflau o grămadă de cartofi și de morcovi, gata pentru a fi curățați când va sosi Pavel, mai târziu după-amiază. Bruno era pe punctul de a pleca, dar văzu legumele și îi veni în minte o întrebare ce îl chinuia de câțva timp. Mai înainte, nu i-ar fi trecut prin minte pe cine să întrebe, dar acum părea că e atât momentul, cât și persoana potrivită.

– Maria, zise el, pot să-ți pun o întrebare?

Menajera se întoarse și se uită la el surprinsă.

– Desigur, conașule Bruno, acceptă ea.

– Și dacă îți pun întrebarea, îmi promiți că nu vei spune nimănui că te-am întrebat?

Maria își îngustă suspicioasă ochii, dar dădu din cap.

– E în regulă. Ce vrei să știi?

– E vorba de Pavel, începutu Bruno. Îl știi, nu-i așa? Omul care vine și curăță zarzavat, apoi așteaptă lângă noi când stăm la masă.

– O, da, răspunse Maria cu un zâmbet. Părea ușurată că întrebarea nu se referea la ceva mai serios. Îl cunosc pe Pavel. Am stat de vorbă de multe ori. De ce te interesează?

– Ei bine, răspunse Bruno, alegându-și cu grijă cuvintele, pentru a nu spune ceva ce nu trebuia. Îți amintești când, imediat după sosirea aici, m-am dat în leagănul din stejarul cel mare și am căzut și mi-am julit genunchiul?

– Da, răspunse Maria. Doar nu te-ai rănit iar, nu-i așa?

– Nu, nu despre asta e vorba, sublinie Bruno. Dar când m-am rănit, Pavel a fost singurul adult din preajmă, și el m-a adus aici și m-a curățat și mi-a spălat genunchiul și mi l-a uns cu ceva verde care m-a usturat, dar presupun că mi-a făcut bine. Apoi m-a bandajat.

– Asta trebuie să facă oricine, dacă cineva e rănit, afirmă Maria.

– Știu. Doar că el mi-a spus după aceea că de fapt nu e chelner.

Figura Mariei deveni puțin mai încordată, dar nu spuse nimic pentru moment. În loc de asta, privi în altă parte și-și umezi buzele înainte de a da din cap.

– Aha, rosti ea. Și ce a spus că e de fapt?

– A spus că e doctor, răspunse Bruno. Ceea ce nu pare deloc în regulă. Nu e doctor, nu-i așa?

– Nu, răspunse Maria, scuturând din cap. Nu, nu e doctor. E chelner.

– Am știut eu! comentă Bruno, simțindu-se foarte încântat de el însuși. Atunci, de ce m-a mințit? N-avea nici un rost.

– Pavel nu mai e doctor, Bruno, interveni repede Maria. Dar a fost. În altă viață. Înainte de a veni aici. Bruno se încruntă, reflectând profund.

– Nu înțeleg, adăugă după aceea.

– Puțini dintre noi înțeleg, răspunse Maria.

– Dar dacă a fost doctor, de ce nu mai e și acum?

Maria oftă și privi afară pe fereastră, pentru a se asigura că nu vine nimeni, apoi făcu un semn spre scaune și atât ea, cât și Bruno se așezară.

– Dacă îți voi spune ce mi-a povestit Pavel despre viața lui, începu ea, nu trebuie să spui nimănui, înțelegi? Toți am da de necazuri teribile.

– N-am să spun nimănui, o asigură Bruno, căruia îi plăcea să asculte secrete și aproape nicio-dată nu le divulga, cu excepția desigur a situației când era absolut necesar și nu se putea altfel.

– În regulă, zise Maria. Asta e ce știu eu.

Bruno sosi târziu la locul de lângă gard, unde îl întâlnea zilnic pe Shmuel, și ca de obicei noul lui

prieten stătea deja așezat pe pământ cu picioarele încrucișate sub el, așteptându-l.

– Iartă-mă că am întârziat, se scuză el, întinzându-i pâinea și brânza prin rețeaua de sârmă – bucățile pe care nu le mâncase deja pe drum, când i se făcuse puțin foame. Am stat de vorbă cu Maria.

– Cine e Maria? întrebă Shmuel fără să ridice ochii, în timp ce înfuleca flămând.

– E menajera noastră, explică Bruno. E foarte drăguță, deși tata spune că e prea bine plătită. Mi-a povestit despre omul acela, Pavel, care curăță legume și așteaptă lângă masă. Cred că locuiește de partea ta a gardului.

Shmuel ridică ochii pentru o clipă și se opri din mâncat.

– De partea mea? întrebă el.

– Da. Îl cunoști? E foarte bătrân și are o jiletcă albă, pe care o îmbracă când ne servește cina. Probabil că l-ai văzut.

– Nu, răspunse Shmuel dând din cap. Nu-l cunosc.

– Dar trebuie, rosti Bruno iritat, ca și cum Shmuel devenise intenționat atât de dificil. Nu e la fel de înalt ca unii dintre adulți, are părul cenușiu și e puțin cam gârbov.

– Eu nu cred că-ți dai seama câți oameni trăiesc în partea asta a gardului, comentă Shmuel. Suntem cu miile.

– Dar acesta e unul al cărui nume e Pavel, insistă Bruno. Când am căzut din leagăn, mi-a curățat rana, astfel încât nu s-a infectat, și mi-a bandajat piciorul. Oricum, motivul pentru care am vrut să-ți vorbesc despre el este că și el e din Polonia. Ca și tine.

– Cea mai mare parte dintre cei de aici sunt din Polonia, afirmă Shmuel. Deși mai sunt și din alte părți, cum ar fi Cehoslovacia și...

– Da, dar pe acesta am crezut că s-ar putea să-l cunoști. Oricum, a fost doctor când era în orașul lui natal, înainte de a veni aici. Acum însă nu i se permite să mai fie doctor și, dacă tata ar fi știut că mi-a tratat genunchiul când m-am rănit, ar fi apărut o groază de neplăceri.

– Foarte normal! Soldaților nu le place ca oamenilor să le fie bine, comentă Shmuel, înghițind și ultima bucată de pâine. De obicei acționează în sens invers.

Bruno dădu din cap, cu toate că nu știa exact ce voia Shmuel să spună, și se uită la cer. După câteva clipe îl privi printre sârme și puse o altă întrebare, care tocmai îi venise în minte.

– Știi ce vrei să te faci când vei fi mare? întrebă el.

– Da, răspuse Shmuel. Vreau să lucrez într-o grădină zoologică.

– O grădină zoologică? se minună Bruno.

– Îmi plac animalele, răspuse calm Shmuel.

– Eu am să mă fac soldat, zise Bruno cu voce fermă. Ca tata.

– Nu mi-ar plăcea să fiu soldat, zise Shmuel.

– Nu ca locotenentul Kotler, rosti repede Bruno. Nu ca unul dintre aceia care umblă pe la noi ca și cum ar fi stăpânii locului și râd cu sora mea și sușotesc cu mama. Nu cred că e un soldat prea bun. Eu vreau să fiu ca tata. Unul dintre soldații buni.

– Nu există soldați buni, zise Shmuel.

– Sigur că există, protestă Bruno.

– Cine?

– Ei bine, tatăl meu de exemplu, comentă Bruno. De aceea are o uniformă așa impresionantă și de aceea toată lumea îi spune Comandante și face tot ce le cere. Fury are planuri mari pentru el, fiindcă e un soldat așa de bun.

– Nu există soldați buni, repetă Shmuel.

– Cu excepția tatei, repetă la rândul lui Bruno, care spera ca Shmuel să nu îl mai contrazică, deoarece nu voia să se certe cu el.

La urma urmei, era singurul prieten pe care-l avea aici la Out-With. Dar tata era tata și Bruno nu credea că e corect ca cineva să spună ceva rău despre el.

Amândoi băieții rămaseră tăcuți câteva minute, nici unul dintre ei nevoind să spună nimic din ceea ce ar fi regretat mai târziu.

– Tu nu știi ce este aici, zise Shmuel până la urmă cu voce scăzută, astfel încât vorbele de-abia ajunseră la Bruno.

– Tu nu ai soră, nu-i așa? întrebă Bruno repede, prefăcându-se că n-a auzit și nefiind astfel nevoit să răspundă.

– Nu, răspunse Shmuel, clătinând din cap.

– Ești norocos, zise Bruno. Gretel are doar doisprezece ani și crede că știe tot, dar de fapt e un Caz fără Speranță. Se uită tot timpul pe fereastră și, când îl vede pe locotenentul Kotler, coboară în fugă scările până în hol și se preface că se află acolo întâmplător. Acum câteva zile am prins-o făcând asta și când el a intrat ea a sărit în sus și i-a spus: „Vai, locotenente Kotler, nu știam că ești aici“, dar eu știu că de fapt îl aștepta.

Nu-l privise pe Shmuel în timp ce spunea toate astea, dar când se uită din nou la el observă că prietenul lui devenise mai palid ca de obicei.

– Ce se întâmplă? întrebă el. Arăți ca și cum ai fi gata să vomți.

– Nu-mi place să vorbesc despre el, zise Shmuel.

– Despre cine? întrebă Bruno.

– Despre locotenentul Kotler. Mă îngrozește.

– Și pe mine mă sperie puțin, admise Bruno. E un încrezut. Și miroase ciudat. De la toată colonia aia cu care se dă. Shmuel începu să tremure ușor și

Bruno se uită în jur, ca și cum ar fi putut să vadă, nu să simtă, dacă e frig sau nu. Care e problema? continuă el. Nu e chiar așa de frig, nu-i așa? Ar fi trebuit să-ți pui un pulover, să știi. Serile devin din ce în ce mai friguroase.

Mai târziu, în aceeași seară, Bruno fu dezamăgit să descopere că locotenentul Kotler li se alăturase, lui, mamei, tatei și lui Gretel, la cină. Pavel îmbrăcase jiletca albă și ca de obicei îi servea la masă.

Bruno îl privea pe Pavel cum înconjură masa servind și descoperi că se simțea trist de câte ori se uita la el. Se întreba dacă jiletca albă de chelner pe care o purta era aceeași cu jacheta albă pe care o purtase înainte ca doctor. Aduse farfuriile, le așeză în fața fiecăruia și, în timp ce ei mâncau și discutau, se retrase lângă perete și rămase perfect nemișcat, privind doar înainte. Era ca și cum ar fi adormit, în picioare și cu ochii deschiși.

De câte ori cineva avea nevoie de ceva, Pavel îl servea imediat, dar cu cât Bruno îl privea mai mult, cu atât căpăta convingerea că e gata-gata să se întâmple o nenorocire. Părea că Pavel se făcuse din ce în ce mai mic cu fiecare săptămână, dacă acest lucru era posibil, iar culoarea care trebuia să o fi avut pe vremuri în obraji dispăruse aproape complet. Ochii lui păreau grei de lacrimi și lui Bruno îi

trecu prin minte că, dacă ar clipi o singură dată, acestea s-ar revărsa ca un torent.

Când Pavel aduse farfuriile, Bruno nu putu să nu observe că mâinile îi tremurau ușor sub greutatea lor. Și când se retrase la perete în poziția lui obișnuită păru că se clatină, așa că trebui să se sprijine cu o mână de zid pentru a rămâne în picioare. A fost nevoie ca mama să ceară de două ori să-i mai pună o porție de supă, înainte ca el să o audă, și lăsă sticla de vin goală, fără să mai deschidă alta la timp pentru a umple paharul tatălui.

– Herr Liszt nu ne lasă să citim poezii și piese de teatru, se plânse Bruno în timpul felului principal. Pentru că aveau un invitat la cină, familia se îmbrăcase festiv – tata în uniforma lui, mama într-o rochie verde care se asorta cu ochii ei și Gretel și Bruno în hainele cu care mergeau la biserică, când locuiau la Berlin. L-am întrebat dacă n-am putea să citim măcar o zi pe săptămână, dar ne-a răspuns că nu, nu în perioada în care răspunde el de educația noastră.

– Sunt sigur că are motivele lui, zise tata, atacând o pulpă de miel.

– Tot ce vrea el este să studiem istoria și geografia, continuă Bruno. Și am început să urăsc istoria și geografia.

– Te rog, Bruno, nu rosti cuvântul „urăsc“, interveni mama.

– De ce urăști istoria? întrebă tata, punând pentru o clipă furculița jos și privind peste masă la fiul lui, care ridică din umeri conform unui prost obicei.

– Pentru că e plictisitoare.

– Plictisitoare? întrebă tata. Fiul meu numește studiul istoriei plictisitor? Lasă-mă să-ți spun ceva, Bruno, continuă el aplecându-se înainte și gesticulând cu cuțitul spre băiat, istoria e cea care ne-a adus astăzi aici. Dacă n-ar fi fost istoria, nici unul dintre noi n-ar mai sta acum la această masă. Am fi stat în siguranță, la masa noastră din casa de la Berlin. Aici, noi corectăm istoria.

– Totuși, e plictisitoare, repetă Bruno, care nu prea dăduse atenție comentariului.

– Va trebui să-l ierți pe fratele meu, locotenente Kotler, interveni Gretel, punând o clipă mâna pe brațul lui, ceea ce o făcu pe mama să o privească fix, cu ochii îngustați. E un băiețuș foarte ignorant.

– Nu sunt ignorant, se repezi Bruno, care era sătul de insultele ei. Va trebui să o ierți pe sora mea, locotenente Kotler, adăugă politicoș, pentru că e un Caz fără Speranță. Nu se prea poate face nimic pentru ea. Doctorii spun că a depășit punctul în care ar putea să fie ajutată.

– Taci din gură, rosti Gretel, făcându-se stacojie.

– Tu să taci, spuse Bruno cu un zâmbet larg.

– Copii, vă rog! interveni mama.

Tata bătu cu cuțitul în masă și toți tăcură. Bruno privi în direcția lui. Nu arăta chiar furios, dar părea că nu mai intenționează să suporte altă ceartă.

– Mi-a plăcut foarte mult istoria când eram copil, zise locotenentul Kotler după câteva minute de tăcere. Și, deși tatăl meu era profesor de literatură la universitate, eu am preferat științele sociale, artelor.

– N-am știut asta, Kurt, zise mama, întorcându-și o clipă privirea spre el. Mai predă și acum?

– Presupun că da, răspuse locotenentul Kotler. De fapt, nu știu.

– Ei bine, cum se poate să nu știi? întrebă ea, încruntându-se la el. Nu ții legătura cu el?

Tânărul locotenent continuă să mestece carnea de miel cu care îi era gura plină, ceea ce-i dădu timp să se gândească la răspuns. Îl privea pe Bruno, ca și cum ar fi regretat că a ridicat această problemă de la bun început.

– Kurt, repetă mama, nu ții legătura cu tatăl tău?

– Nu prea, răspuse el, ridicând din umeri ca pentru a alunga realitatea, dar fără să se întoarcă pentru a o privi. A părăsit Germania acum câțiva ani. Cred că prin 1938. Nu l-am mai văzut de atunci.

Tata se opri o clipă din mâncat și se uită la locotenentul Kotler peste masă, încruntându-se ușor.

– Și unde s-a dus? întrebă el.

– Scuzați, ce ați spus, Herr Comandant? întrebă locotenentul Kotler, deși tata vorbise cu o voce perfect clară.

– Am întrebat unde s-a dus, repetă el. Tatăl tău. Profesorul de literatură. Unde s-a dus când a părăsit Germania?

Fața locotenentului Kotler se roși ușor și când vorbi se bâlbâi puțin:

– Cred... Cred că actualmente se află în Elveția, răspunse el până la urmă. Ultima oară când am auzit ceva despre el, preda la o universitate din Berna.

– O, dar Elveția e o țară frumoasă, rosti mama repede. N-am fost acolo, admit, dar din câte am auzit...

– Tatăl tău nu poate fi prea bătrân, comentă tata cu vocea lui profundă, făcându-i pe toți să tacă. Vreau să spun că tu ai numai... cât? Șaptesprezece? Optsprezece ani?

– Tocmai am împlinit nouăsprezece, Herr Comandant.

– Așa că tatăl tău ar avea... cam patruzeci de ani, presupun?

Locotenentul Kotler nu mai spuse nimic și continuă să mănânce, cu toate că nu părea să se bucure prea mult de bucate.

– Ciudat că a ales să plece din patrie, adăugă tata.

– Nu suntem apropiați, tatăl meu și cu mine, rosti locotenentul Kotler repede, uitându-se în jurul

mesei, ca și cum ar fi datorat fiecăruia o explicație. Pur și simplu, n-am vorbit ani de zile.

– Și cum ți-a motivat, dacă pot să întreb, mai zise tata, că pleacă din Germania, în momentul ei de glorie și de nevoie vitală, când tuturor dintre noi ne revine sarcina de a juca un rol în renașterea națională? Era tuberculos?

Locotenentul Kotler îl privi pe tata fix și încurcat.

– Ce ați spus, vă rog? întrebă el.

– S-a dus în Elveția la aer? se interesă tata. Sau a avut un motiv anume să părăsească Germania? În 1938... adăugă el după o clipă.

– Mi-e teamă că nu știu, Herr Comandant, zise locotenentul Kotler. Ar trebui să-l întrebați pe el.

– Ei bine, asta ar fi destul de greu, nu-i așa? Fiind atât de departe, vreau să spun. Dar poate că asta a fost. Poate că era bolnav. Tata ezită înainte de a lua din nou în mână cuțitul și furculița și de a continua să mănânce. Sau poate că a avut... alte păreri.

– Alte păreri, Herr Comandant?

– În legătură cu politica statală. Din când în când, se aud povești despre oameni de felul acesta. Tipi ciudați, îmi imaginez. Incomozi, unii dintre ei. Trădători, alții. Și lași. Desigur, ți-ai informat superiorii despre vederile tatălui tău, locotenent Kotler?

Tânărul locotenent deschise gura și apoi înghiți, în ciuda faptului că nu mai avea nimic în gură.

– Nu contează, reluă tata vesel. Poate că nu e o conversație potrivită la masă. Putem să discutăm problema în profunzime, cândva mai târziu.

– Herr Comandant, interveni locotenentul Kotler, aplecându-se înainte neliniștit. Pot să vă asigur...

– Nu e o conversație potrivită pentru cină, repetă ferm tata, făcându-l să tacă imediat.

Privind de la unul la altul, Bruno se simțea pe cât de bucuros, pe atât de speriat de atmosfera creată.

– Mi-ar plăcea să merg în Elveția, zise Gretel după o lungă tăcere.

– Mănâncă-ți cina, Gretel, rosti mama.

– Dar nu făceam decât să spun...

– Mănâncă-ți cina, repetă mama și era gata să spună și mai multe, dar fu întreruptă de tata care-l chemă pe Pavel.

– Ce e cu tine în seara asta? întrebă el, în timp ce Pavel scotea dopul de la o nouă sticlă. E a patra oară de când îți cer să-mi mai torni vin.

Bruno se uită la el sperând să se simtă bine; reușise să scoată dopul fără nici un incident. Dar, după ce umplu paharul tatălui și se întoarse să-l umple și pe al locotenentului Kotler, sticla îi scăpă din mână și căzu spărgându-se, după ce tot conținutul gălgâise direct în poala tânărului.

Ce s-a întâmplat după aceea a fost pe cât de neașteptat, pe atât de îngrozitor de neplăcut.

Locotenentul Kotler se înfurie pe Pavel și nimeni – nici Bruno, nici Gretel, nici mama și nici chiar tata – nu încearcă să-l oprească să facă ceea ce a făcut în continuare, cu toate că nici unul dintre ei nu putu să se uite. Totuși, îl făcu pe Bruno să țipe și pe Gretel să pălească.

Mai târziu, în aceeași seară, când Bruno se duse la culcare, se gândi la tot ce se întâmplase la cină. Își aminti cât de amabil fusese Pavel cu el în după-amiaza când își construisese leagănul, cum îi oprise sângerarea de la genunchi și își dădea seama cu câtă blândețe îi aplicase unguentul verde. Și, cu toate că Bruno își dădea seama că tata în general era un om foarte amabil și serios, nu fusese deloc cinstit sau drept că nici unul nu îl oprise pe locotenentul Kotler să se înfurie atât de tare pe Pavel și, dacă acesta era genul de fapte ce aveau loc la Out-With, atunci ar face bine să nu mai fie în dezacord cu nimeni despre nimic; de fapt, ar face mai bine să-și țină gura închisă și să nu provoace nici un fel de probleme. Unora dintre oameni s-ar putea să nu le placă.

Fosta lui existență la Berlin părea acum o amintire foarte îndepărtată și cu greu putea să-și mai aducă aminte chiar și cum arătau Karl, Daniel sau Martin, cu excepția faptului că unul dintre ei era roșcovan.

CAPITOLUL PAISPREZECE

Bruno spune o minciună perfect justificată

Timp de câteva săptămâni după acest incident, când Herr Liszt pleca, iar mama își făcea una dintre siestele ei de după-amiază, Bruno pornea de acasă și parcurgea lungul drum de pe lângă gard pentru a-l întâlni pe Shmuel, care îl aștepta aproape în fiecare zi șezând pe pământ cu picioarele încrucișate și privind țărâna de lângă el.

Într-o după-amiază, Shmuel avea un ochi negru și, când Bruno îl întrebă ce se întâmplase, dădu doar din cap și spuse că nu voia să vorbească despre asta. Bruno presupuse că bătauși existau peste tot în lume, nu numai în școlile din Berlin, și că unul dintre ei îi făcuse așa ceva lui Shmuel. Simți nevoia să-și ajute prietenul, dar nu-și imagină ce ar putea face ca totul să fie mai bine, cu atât mai mult cu cât Shmuel se prefăcea că nu s-a întâmplat nimic.

În fiecare zi Bruno îl întreba pe Shmuel dacă i s-ar permite să se strecoare pe sub sârmă, astfel

încât să se poată juca împreună de partea aceea a gardului, dar de fiecare dată Shmuel răspundea că nu era o idee bună.

– Oricum, nu știu de ce ești așa de dornic să vii aici, spunea Shmuel. Nu e prea plăcut.

– N-ai încercat să locuiești în casa mea, răspunse Bruno. În primul rând nu are cinci nivele, ci numai trei. Cum poate cineva locui într-un spațiu atât de mic ca acesta?

Uitase povestea lui Shmuel despre cele unsprezece persoane care trăiseră cu toții în aceeași cameră, înainte de a veni la Out-With, inclusiv băiatul Luka, care continua să-l bată, chiar dacă nu făcuse nimic rău.

Într-o zi Bruno îl întrebă pe Shmuel de ce el și toți ceilalți oameni din partea lui de gard erau îmbrăcați la fel, cu pijamale în dungii și bonete de pânză.

– Asta ne-au dat când am sosit aici, explică Shmuel. Hainele noastre le-au luat ei.

– Dar nu te trezești niciodată dimineața simțind nevoia să te îmbraci cu ceva diferit? Trebuie să existe și altceva în garderoba ta.

Shmuel clipi și deschise gura să spună ceva, dar apoi consideră că e mai bine să n-o facă.

– Și nici măcar nu-mi plac dungile, adăugă Bruno, deși asta nu prea era adevărat.

În realitate, îi plăceau dungile, simțindu-se mai solid decât atunci când trebuia să se îmbrace cu

pantalonii și cămășile și cravatele și pantofii prea strâmți pentru el, în timp ce Shmuel și prietenii lui puteau să umble îmbrăcați cu pijamale în dungi toată ziua.

Câteva zile mai târziu, când Bruno se trezi, ploua cu găleata, pentru prima oară de săptămâni întregi. Începuse cândva în timpul nopții și Bruno reflectă că poate chiar asta îl trezise, deși era greu de spus care era adevărul, deoarece odată ce erai treaz nu mai exista posibilitatea să știi cum se întâmplase. Ploaia continuă și în timp ce-și lua micul dejun din dimineața aceea. Ploaia continuă tot timpul cât durară lecțiile de dimineață cu Herr Liszt. Ploaia continuă și când luară prânzul. Ploaia continuă și în timpul lecției de istorie și geografie de după-amiază. Erau niște vești proaste, pentru că însemna că nu putea să meargă să se întâlnească cu Shmuel.

Așa că, în după-amiaza aceea, Bruno stătea întins în pat cu o carte, dar descoperi că îi era greu să se concentreze și tocmai atunci Cazul fără Speranță intra să-l vadă. Nu venea prea des în camera lui, preferând să aranjeze și să rearanjeze tot timpul colecția ei de păpuși. Totuși, ceva în legătură cu vremea aceasta ploioasă o făcuse să-și schimbe obiceiul și ea nu mai avea chef de joacă.

– Ce vrei? întrebă Bruno.

– Ce frumos salut de bun venit! răspunse Gretel.

– Citesc, o informă Bruno.

– Ce citești? întrebă ea și, în loc să aștepte răspunsul, pur și simplu întoarse cartea cu coperta spre ea, pentru a-i vedea titlul. Scoase din buze un sunet de dispreț și puțină salivă îi ateriză lui Bruno pe față. Ce plictisitoare! adăugă ea cu o voce cântată.

– Nu e deloc plictisitoare, rosti Bruno. E vorba de aventuri. E ceva mai reușit decât niște păpuși, asta în mod categoric.

De această dată, Gretel nu reacționează la ironia lui.

– Ce faci? întrebă din nou, iritându-l și mai mult pe Bruno.

– Ți-am spus, încerc să citesc, răspunse țâfnos. Dacă unele persoane m-ar lăsa.

– Nu am nimic de făcut, replică ea. Și urăsc ploaia.

Bruno găsi aceasta greu de înțeles. Ca și cum ar fi făcut vreodată ceva! Spre deosebire de el, care avusese aventuri și locuri de explorat și își făcuse un prieten, ea ieșea foarte rar din casă. Era ca și cum hotărâse că e plictisită, numai pentru că nu avea altceva de ales, doar să stea în casă. Totuși, erau momente când un frate și o soră puteau să-și abandoneze pentru o clipă instrumentele de tortură și să vorbească ca niște ființe civilizate, așa că Bruno hotărî să facă asta chiar acum.

– Și eu urăsc ploaia, zise el. Acum ar fi trebuit să fiu cu Shmuel. O să creadă că l-am uitat.

Cuvintele îi scăpară de pe buze, mai repede decât a fost el în stare să le oprească, și simți o

durere în stomac, furios pe el însuși pentru ce a făcut.

– Cu cine trebuia să fii? întrebă Gretel.

– Ce spui? clipi Bruno spre ea.

– Cu cine ai spus că ar fi trebuit să fii? întrebă ea din nou.

– Regret, zise Bruno încercând să gândească rapid. Nu te-am auzit prea bine. Ai putea să repeți încă o dată?

– *Cu cine ai spus că ar trebui să fii?* strigă ea, aplecându-se înainte, pentru a nu mai exista nici un dubiu de această dată.

– N-am spus deloc că ar trebui să fiu cu cineva, zise el.

– Ba da, ai spus. Ai spus că cineva o să creadă că l-ai uitat.

– Pardon?

– Bruno! strigă ea cu voce amenințătoare.

– Ești nebună? întrebă el pentru a o face să-și închipuie că ea a inventat totul, numai că nu era prea convins că era un actor la fel de bun ca bunica.

Gretel dădu din cap îndreptându-și un deget spre el.

– Ce ai spus, Bruno? insistă ea. Ai spus că există cineva cu care trebuia să fii. Cine e? Spune-mi! Nu e nimeni pe aici cu care să te joci, nu-i așa?

Bruno analiză dilema în care se afla. Pe de o parte, el și sora lui aveau în comun ceva crucial: nu erau adulți. Și cu toate că nu se ostenise niciodată

să o întrebe, existau toate șansele ca și ea să fie tot atât de singură la Out-With ca și el. La urma urmei, la Berlin le avusese pe Gilda, pe Isobel și pe Louise cu care se juca; puteau fi niște fete plictisitoare, dar erau prietenele ei. Aici nu avea pe nimeni, cu excepția colecției ei de păpuși neînsuflețite. La urma urmei, cine știe cât de nebună era Gretel? Poate că avea impresia că păpușile îi vorbeau.

Pe de altă parte, că Shmuel era prietenul *lui*, nu al ei, nu putea fi tăgăduit și nu voia să-l împartă cu nimeni. Nu putea face decât un singur lucru și anume să mintă.

– Am un prieten nou, începu el. Un prieten nou, pe care mă duc să-l văd în fiecare zi. Și acum mă așteaptă. Dar nu trebuie să spui nimănui.

– De ce?

– Pentru că e un prieten imaginar, rosti Bruno, încercând pe cât putea să arate stânjenit, așa ca locotenentul Kotler când fusese încolțit în legătură cu povestea despre tatăl din Elveția. Ne jucăm amândoi, în fiecare zi.

Gretel deschise gura și se uită la el, înainte de a izbucni în râs.

– Un prieten imaginar! strigă ea. Nu ești puțin cam mare pentru un prieten imaginar?

Bruno încercă să arate rușinat și jenat, pentru a face povestea și mai convingătoare. Se foi în pat și nu o privi în ochi, ceea ce reuși foarte bine și-l făcu să creadă că la urma urmei nu era un actor așa de

prost. Ar fi dorit să poată să roșească, dar era cam greu, așa că se gândi la toate lucrurile jenante ce i se întâmplaseră de-a lungul anilor, întrebându-se dacă ar putea să o înșele.

Astfel, se gândi la momentul când uitase să încuie ușa de la baie și bunica intrase înăuntru și văzuse totul. Se gândi la momentul când ridicase mâna în clasă și îi spusese învățătoarei „mamă“ și toată lumea a râs de el. Se gândi la momentul când căzuse de pe bicicletă în fața unui grup de fete, încercând să execute o figură specială, și se tăiasse la genunchi și plânsese.

Și una din aceste amintiri funcționează, așa că fața începu să-i roșească.

– Uită-te la tine, zise Gretel, confirmându-i. Te-ai înroșit tot.

– Pentru că n-am vrut să-ți spun, zise Bruno.

– Un prieten imaginar! Cinstit, Bruno, ești un caz fără speranță.

Bruno zâmbi deoarece știa două lucruri. În primul rând că trebuia să continue să mintă și în al doilea rând că, dacă cineva pe aici era un Caz fără Speranță, acela nu era el.

– Lasă-mă în pace, zise el. Vreau să citesc.

– Ei bine, de ce nu te întinzi în pat, nu închizi ochii și nu-l lași prietenul tău imaginar să-ți citească? întrebă Gretel, încântată că aflase despre el ceva care nu putea fi uitat prea repede. Te va scuti de o treabă.

– Poate că-l voi trimite să-ți arunce păpușile pe fereastră, amenință el.

– Fă asta și o să se ivească niște neplăceri serioase, zise Gretel, iar el știa ce voia să spună. Ei bine, spune-mi, Bruno. Ce faceți tu și prietenul tău imaginar, ce îl face așa de special?

Bruno se gândi. Își dădu seama că într-adevăr voia să vorbească despre Shmuel puțin mai mult și că ar putea să o facă, fără să trebuiască să-i spună adevărul în legătură cu existența lui.

– Vorbim despre toate, răspuse el. Îi povestesc despre casa noastră din Berlin și despre celelalte case și străzile și tarabele cu fructe și zarzavat și cafenelele și cum nu trebuie să te duci sâmbăta după-amiaza în oraș, dacă nu vrei să fii îmbrâncit de colo-colo, și despre Karl, și Daniel, și Martin, și cum au fost ei cei mai buni trei prieteni ai mei pe viață.

– Ce interesant! rosti Gretel sarcastică, deoarece recent își sărbătorise ziua de naștere, împlinise treisprezece ani și considera că sarcasmul era culmea sofisticării. Și el ce-ți spune?

– El îmi povestește despre familia lui și ceasornicăria deasupra căreia locuiau și aventurile pe care le-a avut venind aici și despre prietenii pe care îi are și oamenii pe care-i cunoaște și băieții cu care obișnuia să se joace, dar acuma n-o mai face deoarece au dispărut, fără măcar să-i spună la revedere.

– Sună grozav de amuzant, zise ea. Aș vrea să fie și prietenul *meu* imaginar.

– Și ieri mi-a spus că bunicul lui n-a mai fost văzut de zile întregi și nimeni nu știe unde este și de câte ori îl întreabă pe tatăl lui, acesta începe să plângă și-l strânge în brațe atât de tare, încât îi e teamă că o să-l sufoce.

Bruno ajunsese la sfârșitul propoziției și-și dădu seama că vocea îi devenise foarte caldă. Erau lucruri pe care Shmuel i le spusese cu adevărat, dar dintr-un motiv anume la ora aceea nu înțelesese cât de trist trebuie să se fi simțit prietenul lui. Acum însă, când le rostise el însuși cu voce tare, se simți îngrozitor că nu încercase atunci să spună ceva pentru a-l înveseli pe Shmuel și începuse să vorbească despre lucruri prostești, cum ar fi explorarea. „Mâine am să mă scuz pentru ceea ce am făcut“, își spuse el.

– Dacă tata ar ști că vorbești cu prieteni imaginari, te-ar reține înăuntru, zise Gretel. Cred că ar trebui să te oprești.

– De ce? întreabă Bruno.

– Pentru că e ceva nesănătos, răspunse ea. E primul simptom de nebunie.

Bruno dădu din cap.

– Nu cred că pot să mă opresc, zise el după o pauză foarte lungă. Nu cred că vreau asta.

– Ei bine, oricum, zise Gretel, care devenise din ce în ce mai prietenoasă cu fiecare secundă care trecea, am să păstrez secretul pentru mine, dacă asta vrei.

– Vezi tu, zise Bruno încercând să pară trist, probabil ai dreptate. Să nu spui nimănui, bine?

Ea clătină din cap.

– Nimănui. Cu excepția propriului meu prieten imaginar.

Lui Bruno i se tăie respirația.

– Ai și tu unul? întrebă el, închipuindu-și-o vorbind ore întregi cu o fată de vârsta ei din partea cealaltă a gardului, amândouă sarcastice.

– Nu, răspunse ea râzând. Am treisprezece ani, pentru numele cerului! Nu-mi pot permite să mă port ca un copil, așa ca tine.

Și cu aceasta ieși nervoasă din cameră și Bruno putu să o audă vorbind cu păpușile în camera de dincolo de hol, muștrându-le că făcuseră așa o harababură în timp ce ea era plecată, încât acum nu îi mai rămânea altceva de făcut decât să le aranjeze la loc. Ce-și închipuiau oare, că nu are nimic altceva mai bun de făcut cu timpul ei?

– Ce oameni! rosti apoi tare, înainte de a se apuca de treabă.

Bruno încercă să se întoarcă la cartea lui, dar își pierduse interesul și începu să privească ploaia și să se întrebe dacă Shmuel, indiferent unde se afla, se gândea la el și dacă îi lipseau discuțiile lor tot atât de mult ca și lui.

CAPITOLUL CINCISPREZECE

Ceva ce n-ar fi trebuit să facă

Timp de mai multe săptămâni ploaia căzu fără încetare, plouă și plouă, deci Bruno și Shmuel nu se văzură prea mult, așa cum le-ar fi plăcut. Când se întâlneau, Bruno descoperea că prietenul lui îl îngrijora, deoarece părea că devenea din ce în ce mai subțire cu fiecare zi ce trecea, iar fața i se făcuse din ce în ce mai cenușie. Câteodată aducea cu el mai multă pâine și brânză, pentru a le da lui Shmuel, și din când în când reușea să ascundă în buzunar și o bucată de prăjitură cu ciocolată, dar drumul de acasă până la locul din gard unde se întâlneau băieții era lung și uneori lui Bruno i se făcea foame pe drum. Astfel descoperi că o mușcătură din prăjitură ducea la alta și asta conducea la alta, iar când rămânea doar cu o îmbucătură știa că nu trebuia să i-o mai dea lui Shmuel, deoarece n-ar face decât să-i strice pofta de mâncare, fără să-l satisfacă.

Ziua de naștere a tatei se apropia și, cu toate că spusese că nu vrea tãmbãlau, mama organizã o petrecere pentru toți ofițerii de la Out-With, dar cel mai mare tãmbãlau fu cu pregãtirile. De fiecare datã cãnd se așeza pentru a întocmi noi planuri pentru petrecere, locotenentul Kotler se afla lângã ea ca sã o ajute, astfel încât pãrea cã cei doi întocmesc mai multe liste decãt ar fi putut avea vreodată nevoie.

Bruno decise sã întocmeascã și el o listã proprie. Însã o listã a motivelor pentru care nu-l plăcea pe locotenentul Kotler. Întâi, faptul cã nu zãmbea niciodatã și întotdeauna arãta ca și cum încerca sã gãseascã pe cineva cãruia sã-i înfrângã voința.

În rarele ocazii cãnd vorbea cu Bruno, îi spunea „omulețule“, ceea ce era extrem de neplãcut, deoarece, așã cum subliniase mama, încã nu terminase de crescut.

Ca sã nu mai aminteascã faptul cã se afla în permanențã în camera de zi împreunã cu mama și făcea glume cu ea, iar mama râdea de glumele lui mai mult decãt de cele ale tatei.

Odatã, cãnd Bruno privea lagãrul de la fereastra dormitorului sãu, vãzu un cãine apropiindu-se de gard și începând sã latre cu putere. Cãnd locotenentul Kotler îl auzi, se îndreptã direct spre cãine și-l împușcã.

Și mai era și aiureala aia cu Gretel care apărea de fiecare dată când era el prin preajmă.

Apoi, Bruno nu uitase nici seara aceea cu Pavel, chelnerul care în realitate era doctor, și cât de furios fusese tânărul locotenent.

De asemenea, de câte ori tata era chemat la Berlin într-o călătorie mai lungă, locotenentul se învârtea pe lângă casă, ca și cum ar fi avut cine știe ce sarcină: era acolo când Bruno se ducea la culcare și tot acolo era dimineață, chiar înainte de a se trezi.

Mai existau și alte nenumărate motive pentru care Bruno nu-l plăcea pe locotenentul Kotler, dar acestea fură primele care-i veniră în minte.

Într-o după-amiază, înainte de petrecerea onomastică, Bruno se afla în camera lui cu ușa deschisă, când îl auzi pe locotenentul Kotler sosind și vorbind cu cineva, deși nu putu să audă pe nimeni răspunzându-i. Câteva minute mai târziu, o auzi pe mama dând dispoziții în legătură cu ce mai era de făcut și pe locotenentul Kotler spunând:

– N-avea grijă, știe el care parte a feliei e unsă cu unt, după care râse într-un fel neplăcut.

Bruno se îndreptă spre camera de zi cu o carte nouă, pe care i-o dăduse tata, cu titlul *Insula como-rilor*, cu intenția de a se așeza acolo să citească o oră sau două, dar când ajunsese în coridor dădu peste locotenentul Kotler, care tocmai ieșea din bucătărie.

– Bună, omulețule, zise soldatul, rânjind la el disprețuitor, ca de obicei.

– Bună, răspunse Bruno, încruntându-se.

– Ce cauți pe aici?

Bruno îl privi fix și începu să se gândească la încă șapte motive pentru care nu-l putea suferi.

– Mă duc înăuntru să citesc o carte, zise el, indicând camera de zi.

Fără o vorbă, Kotler îi smulse cartea din mână și începu să o răsfoiască.

– *Insula comorilor*, comentă el. Despre ce e vorba?

– Ei bine, despre o insulă, începu Bruno rar, pentru a se asigura că soldatul îl poate urmări. Și pe ea există o comoară.

– Asta puteam să ghicesc și eu, zise Kotler, privindu-l de parcă ar fi vrut să îi facă cine știe ce, dacă ar fi fost fiul lui și nu fiul comandantului. Spune-mi ceva ce nu știi.

– Pe insulă e un pirat, adăugă Bruno. Îl cheamă Long John Silver. Și un băiat cu numele de Jim Hawkins.

– Un englez? întrebă Kotler.

– Da, răspunse Bruno.

– Hmmm, mârâi Kotler.

Bruno îl privi fix și se întrebă când îi va înapoia cartea. Nu părea deosebit de interesat de ea, dar când Bruno întinse mâna, o trase de-o parte.

– Regret, adăugă apoi întinzându-i-o din nou, însă când Bruno întinse iar mâna, o trase pentru a doua oară în lături. O, regret, repetă el și o mai întinse o dată, dar de data aceasta Bruno o înșfăcă, mai repede decât fu el în stare să o tragă. Ești rapid, nu-i așa? bombăni locotenentul Kotler printre dinți.

Bruno încercă să treacă de el, dar dintr-un motiv oarecare, locotenentul Kotler părea că astăzi voia să stea de vorbă cu el.

– E totul pregătit pentru petrecere? întrebă el.

– Ei bine, *eu* sunt pregătit, răspunse Bruno care, petrecând mult timp în ultima vreme cu Gretel, căpătase înclinația ei spre sarcasm. În numele tău nu pot vorbi.

– Vor fi o mulțime de oameni pe aici, zise locotenentul Kotler, inspirând adânc și privind în jur, ca și cum aceasta ar fi fost casa lui, nu a lui Bruno. Contăm pe cel mai bun comportament din partea ta, nu-i așa?

– Ei bine, *eu* așa mă voi purta, zise Bruno. Dar nu pot să vorbesc și pentru tine.

– Ai cam multe de spus pentru un omuleț, comentă locotenentul Kotler.

Bruno își îngustă ochii și își dori să fie mai înalt, mai puternic și cu opt ani mai mare. Furia explodă în el ca un balon și-l făcu să-și dorească să aibă curajul de a spune exact ce voia să spună. Una e, hotărî el, ca mama sau tata să-ți spună ce să faci –

era perfect rezonabil și de așteptat – dar era cu totul altceva să-ți spună un străin ce să faci. Chiar cineva cu un titlu pretențios de „locotenent“.

– O, Kurt, dragule, tot aici ești, zise mama, ieșind din bucătărie și venind spre ei. Am puțin timp liber acum, dacă... O! rosti ea, observându-l pe Bruno. Bruno! Ce faci aici?

– Mă duceam în camera de zi să citesc o carte, zise Bruno. Sau cel puțin am încercat.

– Ei bine, pentru moment fugi în bucătărie, zise ea. Am nevoie să vorbesc ceva personal cu locotenentul Kotler.

Și intrară amândoi în camera de zi, iar locotenentul Kotler îi închise ușa în nas.

Clocotind de furie, Bruno intră în bucătărie și avu cea mai mare surpriză a vieții lui. Acolo, stând la masă, departe de partea cealaltă a gardului, se afla Shmuel. Lui Bruno nu-i veni să-și creadă ochilor.

– Shmuel! rosti el. Ce faci aici?

Shmuel ridică ochii și fața lui îngrozită se luminează de un zâmbet larg când își văzu prietenul.

– Bruno! zise el.

– Ce faci aici? repetă Bruno, pentru că, deși încă nu înțelesese bine ce se întâmpla de cealaltă parte a gardului, era totuși ceva în legătură cu oamenii aceia care-l făcea să-și închipuie că nu trebuiau să vină aici, în casă.

– El m-a adus, răspuse Shmuel.

– El? întrebă Bruno. Doar nu vrei să spui că locotenentul Kotler?

– Ba da. A spus că e ceva de făcut aici, pentru mine.

Și, când Bruno se uită mai bine văzu pe masă așezate șaiszeci și patru de pahare mici, ca cele pe care le folosea mama când lua unul din siropurile ei medicinale, și lângă ele un castron cu apă caldă plină de spumă și o mulțime de șervețele de hârtie.

– Ce naiba faci? mai întrebă Bruno.

– Mi-au cerut să spăl paharele, răspuse Shmuel. Au spus că au nevoie de cineva cu degete subțiri.

Ca pentru a dovedi ceea ce Bruno știa deja, întinse mâna și acesta nu se putu opri să nu observe că semăna cu mâna scheletului pe care Herr Liszt îl adusese într-o zi când au studiat anatomia umană.

– Înainte n-am observat, zise el cu o voce plină de neîncredere, aproape adresându-se lui însuși.

– Ce n-ai observat? întrebă Shmuel.

Drept răspuns, Bruno întinse și el mâna, astfel că vârful degetelor lor mijlocii aproape se atinseră.

– Mâinile noastre, zise el. Sunt așa de diferite. Uită-te! Cei doi băieți se uitară în același timp. Diferența era ușor de remarcat. Deși Bruno era mic pentru vârsta lui și în mod categoric nu era gras,

mâna lui părea sănătoasă și plină de viață. Venele nu erau vizibile pe sub piele, iar degetele nu erau mai mici decât niște rămurele. Totuși, mâna lui Shmuel spunea altă poveste. Cum de au ajuns așa? întrebă Bruno.

– Nu știu, răspunse Shmuel. De obicei arătau ca ale tale, dar n-am observat când s-au schimbat. Toată lumea de pe partea mea a gardului arată acum așa.

Bruno se încruntă. Se gândea la oamenii cu pijamale în dungii și se întreba ce se întâmplă la Out-With dacă îi făcea pe oameni să arate atât de bolnavi. Nimic nu avea vreun un sens pentru el. Nevoind să se mai uite la mâna lui Shmuel, Bruno se întoarse și deschise frigiderul, scotocind înăuntru după ceva de mâncare. De la masa de prânz rămăsese o jumătate de pui umplut, și ochii lui Bruno sclipiră de încântare, pentru că puține lucruri în viață îi plăceau mai mult decât puiul rece, umplut cu salvie și ceapă. Luă un cuțit din sertar și-și tăie câteva felii zdravene, pe care le înfășură în umplutură înainte de a se întoarce din nou spre prietenul lui.

– Sunt foarte bucuros că ești aici, zise el, vorbind cu gura plină. Dacă n-ar trebui să speli paharele, aș fi putut să-ți arăt camera mea.

– Mi-a spus să nu mă mișc de aici, sau o să am necazuri.

– Nu mi-ar păsa de el, zise Bruno, încercând să arate mai curajos decât în realitate. Asta nu e casa lui, e a mea, și când tata e plecat eu comand aici. Poți să crezi că n-a citit niciodată *Insula comorilor*?

Shmuel arăta ca și cum nici nu-l asculta, în schimb ochii i se fixaseră pe bucățile de pui umplut, pe care Bruno le mușca din când în când. După o clipă Bruno își dădu seama la ce se uită, și se simți vinovat.

– Regret, Shmuel, adăugă repede. Ar fi trebuit să-ți dau și ție puțin pui. Ți-e foame?

– Asta e o întrebare pe care n-ar trebui să mi-o pui niciodată, răspunse Shmuel care, cu toate că nu o întâlnise în viața lui pe Gretel, știa și el câte ceva despre sarcasm.

– Așteaptă, am să-ți tai și ție puțin, răspunse Bruno, deschizând frigiderul și mai tăind trei felii zdravene.

– Nu, dacă se întoarce.... zise Shmuel, scuturând din cap repede și uitându-se spre ușă.

– Dacă se întoarce, cine? Vrei să spui că locotenentul Kotler?

– Sunt aici doar pentru a spăla pahare, zise el, privind disperat castronul cu apă din fața lui, apoi uitându-se la feliile de pui pe care i le întindea Bruno.

– N-o să-i pese, zise acesta, mirat cât de neli-niștit părea Shmuel. Nu e decât niște mâncare.

– Nu pot, zise Shmuel, scuturând din cap și arătând parcă gata să plângă. Se va întoarce, știu că așa va fi, continuă el încălecând propozițiile de grăbit ce era. Ar fi trebuit să le mănânc când mi le-ai oferit la început, acum e prea târziu, dacă le iau și vine și...

– Shmuel! Ascultă! interveni Bruno, făcând un pas înainte și punând feliile în mâna prietenului său. Mănâncă-le! Au mai rămas o mulțime și pentru ei – nu trebuie să fii îngrijorat de asta.

Băiatul privi fix carnea din mână, apoi ridică privirea spre Bruno cu niște ochi mari și recunoscători, dar îngroziți. Mai aruncă o privire spre ușă și apoi păru că ia o hotărâre, deoarece aruncă în gură toate cele trei felii deodată și le înghiți în câteva secunde.

– Ei bine, n-ar trebui să mănânci așa de repede, interveni Bruno. O să-ți facă rău.

– Nu-mi pasă, rosti Shmuel cu un zâmbet slab. Mulțumesc, Bruno.

Acesta îi zâmbi la rândul lui și era gata să-i mai ofere de mâncare, dar chiar în acel moment în bucătărie intră locotenentul Kotler, care se opri când îi văzu pe cei doi băieți vorbind. Bruno se uită la el, simțind cum atmosfera devine din ce în ce mai încărcată și văzând umerii lui Shmuel coborând, în timp ce întindea mâna după alt pahar pe care începu să-l spele. Ignorându-l pe Bruno,

locotenentul Kotler se îndreptă spre Shmuel și se uită fix la el.

– Ce faci? strigă el. Nu ți-am spus să speli paharele astea?

Shmuel dădu repede din cap și începu să tremure ușor, în timp ce lua alt șervet pe care îl înmuie în apă.

– Cine ți-a spus că ți-e permis să vorbești în casa asta? continuă Kotler. Îndrăznești să nu mi te supui?

– Nu, domnule, zise Shmuel încet. Regret, domnule.

Ridică ochii spre locotenentul Kotler, care se încruntă aplecându-se ușor înainte și clătinând din cap, în timp ce examina figura băiatului.

– Ai mâncat? întrebă el cu voce calmă, ca și cum de-abia îi venea să creadă.

Shmuel dădu din cap.

– Ai mâncat, insistă locotenentul Kotler. Ai furat ceva din frigider?

Shmuel deschise gura și o închise la loc. Apoi o deschise din nou, încercând să găsească cuvintele, fără să reușească. Se uită la Bruno, implorându-i din ochi ajutorul.

– Răspunde-mi! zbiră locotenentul Kotler. Ai furat ceva din frigider?

– Nu, domnule. El mi-a dat, răspunse Shmuel, lacrimile inundându-i ochii în timp ce-i arunca lui

Bruno o privire piezișă. E prietenul meu, mai adăugă el.

– Ce e...?!? încep locotenentul Kotler, privindu-l nedumerit pe Bruno. Ezită. Ce vrei să spui cum că e prietenul tău? întrebă el. Îl cunoști pe băiatul ăsta, Bruno?

Gura lui Bruno se deschise, încercând să-și amintească felul cum ți-o folosești când vrei să rostești „da“. Nu văzuse niciodată pe nimeni atât de îngrozit cum era Shmuel în acel moment și ar fi vrut să spună exact ceea ce putea să îmbunătățească situația, dar își dădu seama că nu era în stare; pentru că se simțea și el la fel de îngrozit.

– Îl cunoști pe băiatul ăsta? repetă Kotler cu voce și mai puternică. Ai vorbit cu prizonierii?

– Eu... era aici când am intrat, zise Bruno. Spăla pahare.

– Nu asta te-am întrebat, sublinie Kotler. L-ai mai văzut și înainte? Ai vorbit cu el? De ce spune că ești prietenul lui?

Bruno ar fi vrut să o ia la fugă. Îl ura pe locotenentul Kotler și, așa cum venea încet spre el, la tot ce se putu gândi era după-amiaza când îl văzuse împușcând un câine și seara când Pavel îl înfuriase atât de rău încât...

– Răspunde-mi, Bruno! mai zbieră Kotler, cu fața din ce în ce mai roșie. A treia oară nu te mai întreb.

– N-am vorbit niciodată cu el, zise repede Bruno. Nu l-am văzut niciodată în viața mea. Nu-l cunosc.

Locotenentul Kotler dădu din cap și părul mulțumit de răspuns. Foarte încet întoarse capul și se uită la Shmuel, care nu mai plângea, ci privea în jos, părând că încearcă să-și convingă sufletul să nu mai rămână în trupul lui firav, ci să iasă afară, să zboare pe ușă și să se ridice la cer, alunecând printre nori până ce va ajunge departe de aceste locuri.

– Termină de spălat toate paharele alea, rosti locotenentul Kotler cu o voce foarte scăzută, vorbind atât de încet încât Bruno de abia îl auzi. Era ca și cum toată furia lui se transformase în altceva. Nu chiar în opusul ei, ci ceva neașteptat și teribil. Apoi, adăugă el, vin să te iau și să te duc înapoi în lagăr, unde vom purta o discuție despre ce li se întâmplă băieților care fură. S-a înțeles?

Shmuel dădu din cap și luă alt șervețel cu care începu să curețe alt pahar; Bruno îl privi în timp ce degetele îi tremurau și își dădu seama că de teamă să nu spargă vreunul. Îi sări inima dar, cu toate că ar fi vrut, nu reuși să se uite în altă parte.

– Haide, omulețule, i se adresă locotenentul Kotler, venind spre el și înconjurându-i umeri cu un braț lipsit de prietenie. Te duci în camera de zi, îți citești cartea și-l lași pe acest mic... să-și termine treaba.

Folosise același cuvânt pe care-l folosise și față de Pavel când îl trimisese să găsească cauciucul.

Bruno dădu din cap, se întoarse și părăsi bucătăria fără să se uite înapoi. Stomacul i se răsucea și pentru o clipă avu impresia că e gata să vomite. Nu se simțise niciodată în viața lui așa de rușinat; nu-și imaginase niciodată că ar fi fost în stare să se comporte atât de crud. Se întreba cum un băiat, care credea despre el că e bun, poate să se comporte cu un prieten într-un mod atât de laș. Rămase în camera de zi ore întregi, dar nu putu să se concentreze asupra cărții și nici nu cuteză să se ducă înapoi în bucătărie, decât mai târziu în aceeași seară, după ce locotenentul Kotler se întorsese și-l luase pe Shmuel, ducându-l de acolo.

În toate după-amiezile care urmară, Bruno reveni la locul de lângă gard unde se întâlneau, dar nu-l mai găsi pe Shmuel acolo. După vreo săptămână fu convins că ceea ce făcuse fusese atât de teribil, încât nu va fi iertat niciodată, dar în cea de a șaptea zi fu fericit să-l vadă pe Shmuel că-l aștepta, stând pe pământ cu picioarele încrucișate ca de obicei și privind țărâna din fața lui.

– Shmuel, strigă alergând spre el, așezându-se jos și aproape plângând de ușurare și de regret. Îmi pare atât de rău, Shmuel! Nu știu de ce am făcut asta. Spune-mi că mă ierți.

– E în regulă, rosti Shmuel, privindu-l.

Pe față avea o mulțime de vânătăi și Bruno se strâmbă, uitând pentru moment să se mai scuze.

– Ce ți s-a întâmplat? întrebă apoi și nu mai așteptă răspunsul. De la bicicletă? Pentru că așa mi s-a întâmplat și mie la Berlin, acum vreo doi ani. Am căzut pentru că am pedalat prea repede și am avut vânătăi negre și albastre săptămâni întregi. Te doare?

– Nu le mai simt, răspuse Shmuel.

– Arată ca și cum te-ar durea.

– Nu mai simt nimic, rosti Shmuel.

– Ei bine, regret cele întâmplate săptămâna trecută, zise Bruno. Îl urăsc pe locotenentul Kotler. Crede că el e mare și tare pe aici, dar nu e. Ezită o clipă, nevrând să se sustragă vinei. Simțea nevoia să se mai scuze o dată și chiar voia să o facă. Îmi pare foarte rău, Shmuel, rosti cu voce clară. Nu-mi vine să cred că nu i-am spus adevărul. N-am trădat niciodată vreun prieten în felul acesta. Shmuel, mi-e rușine de mine însumi.

Când spuse asta, Shmuel zâmbi dând din cap, iar Bruno știu că fusese iertat. Apoi Shmuel făcu ceva ce nu făcuse niciodată înainte. Ridică partea de jos a gardului, așa cum făcea când Bruno îi aducea de mâncare, dar de această dată prin spațiul creat întinse mâna și o ținu așa, așteptând până ce Bruno făcu același lucru și cei doi băieți își strânseseră mâinile și-și zâmbiră unul altuia.

Fu pentru prima oară când se atinseră.

CAPITOLUL ȘAISPREZECE

Tunsoarea

Trecuse aproape un an de când Bruno sosise acasă și o găsisse pe Maria împachetându-i lucrurile și amintirile despre viața de la Berlin aproape se șterseseră. Când se gândea în urmă nu putea să-și aducă aminte decât că Martin și Karl erau doi dintre cei mai buni trei prieteni ai lui pe viață dar, deși încerca cu toată puterea, nu-și mai amintea cine era cel de-al treilea. Și atunci se întâmplă ceva, astfel că pentru două zile părăsiseră Out-With și să se întorseseră la fosta lor casă: murise bunica și familia trebui să se ducă la înmormântare.

În timp ce se afla acolo, Bruno își dădu seama că nu mai era la fel de mic cum fusese când plecaseră de acasă, deoarece putea să vadă lucruri pe care nu putuse să le vadă înainte și, când rămaseră mai mult timp în casă, se putu uita pe fereastra de la mansardă și văzu tot Berlinul fără să fie nevoie să se ridice în vârful picioarelor.

Bruno n-o mai văzuse pe bunica lui de când părăsise Berlinul, dar se gândise la ea aproape în fiecare zi. Ceea ce-și amintea cel mai bine erau spectacolele pe care ea împreună cu el și cu Gretel le dădeau de Crăciun și de aniversări și cum întotdeauna îi făcea costumul care se potrivea cel mai bine, indiferent ce rol juca. Gândul că niciodată nu vor mai putea face asta îl întristă foarte mult.

Cele două zile petrecute la Berlin fuseseră și ele triste. La înmormântare Bruno, și Gretel și tata și mama și bunicul stătuseră în primul rând, tata purtând cea mai impresionantă uniformă a lui, scrobită și călcată, și toate decorațiile. Mama îi spusese lui Bruno că tata era deosebit de trist, pentru că se certase cu bunica și nu mai reușise să se împace cu ea înainte de a muri.

La biserică erau o mulțime de coroane și tata era foarte mândru că una dintre ele fusese trimisă de Fury, dar când mama auzise asta, spusese că bunica s-ar fi răsucit în mormânt dacă ar fi știut.

Când s-au înapoiat la Out-With, Bruno se simți aproape încântat. Casa de aici devenise acum căminul lui și încetase să mai fie îngrijorat de faptul că avea doar trei niveluri, și nu cinci, și nu-l mai plictisea atât de mult că soldații veneau și plecau, ca și cum erau stăpânii locului. Încet, începu să i se pară că, la urma urmei, lucrurile nu erau chiar așa de rele aici, mai ales de când îl întâlnise pe Shmuel. Știa că erau destule motive pentru a fi încântat,

cum ar fi faptul că acum tata și mama păreau tot timpul veseli și mama nu trebuia să-și mai facă siesta de după-amiază atât de des sau să bea atâtea siropuri medicinale. Iar Gretel trecea printr-o fază – vorba mamei – așa că avea grijă să nu-i stea în cale.

Mai era și faptul că locotenentul Kotler fusese transferat de la Out-With și nu se mai afla prin preajmă, pentru a-l face pe Bruno furios și supărat tot timpul. (Plecarea lui intervenise brusc, și în legătură cu asta existaseră o groază de urlete între tata și mama, noaptea târziu, însă în mod categoric plecase și nu urma să mai revină; Gretel era de neconsolat.) Și mai era un motiv pentru care era încântat: nimeni nu-i mai spunea „omulețule“.

Dar cea mai minunată treabă era că avea un prieten cu numele Shmuel.

Se bucura mergând pe lângă gard în fiecare după-amiază și era încântat să vadă că în ultimele zile prietenul lui părea mult mai fericit, iar ochii lui parcă nu mai erau atât de înfundați în orbite, deși trupul îi era ridicol de slab, iar fața de un cenușiu neplăcut.

Într-o zi, în timp ce stătea în fața lui, în locul obișnuit, Bruno remarcă:

– Asta e cea mai ciudată prietenie care a existat vreodată.

– De ce?

– Deoarece cu toți ceilalți băieți, cu care am fost cândva prieten, puteam să mă joc, răspunse el. Noi

doi însă nu ne-am jucat niciodată împreună. Tot ce facem este să stăm aici și să vorbim.

– Mie îmi place să stăm aici și să vorbim, răspunse Shmuel.

– Ei bine, și mie, afirmă Bruno. Dar e păcat că nu putem să facem din când în când și ceva mai captivant. Poate puțină explorare. Sau o partidă de fotbal. Nu ne-am văzut niciodată unul pe altul fără să avem între noi gardul de sârmă.

Bruno făcea adesea comentarii de genul acesta, deoarece voia să creadă că incidentul de acum câteva luni, când negase prietenia lui cu Shmuel, nu avusese loc niciodată. Încă se mai ruga în sinea lui și se simțea prost pentru modul în care se comportase, deși Shmuel, spre lauda lui, părea să fi uitat deja întâmplarea.

– Poate că într-o zi așa vom face, zise Shmuel. Dacă ne vor da drumul vreodată.

Bruno începu să se gândească din ce în ce mai des la cele două părți ale gardului și în primul rând la motivul pentru care se afla gardul acolo. Se gândi să vorbească cu tata sau cu mama despre asta, dar bănuia că se vor înfuria, sau îi vor spune ceva neplăcut despre Shmuel și familia lui, așa că în loc de asta făcu ceva destul de neobișnuit. Hotărî să stea de vorbă cu Cazul fără Speranță.

Camera lui Gretel se schimbase destul de mult față de ultima dată când fusese el înăuntru. În primul rând, nu se mai vedea nici o păpușă. Într-o

după-amiază, cam cu o lună înainte, în perioada în care locotenentul Kotler părăsise Out-With, Gretel hotărâse că nu-i mai plac păpușile, le pusese în patru saci mari și le aruncase. În locul lor atârname harta Europei pe care i-o dăduse tata și zilnic înfigea în ea niște ace, pe care le muta întotdeauna după ce citea ziarul de dimineață. Bruno se gândi că probabil înnebunise. Totuși, nu-l mai ironiza și nici nu-l mai certa atât de des ca de obicei, așa că i se păru că n-ar fi rău să aibă o discuție cu ea.

– Bună, rosti după ce bătu politicos la ușă, deoarece știa ce furioasă devenea când intra fără să facă așa.

– Ce vrei? întrebă Gretel, care stătea la masa de toaletă, încercând noi pieptănături.

– Nimic, zise Bruno.

– Atunci pleacă.

Bruno dădu din cap, dar intră înăuntru și se așeză pe marginea patului. Gretel îl văzu cu coada ochiului, dar nu mai spuse nimic.

– Gretel, începu el până la urmă, pot să te întreb ceva?

– Dacă o faci repede, răspunse ea.

– Totul aici la Out-With... începu el, dar ea îl întrerupse imediat.

– Nu i se spune Out-With, Bruno, zise furioasă, ca și cum aceasta ar fi fost cea mai mare greșeală făcută de cineva în toată istoria omenirii. De ce nu poți pronunța corect?

– Dar așa se numește, Out-With, protestă el.

– Nu-i adevărat, insistă ea, pronunțând corect numele lagărului.

Bruno se încruntă și totodată ridică din umeri.

– Așa am spus și eu, zise el.

– Nu, nu așa. Oricum, nu intenționez să mă cert cu tine, rosti Gretel, pierzându-și deja răbdarea, și așa foarte puțină. Deci, ce este? Ce vrei să știi?

– Vreau să știu ceva despre gard, zise el ferm, hotărând că acesta era cel mai important lucru cu care să înceapă. Vreau să știu de ce se află aici.

Gretel se răsuci pe scaun și-l privi curioasă.

– Vrei să spui că nu știi? întrebă ea.

– Nu, răspunse Bruno. Nu înțeleg de ce nu ni se permite să mergem în partea cealaltă. Ce e rău în legătură cu noi, că nu putem să mergem dincolo să ne jucăm?

Gretel îl privi fix, apoi deodată începu să râdă, oprindu-se doar când observă că Bruno era foarte serios.

– Bruno, zise Gretel cu voce nevinovată, pentru ea fiind lucrul cel mai evident din lume, gardul nu există pentru a ne opri pe noi să mergem acolo. Există pentru a-i opri pe ei să vină aici.

Bruno reflectă adânc, dar asta nu făcu lucrurile mai clare.

– Dar de ce? întrebă el.

– Deoarece ei trebuie să fie ținuți împreună, explică Gretel.

– Împreună cu familiile lor, vrei să spui?

– Ei bine, da, cu familiile lor. Dar și cu semenii lor.

– Ce înțelegi prin semenii lor?

Gretel oftă și scutură din cap.

– Cu ceilalți evrei, Bruno. Nu știai asta? De asta trebuie să fie ținuți împreună. Nu pot să se amestece cu noi.

– Evrei, rosti Bruno, încercând pronunția. Chiar îi plăcea felul cum sună. Evrei, repetă el. Toți oamenii de partea cealaltă a gardului sunt evrei?

– Da, așa e, zise Gretel.

– Noi nu suntem evrei?

Gretel deschise mare gura, parcă ar fi fost plesnită peste față.

– Nu, Bruno, sublinie ea. Nu, în mod categoric nu suntem. Și tu n-ar fi trebuit să spui niciodată ceva de genul acesta.

– Dar, de ce nu? Atunci, ce suntem noi?

– Noi suntem... începu Gretel, dar trebui să se oprească pentru a reflecta. Noi suntem... repetă ea, dar nu era prea sigură care era răspunsul corect la această întrebare. Ei bine, noi nu suntem evrei, zise ea în final.

– Știu că nu suntem, admise Bruno frustrat. Dar te întreb, dacă nu suntem evrei, ce suntem?

– Suntem opusul lor, zise Gretel, răspunzând repede și părând satisfăcută de răspuns. Da, asta e. Noi suntem opusul lor.

– În regulă, zise Bruno, încântat că în sfârșit își fixase asta în minte. Și Opusul locuiește de partea aceasta a gardului, iar evreii de partea cealaltă.

– Așa e, Bruno.

– Atunci evreilor nu le place de Opus.

– Nu, nouă nu ne place de ei, prostule.

Bruno se încruntă. Lui Gretel i se spusese de nenumărate ori că nu-i este permis să-l facă prost, dar ea continua să-l jignească.

– Ei bine, de ce nu ne place de ei? întrebă el.

– Pentru că sunt evrei, zise Gretel.

– Așa! Deci Opusul și evreii nu se înțeleg.

– Nu, Bruno, spuse Gretel foarte încet, deoarece descoperise ceva neobișnuit în părul ei și acum îl examina atentă.

– Ei bine, nu se poate ca cineva să-i adune împreună și...

Dar fu întrerupt brusc de sunetul scos de Gretel, sunet care se transformă într-un țipăt pătrunzător, care o trezi pe mama din siesta de după-amiază și o făcu să vină în goană în dormitor.

În timp ce încerca noi pieptănături, Gretel descoperise un ou micuț, nu mai mare decât vârful unui ac. Îl arată mamei, care se uită prin părul ei, despărțindu-l grăbită în șuvițe, înainte de a se îndrepta spre Bruno și a face același lucru și cu el.

– O, nu-mi vine să cred, zise mama furioasă. Știam că așa se va întâmpla, într-un astfel de loc.

Se dovedi că atât Gretel, cât și Bruno aveau păduchi; Gretel trebui să fie tratată cu un șampon special care mirosea oribil, după care rămase în camera ei ore întregi, cu ochii lăcrimând.

Și Bruno fu șamponat, dar după aceea tata hotărî că cel mai bine ar fi să taie răul de la rădăcină, astfel că luă o lamă și îl rase pe Bruno în cap, acțiune ce-l făcu să plângă. Nu dură mult și privea cu groază cum părul îi zbura din cap și ateriza pe dușumea la picioarele lui, dar tata spunea că de exact așa ceva era nevoie.

După aceea, Bruno se privi în oglinda de la baie și simți că-i vine rău. Acum, capul lui arăta oribil, pentru că era chel, iar ochii păreau enormi. Aproape se sperie de ceea ce reflecta oglinda.

– Nu-ți face griji, îl asigură tata. O să crească la loc. E nevoie doar de câteva săptămâni.

– Murdăria de aici a provocat asta, zise mama. Dacă unii oameni ar putea să vadă efectul pe care îl are locul acesta asupra noastră, a tuturor!

Când se privise în oglindă, Bruno nu se putuse abține să nu observe cât de mult semăna acum cu Shmuel și să se întrebe dacă nu cumva toți oamenii din partea cealaltă a gardului avuseseră păduchi, de aceea aveau capetele rase.

Când, în ziua următoare, își văzu prietenul, Shmuel începu să râdă de el, ceea ce îi scăzu și mai mult încrederea în sine.

- Acum arăt exact ca tine, zise Bruno trist, ca și cum era ceva îngrozitor de admis.
- Doar că ești mai gras, admise Shmuel.

CAPITOLUL ȘAPTESPREZECE

Mama își urmează propriul drum

În următoarele câteva săptămâni, mama arăta din ce în ce mai nefericită de viața de la Out-With și Bruno înțelegea perfect de bine cauza. La urma urmei, când sosiseră aici urâse și el locul, pentru că nimic nu semăna cu ce avusese acasă și îi lipseau cei trei cei mai buni prieteni pe viață. Dar, cu timpul, pentru el situația se schimbase, în special datorită lui Shmuel, care devenise mai important decât fuseseră vreodată Karl sau Daniel sau Martin. Mama însă nu avea un Shmuel al ei. Nu era nimeni cu care să stea de vorbă și singura persoană cu care fusese oarecum prietenă – tânărul locotenent Kotler – fusese transferată în altă parte.

Deși încercase să nu fie unul dintre acei băieți care-și petrec timpul spionând prin gaura cheii sau ascultând prin hornul șemineului, într-o după-amiază Bruno trecea pe lângă biroul tatălui în timp ce mama și tata erau înăuntru, purtând una dintre

discuțiile lor. Nu intenționase să tragă cu urechea, dar vorbeau tare și nu putu să nu audă.

– E oribil, zicea mama. Pur și simplu oribil. Nu mai pot să rabd.

– Nu avem de ales, zicea tata. Aceasta e sarcina noastră și...

– Nu, aceasta e sarcina *ta*, sublinie mama. Sarcina *ta*, nu a noastră. Rămâi, dacă vrei.

– Și ce va crede lumea, întrebă tata, dacă vă dau voie ție și copiilor să vă înapoiți la Berlin fără mine? Vor pune întrebări despre obligația mea de a munci aici.

– Muncă? strigă mama. Numești asta muncă?

Bruno nu auzi mai mult, deoarece vocile se apropiau de ușă și exista posibilitatea ca mama să iasă afară ca o furtună, în căutarea unui sirop medicinal, așa că urcă scările în fugă. Totuși, auzise destul pentru a-și da seama că se ivise ocazia să se întoarcă la Berlin și, spre surpriza lui, nu-și putea da seama ce simte în legătură cu asta.

O parte din el își aducea aminte că îi plăcuse viața acolo, dar se schimbaseră așa de multe lucruri! Karl și ceilalți doi cei mai buni prieteni, ale căror nume nu putea să și le amintească, probabil că l-au uitat. Bunica a murit și de bunicul aproape nu mai auzise nimic; tata spunea că devenise senil.

Pe de altă parte, se obișnuise cu viața la Out-With: de Herr Liszt nu-i mai păsa, cu Maria devenise mai prieten decât fusese la Berlin, Gretel

încă mai trecea printr-o fază și el avea grijă să nu-i stea în cale (părea că nu mai e chiar așa un Caz fără Speranță ca până acum), iar întâlnirile de după-amiază cu Shmuel îl umpleau de fericire.

Bruno nu știa ce să simtă și hotărî că, indiferent ce se va întâmpla, va accepta situația fără să se plângă.

Timp de câteva săptămâni, nu se schimbă absolut nimic; viața lor continuă la fel. Tata petrecea cel mai mult timp ori în birou, ori de partea cealaltă a gardului. Mama era foarte liniștită în timpul zilei și avea imens de multe sieste de după-amiază, unele dintre ele nu chiar după-amiaza, ci chiar și înainte de prânz, iar Bruno era îngrijorat pentru sănătatea ei, deoarece nu cunoscuse niciodată pe nimeni care să aibă nevoie de atât de multe siropuri medicinale. Gretel stătea în camera ei concentrându-se asupra hărților pe care le atârnase pe pereți și consulta ore întregi ziarele înainte de a muta acele câte puțin. (Herr Liszt era deosebit de încântat de această activitate a ei.)

Iar Bruno făcea exact ceea ce se pretindea de la el, nu mai făcea probleme și se bucura că are un prieten secret, de care nu știa nimeni.

Apoi, într-una din zile, tata îi convocă pe Bruno și pe Gretel în biroul lui și-i informă despre schimbările ce vor avea loc.

– Stați jos, copii, zise el, indicând cele două fotolii mari din piele, pe care de obicei li se spunea să nu se așeze, când aveau ocazia să viziteze biroul

tatălui, din cauza mâinilor lor murdare. Tata stătea la birou. Am hotărât să facem câteva schimbări, continuă el, arătând puțin cam trist. Spuneți-mi: sunteți fericiți aici?

– Da, tată, sigur că da, răspunse Gretel.

– Categorie, tată, zise și Bruno.

– Și nu vă lipsește deloc Berlinul?

Copiii făcură o pauză de o clipă privindu-se unul pe celălalt și întrebându-se care dintre ei trebuie să încerce să răspundă.

– Ei bine, *mie* îmi lipsește teribil, spuse până la urmă Gretel. Mi-ar plăcea să am din nou câteva prietene.

Bruno zâmbi, gândindu-se la secretul lui.

– Prietene... rosti tata, dând din cap. Da, m-am gândit adesea la asta. Probabil că uneori v-ați simțit foarte singuri.

– Foarte singuri, confirmă Gretel cu voce fermă.

– Ție Bruno... întrebă tata, uitându-se la el. Și ție îți lipsesc prietenii?

– Ei bine, da, zise el, studiindu-și cu grijă răspunsul. Dar cred că, indiferent unde m-aș duce, mi-ar lipsi cineva.

Era o aluzie indirectă la Shmuel, dar nu voia să fie mai explicit de atât.

– Dar ți-ar plăcea să te întorci la Berlin? întrebă tata. Dacă s-ar ivi ocazia?

– Toți? întrebă Bruno.

Tata scoase un oftat adânc și scutură din cap.

– Mama, Gretel și cu tine. Înapoi, în fosta noastră casă din Berlin. Ți-ar plăcea asta?

Bruno reflectă.

– Ei bine, nu mi-ar plăcea dacă n-ai fi și tu acolo, afirmă el, deoarece acesta era adevărul.

– Așa că ai prefera să stai aici, cu mine?

– Aș prefera ca toți patru să fim împreună, zise el, incluzând-o în silă și pe Gretel. Indiferent dacă ar fi la Berlin sau la Out-With.

– O, Bruno! rosti Gretel exasperată, și el nu-și dădu seama dacă din cauză că îi distrugea planurile de întoarcere acasă sau din cauză (cum spunea ea) că el continua să pronunțe greșit numele căminului lor de aici.

– Ei bine, pentru moment mi-e teamă că acest lucru e imposibil, interveni tata. Mi-e teamă că Fury nu mă va elibera de sarcina pe care o am. Mama, pe de altă parte, consideră că ar fi timpul ca voi trei să vă întoarceți la Berlin, să redeschideți casa și, când mă gândesc la asta... Făcu o pauză de o clipă privind afară pe fereastra din stânga – fereastra prin care se vedea lagărul din partea cealaltă a gardului. Când mă gândesc la asta, poate că are dreptate. Poate că asta nu e un loc pentru copii.

– Există sute de copii aici, sări Bruno fără să se gândească prea mult la ce spune. Doar că sunt de partea cealaltă a gardului.

Remarca fu urmată de tăcere, dar nu semăna cu o tăcere normală, aceea care intervenea când nu

mai vorbea nimeni. Era ca o tăcere plină de zgomot. Tata și Gretel se uitau la el și el clipi surprins.

– Ce vrei să spui, că există sute de copii aici? întrebă tata. Ce știi tu despre ce se întâmplă aici?

Bruno deschise gura să răspundă, dar se temu că-și va provoca mari neplăceri dacă va da în vileag prea multe.

– Pot să-i văd de la fereastra dormitorului meu, zise el în sfârșit. Sunt foarte departe, desigur, dar par să fie sute. Toți îmbrăcați cu pijamale în dungi.

– Pijamale în dungi, adevărat, rosti tata, dând din cap. Și tu te-ai uitat la ei, nu-i așa?

– Ei bine, i-am văzut, afirmă el. Nu sunt sigur dacă e același lucru.

Tata zâmbi.

– Foarte bine, Bruno, zise el. Și ai dreptate, nu e același lucru. Ezită din nou și apoi dădu iar din cap, ca și cum luase deja o hotărâre. Da, are dreptate, zise el cu glas tare, dar fără să se uite nici la Gretel, nici la Bruno. Categorie are dreptate. Ați stat aici destul de mult timp. A venit vremea să plecați acasă.

Și astfel hotărârea a fost luată. Se trimise vorbă să se facă ordine și curățenie în casă, să se spele geamurile, să se lustruiască balustrada, să se calce lenjeria, să se facă paturile și tata anunță că mama, Gretel și Bruno vor sosi la Berlin într-o săptămână.

Bruno descoperi că nu dorea asta atât de mult cum s-ar fi așteptat și îi era teamă de momentul când va trebui să-i spună noutățile lui Shmuel.

CAPITOLUL OPTSPREZECE

Plănuind aventura finală

A doua zi după ce tata îi spuse lui Bruno că în curând se va întoarce la Berlin, Shmuel nu veni la gard, ca de obicei. Și nici în următoarea zi nu apăru. Apoi nici în cealaltă. Când Bruno ajunse la locul obișnuit, nimeni nu ședea pe pământ cu picioarele încrucișate, așa că așteptă zece minute. Când fu gata să se întoarcă acasă, extrem de îngrijorat că va trebui să părăsească Out-With fără să-și mai vadă prietenul, un punct din depărtare deveni o pată și aceasta deveni un strop și acesta deveni o siluetă care deveni apoi un băiat într-o pijama în dungi.

Bruno zâmbi larg când văzu silueta aceea venind spre el și se așeză pe pământ, scoțând din buzunar bucata de pâine și mărul pe care le adusese cu el, pentru Shmuel. Dar chiar și de la distanță putu să-și dea seama că prietenul lui arăta și mai nefericit ca de obicei și când ajunse lângă gard nu întinse mâna după alimente, cu obișnuita lui nerăbdare.

– Am crezut că n-ai să mai vii, rosti Bruno. Am venit și ieri și alaltăieri și n-ai fost aici.

– Regret, zise Shmuel. S-a întâmplat ceva.

Bruno îl privi și-și miji ochii, încercând să ghicească ce putea să fie. Se întreba dacă nu cumva i se spusese deja lui Shmuel că el pleca acasă: la urma urmei, coincidențe ca aceasta se întâmplau, așa cum era și faptul că Bruno și Shmuel se născuseră în aceeași zi.

– Ei bine, întreabă Bruno. Ce este?

– Papa, zise Shmuel. Nu putem să-l găsim.

– Nu puteți să-l găsiți? Foarte ciudat. Vrei să spui că s-a pierdut?

– Așa presupun, zise Shmuel. Luni era aici, apoi s-a dus la lucru împreună cu alți oameni și nimeni nu s-a mai întors.

– Și nu ți-a scris vreo scrisoare? întreabă Bruno. Sau să-ți lase un bilet în care să-ți spună când se întoarce?

– Nu, răspunse Shmuel.

– Ce ciudat, repetă Bruno. L-ai căutat? mai întreabă el după o clipă.

– Sigur că da, rosti Shmuel, suspinând. Am făcut ceea ce ai spus tu mereu. Am făcut explorări.

– Și n-ai găsit nici o urmă?

– Nici una.

– Ei bine, e foarte surprinzător, comentă Bruno. Dar eu cred că trebuie să existe o explicație simplă.

– Și care ar fi asta? întrebă Shmuel.

– Eu cred că oamenii au fost duși la lucru în alt oraș și a trebuit să rămână acolo câteva zile, până termină treaba. Oricum, aici serviciul nu e prea bun. Mă aștept să se întoarcă într-o zi, două.

– Sper, zise Shmuel, care părea gata să plângă. Nu știu ce vom face fără el.

– Aș putea să-l întreb pe tata, dacă vrei, propuse Bruno cu prudență; spera ca Shmuel să nu fie de acord.

– Nu cred că ar fi o idee prea bună, răspunse acesta, ceea ce – spre dezamăgirea lui Bruno – nu era chiar o respingere categorică.

– De ce nu? întrebă el. Tata cunoaște foarte bine viața din partea cealaltă a gardului.

– Nu cred că soldații ne plac, afirmă Shmuel. Ei bine, adăugă el cu ceva ce semăna cu un zâmbet, atât cât putuse el să schițeze. Știu că nu ne plac. De fapt, ne urăsc.

Bruno se așeză jos, surprins.

– Sunt sigur că nu te urăsc, zise el.

– Ba da, susținu Shmuel, aplecându-se înainte cu ochii îngustați și buzele strânse de furie. Dar, e în regulă, pentru că și eu îi urăsc pe ei. Îi urăsc, repetă el cu putere.

– Pe tata nu-l urăști, nu-i așa? întrebă Bruno.

Shmuel își mușcă buzele și nu răspunse. Îl văzuse pe tatăl lui Bruno în nenumărate rânduri și

nu înțelegea cum putea un astfel de om să aibă un fiu atât de prietenos și de amabil.

– Oricum, continuă Bruno după o pauză, nevrând să mai discute acest subiect, am și eu ceva să-ți spun.

– Adevărat? întrebă Shmuel privindu-l plin de speranță.

– Da. Mă întorc la Berlin.

Shmuel rămase cu gura căscată de surpriză.

– Când? întrebă el cu voce sugrumată.

– Deci, azi e joi, răspunse Bruno. Plecăm sâmbătă după-masă.

– Pentru cât timp? mai întrebă Shmuel.

– Cred că pentru totdeauna, zise Bruno. Mamei nu-i place la Out-With – spune că nu e un loc unde să-ți crești copiii – așa că tata rămâne aici la treabă, pentru că Fury are planuri mari pentru el, dar noi ceilalți ne ducem acasă.

Rostise cuvântul „acasă“, în ciuda faptului că acum nu mai era sigur unde era de fapt „casa“ lui.

– Așa că n-am să te mai văd? întrebă Shmuel.

– Ei bine, poate cândva, răspunse Bruno. Ai putea să vii la Berlin, într-o vacanță. La urma urmei, nu poți să stai aici pentru totdeauna. Poți oare?

Shmuel dădu din cap.

– Presupun că nu, zise el trist. Dacă pleci, n-am să mai am pe nimeni cu care să stau de vorbă, adăugă apoi.

– Nu, rosti Bruno. Ar fi vrut să adauge: „Și mie îmi vei lipsi, Shmuel“, dar descoperi că îi era jenă s-o spună. Așa că mâine va fi ultima oară când ne vom mai vedea, continuă el. Va trebui să ne luăm rămas-bun. Voi încerca să-ți aduc ceva special de mâncare. Shmuel dădu din cap, dar nu găsi cuvinte pentru a spune cât de trist era. Aș vrea să ne jucăm amândoi, adăugă Bruno după o lungă pauză. Măcar o dată. Pentru a ne aminti după aceea.

– Și eu aș vrea, zise Shmuel.

– Am stat de vorbă mai mult de un an și nu ne-am jucat niciodată. Și știi ceva? În tot acest timp, de la fereastra dormitorului meu m-am uitat la locul unde stai tu și n-am reușit să-mi dau seama ce este acolo.

– Nu ți-ar plăcea, afirmă Shmuel. Casa voastră e mult mai drăguță.

– Totuși, aș vrea să văd ce e, zise Bruno.

Shmuel se gândi câteva clipe, apoi întinse mâna și o băgă pe sub gard ridicându-l puțin, cam atât cât un băiat mic, poate de mărimea și forma lui Bruno, să se poată strecura pe dedesubt.

– Ei bine, rosti Shmuel. Atunci de ce n-o faci? Bruno clipi și reflectă.

– Nu cred că mi s-ar da voie, zise el cu îndoială.

– Probabil că nu ți s-ar fi dat voie nici să vii aici și să vorbești cu mine zilnic, comentă Shmuel. Totuși, ai făcut-o, nu-i așa?

– Dar dacă aş fi fost prins, aş fi avut mari neplăceri, spuse Bruno, fiind sigur că mama și tata n-ar fi fost de acord.

– Asta e adevărat, zise Shmuel, dând drumul gardului să cadă la loc și privind în pământ cu lacrimi în ochi. Presupun că am să te văd mâine, pentru a ne lua la revedere.

O clipă, nici unul dintre băieți nu mai rosti o vorbă. Deodată Bruno avu o idee grozavă.

– Doar dacă nu... începu el, gândindu-se puțin, pentru a permite planului să se contureze mai bine în minte. Își duse mâna la cap și simți că acolo unde de obicei avea păr, acum erau doar niște țepi scurți. Îți amintești că mi-ai spus că semăn cu tine? îl întrebă pe Shmuel. De când am fost ras în cap?

– Doar că ești mai gras, recunosc Shmuel.

– Ei bine, dacă e așa, comentă Bruno, și dacă aş avea și eu o pijama în dungii, aş putea să vin acolo în vizită și nimeni n-ar observa.

Figura lui Shmuel se luminează și zâmbi larg.

– Așa crezi? întrebă el. Ai face asta?

– Sigur că da, răspunse Bruno. Ar fi o aventură grozavă. Aventura noastră finală. În sfârșit, aş putea să fac niște explorări.

– Și ai putea să mă ajuți să-l caut pe papa, zise Shmuel.

– De ce nu? confirmă Bruno. Vom face o plimbare pe acolo și vom vedea dacă putem găsi o

dovadă. Asta e întotdeauna o treabă inteligentă când faci explorări. Singura problemă este obținerea unei pijamale în dungii.

Shmuel dădu din cap.

– Asta e în regulă, comentă el. Există o baracă unde le țin. Pot să iau una de mărimea mea și să ți-o aduc. Astfel, ai putea să te schimbi și să mergem să-l căutăm pe papa.

– Minunat, rosti Bruno cuprins de entuziasmul momentului. S-a stabilit.

– Ne întâlnim mâine la aceeași oră, zise Shmuel.

– De data asta să nu întârzii, îl atenționează Bruno, ridicându-se în picioare și scuturându-se de praf. Și nu uita pijamaua în dungii.

În după-amiaza aceea, ambii băieți pleacă acasă foarte bine dispuși. Bruno își imagina că-l așteaptă o aventură grozavă și în sfârșit va avea ocazia să vadă ce este în realitate de partea cealaltă a gardului, înainte de a se întoarce la Berlin – nemaivorbind și că va întreprinde o mică explorare serioasă – iar Shmuel întrezărea șansa de a avea pe cineva care să-l ajute să-și găsească tatăl. Una peste alta, părea un plan foarte inteligent și un mod minunat de a-și spune la revedere.

CAPITOLUL NOUASPREZECE

Ce s-a întâmplat a doua zi

A doua zi – vineri – era o zi ploioasă. Dimineața, când Bruno se trezi și se uită pe fereastră, fu decepționat văzând că plouă. Dacă astăzi n-ar fi fost ultima zi pe care el și Shmuel mai puteau să o petreacă împreună – fără să mai menționeze faptul că aventura era foarte emoționantă, în special pentru că implica o deghizare – ar fi renunțat și ar fi așteptat o după-amiază fără ploaie, de săptămâna viitoare, când nu avea nimic special în program.

Orele însă înaintau și nu știa ce să facă. Însă era doar dimineață și se puteau întâmpla multe până după-amiază, când cei doi băieți se întâlneau de obicei. Până atunci, sigur ploaia va înceta.

Se uită afară pe fereastră în timpul cursurilor de dimineață cu Herr Liszt, dar nu văzu nici un semn de domolire a ploii, care cădea zgomotos lovindu-se de geam. Apoi privi din bucătărie, în timpul prânzului, când în mod clar ploaia se mai potolise și de

după un nor negru apărură chiar câteva de raze de soare. În timpul lecției de istorie și geografie de după-amiază privi din nou afară, dar ploaia cădea din nou, cu și mai mare putere, amenințând să spargă geamul.

Din fericire, în jurul orei când Herr Liszt plecă, ploaia se opri, așa că Bruno își puse o pereche de ghete și cel mai bun fulgarin al lui și așteptă ca drumul să fie liber, după care părăsi casa.

Ghetele lipăiau prin noroi, dar el se bucura de plimbare mai mult decât oricând. Cu fiecare pas părea că e gata să se împiedice și să cadă, totuși nu se întâmplă și reuși să-și păstreze echilibrul, chiar și într-un moment deosebit de periculos, când, ridicând piciorul stânga, gheata se înțepeni în noroi și rămase desculț.

Se uită la cer și, cu toate că era încă foarte întunecat, se gândi că probabil ziua avusese parte de suficientă ploaie, așa că în după-amiaza aceasta totul va fi bine. Desigur, când se va întoarce acasă, îi va fi greu să explice de ce e atât de murdar, dar va putea să pună asta pe seama faptului că era un băiat cu un comportament tipic, așa cum declarase adesea mama, și poate că nu va întâmpina prea multe neazuri. (În ultimele câteva zile, mama fusese deosebit de fericită, pe măsură ce fiecare cutie cu obiectele ei era sigilată și încărcată într-un camion, pentru a fi dusă la Berlin.)

Când sosi Bruno, Shmuel îl aștepta și pentru prima oară nu mai ședea pe pământ cu picioarele încrucișate privind țărâna din fața lui, ci stătea în picioare, sprijinit de gard.

– Bună, Bruno, zise el când își văzu prietenul apropiindu-se.

– Bună, Shmuel, răspuse Bruno.

– Nu eram sigur că ne vom revedea – vreau să spun, cu ploaia asta și toate celelalte, rosti Shmuel. M-am gândit că s-ar putea să fii reținut în casă.

– Era gata-gata, și chiar așa a fost o perioadă, răspuse Bruno. Cu o vreme așa de urâtă!

Shmuel dădu din cap și întinse mâinile spre Bruno, care deschise gura încântat. Ținea în mâini un pantalon de pijama, o bluză de pijama și o bonetă de pânză în dungi, exact ca acelea pe care le purta el. Nu arătau deosebit de curate, dar era o deghizare, și Bruno știa că niște buni exploratori purtau întotdeauna haine adecvate.

– Tot mai vrei să mă ajuți să-l găsească pe papa? întrebă Shmuel.

Bruno dădu repede din cap.

– Sigur că da, afirmă el, deși să-l găsească pe tatăl lui Shmuel nu era în mintea lui la fel de important ca proiectul de explorare a lumii aflată de partea cealaltă a gardului. N-am să te părăsesc.

Shmuel ridică de la pământ partea de jos a gardului și pe dedesubt îi întinse lui Bruno echipamentul, având mare grijă să nu atingă noroiul de pe jos.

– Mulțumesc! mai zise Bruno, scărpinându-și capul țepos și întrebându-se de ce nu și-a amintit să aducă o sacoșă, pentru a-și pune hainele lui în ea. Terenul era așa de noroi, se vor strica cu totul dacă le va lăsa pe jos. Însă nu avea de ales. Ori le lăsa aici până mai târziu și ele se umpleau de noroi; ori anula întreaga acțiune și asta, așa cum știe oricare explorator, nici nu intra în discuție. Ei bine, acum întoarce-te, adăugă Bruno, îndreptând un deget spre prietenul lui care stătea stingherit. Nu vreau să te uiți la mine!

Shmuel se întoarce și Bruno își scoase fulgari-nul și-l așeză pe pământ, cât putu mai bine. Apoi își scoase cămașa și pentru o clipă se înfioră de frig, înainte de a-și pune bluza de pijama. Când o trase peste cap făcu greșeala să inspire pe nas; nu mirosea prea plăcut.

– Când a fost spălată ultima oară? strigă el și Shmuel se întoarce.

– Nu știu dacă a fost spălată vreodată, răspunse el.

– Întoarce-te! zise Bruno și Shmuel se execută.

Bruno privi iar în dreapta și în stânga, dar nu se zărea nimeni, așa că începu dificila operație de scoatere a pantalonilor, ținând pe rând câte un picior încălțat pe pământ. Era foarte ciudat să-și scoată

pantalonii în aer liber și nu-și putea imagina ce ar gândi cineva, dacă l-ar vedea făcând asta, dar până la urmă, cu mare efort, reuși să rezolve problema.

– Ei, acum poți să te întorci.

Shmuel se întoarse exact când Bruno își completa costumația punându-și pe cap boneta de pânză în dungii. Shmuel clipi și scutură din cap. Era de-a dreptul extraordinar! Cu toate că Bruno nu era nici pe departe la fel de slab ca băieții din partea lui de gard, și nici la fel de palid, totuși, cu greu ar fi putut cineva să-i deosebească. „Acum, gândi Shmuel, aproape că suntem la fel, realmente.“

– Știi de cine îmi amintește asta? întrebă Bruno și Shmuel dădu din cap negând.

– De cine? întrebă apoi.

– Îmi amintește de bunica, zise el. Îți aduci aminte că ți-am povestit despre ea? Cea care a murit! Shmuel dădu din nou din cap; își amintea, deoarece Bruno îi vorbise mult despre ea în timpul anului și îi spusese cât de mult o iubea și cum ar fi vrut să-i fi scris mai multe scrisori, înainte de a muri. Îmi amintește de scenetele pe care obișnuia să le joace împreună cu Gretel și cu mine, continuă Bruno privind dincolo de Shmuel, în timp ce rememora zilele de la Berlin, o parte din puținele amintiri ce refuzau să se șteargă. Îmi amintește cum reușea ea să-mi facă costumul adecvat pentru piesă. „Îmbracă haina care trebuie și te vei simți

persoana care pretinzi că ești“, îmi spunea ea întotdeauna. Presupun că exact asta fac acum, nu-i așa? Mă prefac că sunt cineva din partea cealaltă a gardului.

– Un evreu, vrei să spui, zise Shmuel.

– Da, răspunse Bruno, schimbându-se de pe un picior pe altul, cam stingherit. Asta e adevărul.

Shmuel arătă spre picioarele lui Bruno și spre ghetetele grele cu care era încălțat.

– Va trebui să le scoți și pe astea, zise el.

Bruno păru îngrozit.

– Dar noroiul? Doar nu te aștepti să merg cu picioarele goale!

– Altfel vei fi recunoscut, afirmă Shmuel. N-ai nici o șansă.

Bruno oftă, dar știa că prietenul lui avea dreptate, așa că-și scoase ghetetele și ciorapii și le lăsă lângă grămada de haine de pe pământ. La început, când picioarele goale atinseră noroiul, se simți oribil; se îngropară până la glezne și de fiecare dată când ridica un picior se simțea și mai rău. Dar, după aceea, începu chiar să-i placă.

Shmuel se aplecă și ridică partea de jos a gardului, dar nu putu decât puțin, astfel încât Bruno nu avu altceva de făcut decât să se rostogolească pe dedesubt, reușind astfel să-și umple de noroi pijamaua în dungii. Râse când se privi. Nu fusese

niciodată în viața lui atât de murdar, dar se simțea minunat.

Shmuel zâmbi la rândul lui și cei doi băieți stătură o clipă stingheriți, neobișnuiți să fie de aceeași parte a gardului.

Bruno simți nevoia să-l îmbrățișeze pe Shmuel, doar pentru a-i da de înțeles cât de mult îl plăcea și cât de mult se bucurase vorbind cu el în ultimul an.

Shmuel simți nevoia să-l îmbrățișeze pe Bruno, doar pentru a-i mulțumi pentru toată amabilitatea și darurile de mâncare și pentru faptul că-l va ajuta să-l găsească pe papa.

Totuși, nici unul dintre ei nu-l îmbrățișă pe celălalt, ci se depărtară de gard și porniră spre lagăr, un drum pe care Shmuel îl făcuse aproape în fiecare zi timp de un an, când scăpa de sub supravegherea soldaților și reușea să meargă în acea parte din Out-With care nu părea să fie păzită permanent, locul unde fusese destul de norocos să întâlnească un prieten ca Bruno.

Nu le luă mult timp să ajungă. Bruno deschise ochii mari, minunându-se de ceea ce vedea. Își imaginase că barăcile erau pline de familii fericite, dintre care unele stăteau seara afară pe balansoare și spuneau povești, despre ce bune fuseseră vremurile când erau copii și cum îi respectau pe bătrâni, nu ca și copiii de azi. Crezuse că toți băieții și fetele care locuiau aici se adunau și jucau tenis

sau fotbal, săreau coarda și desenau pătrate pe pământ, pentru șotron.

Crezuse că în centru era probabil un magazin și poate chiar o cafenea micuță, ca cele pe care le văzuse la Berlin; se întrebă unde puteau să fie tarabele cu fructe și legume.

Așa cum se dovedi apoi, toate lucrurile pe care își imaginase că le-ar putea găsi acolo – de fapt nu existau.

Nici adulți stând în balansoare, pe verande.

Iar copiii nu se jucau.

Și nu numai că nu era nici o tarabă cu fructe și legume, dar nu exista nici cafenea, așa cum era la Berlin.

În schimb, erau o mulțime de oameni care stăteau adunați în grupuri, cu ochii în pământ, arătând oribil de triști; toți avea un singur lucru în comun: erau grozav de slabi, cu ochii înfundați în orbite și capetele rase. Ceea ce însemna, reflectă Bruno, că și aici avusese loc o invazie de păduchi.

Într-un colț, Bruno văzu trei soldați care păreau să aibă în sarcină un grup de aproximativ douăzeci de bărbați. Strigau la ei și unii dintre bărbați căzură în genunchi și rămaseră acolo, cu capetele în mâini.

În alt colț, văzu mai mulți soldați rătăcind pe acolo, râzând și privindu-și țevile puștilor cu care ținteau la întâmplare, fără să tragă.

De fapt, indiferent încotro se uita, tot ce putea să vadă erau două tipuri diferite de oameni: fie soldați fericiți în uniformele lor, râzând și strigând; fie oameni nefericiți în pijamalele lor în dungii, care plângeau, cea mai mare parte dintre ei privind fix înainte, de parcă dormeau pe picioare.

– Nu cred că-mi place aici, zise Bruno după o vreme.

– Nici mie, afirmă Shmuel.

– Cred că trebuie să mă duc acasă, mai zise Bruno.

Shmuel se opri din mers și-l privi.

– Dar papa? întrebă el. Mi-ai spus că mă ajuți să-l găsesc.

Bruno reflectă. Promisese prietenului său și nu era genul care să-și încalce o promisiune, mai ales că era ultima oară când se mai vedeau.

– În regulă, zise el, deși se simțea mult mai puțin încrezător ca înainte. Dar unde trebuie să căutăm?

– Ai spus că trebuie să găsim o dovadă, zise Shmuel, care se simțea supărat, deoarece credea că dacă Bruno nu-l va ajuta, atunci cine altcineva ar fi putut să o facă?

– Dovezi, da, zise Bruno dând din cap. Ai dreptate. Hai să începem să căutăm.

Așa că Bruno se ținu de cuvânt și cei doi băieți petrecută o oră și jumătate scotocind lagărul și căutând dovezi. Nu erau prea siguri ce căutau, însă

Bruno continua să afirme că un bun explorator va recunoaște dovada, când o va găsi.

Dar nu găsiră absolut nimic ce ar fi putut da o lămurire asupra dispariției tatălui lui Shmuel și începuse să se întunece.

Bruno ridică ochii spre cer, care arăta ca și cum era gata să înceapă din nou să plouă.

– Regret, Shmuel, zise el până la urmă. Regret că n-am găsit nici o dovadă.

Shmuel dădu din cap trist. Nu era surprins. În realitate, nici nu se așteptase să găsească. Dar fusese frumos că îl adusese pe prietenul lui aici, pentru a vedea unde locuia el.

– Cred că acum ar trebui să mă duc acasă, continuă Bruno. Vii până la gard cu mine?

Shmuel deschise gura să răspundă, dar chiar în acel moment se auzi un fluierat puternic și zece soldați – mai mulți decât văzuse vreodată Bruno la un loc – înconjurară spațiul din lagăr în care se aflau Bruno și Shmuel.

– Ce se întâmplă? șopti Bruno. Ce are loc?

– Se întâmplă uneori, zise Shmuel. Îi pun pe oameni să defileze.

– Să defileze! rosti Bruno înspăimântat. Eu nu pot să defilez. Trebuie să mă duc acasă, să ajung la timp pentru cină. Astă seară avem friptură de vacă.

– Șșșt, șșșoti Shmuel, ducând un deget la buze. Nu mai spune nimic, că se înfurie.

Bruno se încruntă, dar respiră ușurat că toată lumea cu pijamale în dungi din această parte a lagărului era adunată acum împreună, cei mai mulți împinși de soldați, așa încât el și Shmuel rămaseră ascunși în mijlocul lor, fără să poată fi văzuți. Nu știa de ce arăta toată lumea atât de îngrozită – la urma urmei să defilezi nu era un lucru așa teribil – și ar fi vrut să le șoptească că totul va fi bine, că tata era Comandant și, dacă aceasta era treaba pe care voia el să o facă oamenii, atunci trebuia să fie totul în regulă.

Fluierele izbucniră din nou și, de data aceasta, grupul de aproape o sută de oameni începu să mărșăluiască încet, cu Bruno și Shmuel în mijlocul lor. Se auzi un fel de agitație în spate, unde unii oameni păreau că nu vor să defileze, dar Bruno era prea mic să vadă ce se întâmpla și tot ce putu să audă erau niște zgomote puternice, ca niște împușcături, dar nu să descopere ce erau.

– Defilarea durează mult timp? șopti el, deoarece începuse să simtă că-i e foame.

– Nu cred, răsunse Shmuel. După aceea, nu i-am mai văzut niciodată pe oamenii care participau la o defilare. Dar nu-mi dau seama ce fac.

Bruno se încruntă. Privi cerul și exact atunci se auzi un alt zgomot puternic, de data aceasta un tunet deasupra capului, și imediat cerul deveni și mai întunecat, aproape negru, iar ploaia se dezlănțui cu

și mai mare forță decât dimineața. Bruno închise ochii o clipă, simțind cum apa se revarsă peste el. Când îi deschise din nou, nu mai era un marș, ci o adevărată goană a grupului de oameni și tot ce putu să simtă era noroiul ce îi pătrundea peste tot, lipindu-i pijamaua de trup din cauza ploii și tânji să se afle înapoi acasă, privind totul de la distanță, și nu prins în mijlocul oamenilor.

– Și asta acum! i se adresă lui Shmuel. Am să răcesc. Trebuie să mă duc acasă.

Dar chiar când rosti cuvintele, picioarele dădură de un șir de trepte și, în timp ce continua să meargă, descoperi că nu mai simțea ploaia căzând, deoarece treptele îi purtaseră într-o cameră lungă și surprinzător de caldă, care fusese, probabil, construită ca adăpost, deoarece nici o picătură de ploaie nu pătrundea pe nicăieri. De fapt, se simțea că era perfect ermetică.

– Ei bine, e și asta ceva, zise el încântat să nu mai stea în furtună măcar câteva minute. Bănuiesc că va trebui să așteptăm aici până se potolește ploaia, după care mă duc acasă.

Shmuel se lipi strâns de el și-l privi cu groază.

– Regret că n-am putut să-l găsim pe tatăl tău, adăugă Bruno.

– E în regulă, rosti Shmuel.

– Și mai regret că până la urmă n-am reușit să ne jucăm, dar când ai să vii la Berlin, asta vom

face. Și am să-ți fac cunoștință cu... O, cum îi chema? se întrebă pe el însuși, frustrat pentru că se presupunea că fuseseră cei mai buni trei prieteni ai lui pe viață, dar îi dispăruseră total din memorie. Nu-și putea aminti nici numele lor și nici nu-și imagina cum arătau. În realitate, continuă el privindu-l pe Shmuel, nu contează dacă o voi face sau nu. Ei nu mai sunt acum cei mai buni prieteni ai mei. Se uită din nou la Shmuel și făcu ceva neobișnuit pentru el: îi luă mâna mică într-a lui și o strânse cu putere. Shmuel, tu ești cel mai bun prieten al meu, afirmă cu tărie. Cel mai bun prieten, pe viață!

Shmuel vru să deschidă gura pentru a-i răspunde, dar Bruno nu-i mai auzi niciodată răspunsul, deoarece chiar în acel moment se auzi gâfâitul puternic scos de toți mărșăluitorii care umpluseră camera, în timp ce ușa fu brusc închisă și de afară se auzi un sunet metalic puternic.

Bruno ridică o sprânceană, incapabil să înțeleagă ce sens aveau toate astea, dar presupuse că era ceva în legătură cu adăpostirea de ploaie, pentru ca oamenii să nu răcească.

Apoi în cameră se făcu foarte întuneric și, într-un fel, în ciuda haosului ce urmă, Bruno descoperi că încă îl mai ținea pe Shmuel de mână și nimic în lume nu l-ar fi determinat să-i dea drumul.

CAPITOLUL DOUĂZECI

Ultimul capitol

După aceea, nu se mai auzi nimic despre Bruno.

Câteva zile mai târziu, după ce soldații răscoliseră fiecare ungher al casei și se duseseră în toate orașele și satele din împrejurimi arătând fotografia băiețelului, unul dintre ei descoperi grămada de haine și perechea de ghete pe care Bruno le lăsase lângă gard. Le lăsă și el acolo neatînse și se duse să-l aducă pe Comandant, care examină locul privind în stânga și-n dreapta, așa cum făcuse Bruno, dar pentru nimic în lume nu putu să înțeleagă ce i se întâmplase fiului său. Era ca și cum ar fi dispărut pur și simplu de pe fața pământului lăsându-și hainele acolo.

Mama nu se mai întoarse la Berlin atât de repede cum sperase. Rămase la Out-With câteva luni așteptând vești de la Bruno, până când într-o zi îi trecu prin minte că poate se dusesese acasă singur, așa că se înapoie imediat la vechea lor locuință

aproape cu gândul că avea să-l găsească stând pe prag și așteptând-o.

Desigur, nu era acolo.

Gretel se întoarse cu mama la Berlin și petrecea o mulțime de timp plângând singură în camera ei, și nu pentru că își aruncase păpușile, nici pentru că își lăsase toate hărțile la Out-With, ci pentru că Bruno îi lipsea atât de mult.

Tata mai rămase la Out-With încă un an, devenind foarte urât de ceilalți soldați, cărora le dădea ordine fără milă. Se ducea în fiecare noapte la culcare gândindu-se la Bruno și se scula în fiecare dimineață gândindu-se tot la el. Într-o zi își formulă în cap o teorie, despre ceea ce se întâmplase și se duse iar la locul de lângă gard unde fusese găsită grămada de haine cu un an în urmă.

Acel loc nu era cu nimic deosebit sau altfel decât restul, dar, când începu să exploreze de unul singur, descoperi că partea de jos a gardului nu era ținută în mod corespunzător de pământ, ca peste tot în celelalte părți, și că atunci când era ridicată, se făcea o breșă suficient de largă pentru ca o ființă foarte mică (așa ca un băiețel) să se târască pe dedesubt. Apoi privi în depărtare și își continuă în mod logic drumul, pas cu pas, pas cu pas, iar când descoperi că picioarele păreau că nu mai acționează corect – de parcă nu mai puteau să-i susțină trupul – sfârși prin a se așeza pe pământ, aproape

în aceeași poziție în care stătuse Bruno în fiecare după-amiază timp de un an de zile, dar nu-și încru-cișă picioarele sub el.

Câteva luni mai târziu, la Out-With sosiră alți soldați și tatei i se ordonă să plece cu ei, și el merse fără să se plângă și încântat, deoarece pur și simplu nu-i păsa ce vor face cu el.

Și acesta fu sfârșitul povestirii despre Bruno și familia lui. Desigur, toate acestea s-au întâmplat cu mult timp în urmă și nimic asemănător nu mai trebuie să se întâmple vreodată.

Nici acum și niciodată!

Aceasta este povestea unui băiețel german pe nume Bruno, al cărui tată a primit o slujbă foarte importantă, ceea ce înseamnă că toată familia trebuie să se mute departe de oraș, într-un loc ciudat, unde casa lor e singura locuință adevărată și unde în spatele unor garduri nesfârșite se află sute, poate mii de oameni îmbrăcați în pijamale în dungii.

Bruno se străduiește să înțeleagă ce se întâmplă în jurul său. Cititorul bănuiește despre ce e vorba, dar bietul Bruno, nu. Pornește așadar să exploreze împrejurimile și zărește un punct, care devine o pată și o pată care devine un băiat...

Scrisă într-un limbaj simplu, copilăresc, această carte este mult mai mult decât o poveste pentru copii.

Cititorul se va teme de momentul în care Bruno își va pierde inocența copilăriei și va începe să întrezărească adevărul, dar poate că lucrurile vor evolua și mai rău și el nu va descoperi deloc adevărul.

John Boyne este un scriitor irlandez, născut la Dublin în 1971. A scris nenumărate cărți și povestiri pentru copii. Cartea sa *Băiatul cu pijamale în dungii* s-a vândut în lumea întreagă în peste 2,5 milioane de exemplare, a fost ecranizată de curând de Miramax.

rao
international
publishing
company

ISBN 978-973-103-704-2

9 789731 037042

www.rao.ro
www.raobooks.com